



T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SİLLE EVLERİ'NİN MEKÂNSAL DİZİM YÖNTEMİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ceyhan TAZEFİDAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Nisan-2018

KONYA

Her Hakkı Saklıdır

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SİLLE EVLERİ'NİN MEKÂNSAL DİZİM YÖNTEMİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ceyhan TAZEFİDAN

Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Emin BAŞAR

2018, 108 Sayfa

Jüri
Doç. Dr. Mehmet Emin BAŞAR
Dr. Öğretim Üyesi Bahtiyar EROĞLU
Prof. Dr. Güzin DEMİRKAN TÜREL

Geçmişten günümüze insanlar daima dış etkenlere karşı barınma ihtiyacı hissetmişler ve bu amaçla çeşitli çözümler bulmuşlardır. İlk çağlarda mağaralarda saklanarak başlayan, sonrasında göçebe bir yaşam tarzını benimseyen insanoğlu, çadırıyla kendini korumaya çalışmıştır. Tarımsal faaliyetleri öğrenmeye başladığı dönemlerde ise yerleşik yaşam ve şehirleşme anlamında gelişim göstermiş, böylelikle ilk şehirleşme faaliyetleri başlamıştır. Önceleri konut yapımı ile başlayan şehirleşme zamanla inançlara göre değişen ibadet mekânları ile devam etmiş ihtiyaçlar çoğaldıkça şehirlerde mimari olarak gelişmeyi sürdürmüştür.

Bugün dünyamız pek çok kültürü bünyesinde barındırmakta ve bu kültürlere göre de toplumların yaşam şekilleri farklılık göstermektedir. Mimari yapılarda, mekânların birbiriyle olan ilişkilerini ve bir araya geliş şekillerini, mekânsal çözümlemeleri inceleyen mekân morfolojisi üzerine yapılan çalışmalar giderek artmakta ve yeni tekniklerle kendisini geliştirmektedir. Bu çalışmaya da konu olan Mekân Dizimi, toplumlar arasındaki kültürel farklılıklara bağlı olarak ortaya çıkan yaşam şekillerinin mekân kurgusuna etkileri üzerinde incelemelerde bulunmaktadır. Bu çalışmalar yalnızca mekânla sınırlı kalmayıp kentsel ölçekte de gerçekleştirilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, yüzyıllar boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış Konya kentinin bugün merkez mahallelerinden biri olan Sille'de bulunan tarihi evleri, kültürün yapıya olan yansımalarını mekânsal dizim yöntemi üzerinden inceleyerek günümüzde devam eden ve gelecek dönemlerde de yapılacak olan restorasyon çalışmalarına ışık tutmaktır. Çalışmanın ilk bölümü amaca yönelik bilgiler sunmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise mekânsal dizim yönteminin ne olduğu, kavramları, uygulama alanları, mekânsal morfoloji ve analiz için kullanılan yazılımlar hakkında anlatımlarda bulunulacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Sille'nin tarihi, kültürel yapısı, Sille evlerinin özelliklerinden bahsederek çalışmaya konu olan evler detaylı bir biçimde aktarılacaktır.

Son bölümde ise yapılan analiz çalışmalarından elde edilen veriler değerlendirilecektir. Böylelikle elde edilen bulguların Sille ve Sille evleri ile ilgili yapılacak olan daha sonraki çalışmalara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Konut Morfolojisi, Mekân Analizi, Mekânsal Dizim, Sille Evleri

ABSTRACT

MS THESIS

SILLE HOUSES ARE COMMENTED OVER THE SPACE SYNTAX METHOD

Ceyhan TAZEFİDAN

THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF SELÇUK UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
IN ARCHITECTURE

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Mehmet Emin BAŞAR

2018, 108 Pages

Jury
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Emin BAŞAR
Dr. Lecturer Bahtiyar EROĞLU
Prof. Dr. Güzin DEMİRKAN TÜREL

From the past to the present, people have always felt the need to live in harmony with external factors and have found various solutions for this purpose. In the early ages, human beings began to hide in caves and later embraced a nomadic lifestyle and tried to protect themselves with their tents. In the periods when he started to learn agricultural activities, he showed improvement in terms of settled life and urbanization, so that the first urbanization activities started. Urbanization, which started with housing construction in the beginning, continued with places of worship that changed according to beliefs. As the needs increased, the cities continued to develop architecturally.

Today, our world contains many cultures, and according to these cultures, the life styles of the societies are different. In architectural constructions, the relations of places with each other and the forms of coming together, studies on spatial morphology, which exploits spatial solutions, are increasing and developing themselves with new techniques. Space Syntax, which is also the subject of this study, there are studies on the effects of living forms that arise due to cultural differences among societies on space fiction. These studies are not only limited to space but also on the urban scale.

The purpose of this study, historical houses in Sille, one of the central districts of the city of Konya, which has hosted different civilizations for centuries, to shed light on the restoration studies which will be carried out in the present and future periods by examining the reflections of from culture to the structures through the space syntax method. The first part of this study provides information on the purpose.

In the second part of this study, you will learn what the space syntax method, concepts, application areas, spatial morphology and software used for analysis will be explained.

In the third part of this study, Sille's history, cultural structure, and the characteristics of the Sille houses are mentioned in detail.

In the last part, the data obtained from the analysis studies will be evaluated. The findings thus obtained are thought to be a guide to further work on the Sille and Sille houses.

Keywords: housing morphology, space analysis, space syntax, Sille Houses

ÖNSÖZ

Çalışmalarım süresince bana yol gösteren, destek veren ve kendisinden çok şey öğrenme fırsatı bulduğum sevgili hocam sayın Doç. Dr. Mehmet Emin BAŞAR'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca her konuda yanımda olan ve daima yardımcı olan Sayın Yrd. Doç. Dr. Bahtiyar EROĞLU, İlknur ACAR ATA ve Merve ÖZKAYNAK'a, bu çalışmamın her aşamasında sorularımı yanıtsız bırakmayan Sayın Yrd. Doç. Dr. Bilgehan YILMAZ ÇAKMAK'a ve son olarak da benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen AİLEM'e ve sevgili Güler KURT'a teşekkürü borç bilir, saygılarımı sunarım.

Ceyhan TAZEFİDAN
KONYA-2018

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iv**

ABSTRACT ..... **v**

ÖNSÖZ ..... **vi**

İÇİNDEKİLER ..... **vii**

SİMGELER VE KISALTMALAR ..... **ix**

1. GİRİŞ **1**

1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi 1
1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi 2
1.3. Kaynak Araştırması 3

2. ÇALIŞMADA İZLENEN YÖNTEM **6**

2.1. Mekân Dizimi Analizi 6
2.2. Mekân Morfolojisi 7
2.3. Mekân Dizimi Analizinin Amacı 12
2.4. Mekân Dizimi Analizinin Uygulama Alanları 12
2.5. Mekân Dizimi Kavramları 13
2.5.1. Graf / Çizge Yöntemi 13
2.5.2. Görünür Alan Yöntemi 17
2.6. Mekân Dizimi Analizinde Kullanılan Yazılımlar 18
2.6.1. Depthmap Yazılımı 19
2.7. Konutta Mekân Dizimi Uygulamaları 24

3. GELENEKSEL SİLLE EVLERİ'NDE MEKÂN DİZİMİ VE MORFOLOJİK ANALİZ ÇALIŞMALARI **28**

3.1. Sille'nin Tarihi Gelişimi, Yerleşimi, Kültürel ve Demografik Özellikleri, Mimari Özellikleri 29
3.1.1. Tarihi Gelişimi 29
3.1.2. Yerleşimi 30
3.1.3. Kültürel ve Demografik Özellikleri 31
3.1.4. Mimari Özellikleri 33
3.2. Araştırma Alanı ve Kapsamı 34
3.2.1. Konumu 34
3.2.2. Araştırma alanı seçimi ve nedenleri 36
3.3. Geleneksel Sille Evleri'nin Özellikleri 40
3.3.1. Yapı Malzemesi 40
3.3.2. Yapı (Strüktür) Elemanları 44
3.3.3. Yapıyı Oluşturan Mekânlar 45
3.3.4. Plan Tipleri 50
3.3.5. Cephe Özellikleri 51
3.4. Geleneksel Sille Evleri'nden Seçilen Konutların Kimlik Kartları 54
3.4.1. 1 Nolu Ev – Hasan ÇANKAYA Evi 54

3.4.2. 2 Nolu Ev – Mustafa ÜNAL Evi 58
3.4.3. 3 Nolu Ev – Ali TALAŞ Evi 62
3.4.4. 4 Nolu Ev – Ahmet OYMAK Evi 66
3.4.5. 5 Nolu Ev – Ali Osman UYGUN Evi..... 70
3.4.6. 6 Nolu Ev – Ali OĞUZ Evi 74
3.4.7. 7 Nolu Ev – 8 Kapı Numaralı Ev..... 78
3.4.8. 8 Nolu Ev – 14 Kapı Numaralı Ev..... 82
3.4.9. 9 Nolu Ev – 6 Kapı Numaralı Ev..... 86
3.4.10. 10 Nolu Ev – Sille Kültür Evi..... 90

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME 96

4.1. Seçilen Konut Örnekleri Üzerinde Yapılan Analizlerin Yorumlanması 96

5. SONUÇ 100

EKLER 102

ÖZGEÇMİŞ 106

KAYNAKLAR 107

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

ß: Beta İndeksi

G: Gamma İndeksi

V: Graf Düğümü

E: Graf Kenarı

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Konya kenti yüzyıllar boyunca Anadolu'daki önemli yerleşim merkezleri arasında yer almıştır. Bu durum kültürel farklılıkların görülmesinde etkili olmuştur. Bugün Konya'nın merkez mahallesi konumunda bulunan Sille, geçmişinde Müslim ve Gayrimüslim topluluklara ev sahipliği yapmıştır. Rum ve Türk ailelerin bir arada yaşadığı dönemlerde sosyo-kültürel yaşamın mekân üzerindeki etkileri de görülmektedir. Özellikle konut yapılarında görülen bu durum toplumların birbirlerine olan hoşgörüsü doğrultusunda gelişmiş ve birbirinden etkilenmiştir.

Yapılan araştırmalar konutların mekân organizasyonları ile sosyo-kültürel bilgileri yansıtmış olduğunu göstermekte ve farklı kültürlerin farklı mekânsal oluşumları ortaya çıkarttığı sonucu gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Bu anlamda mekânsal dizim analizi ve kuramı konut veya bina ölçeğinden başlayıp kentsel ölçekte her türlü mekânsal organizasyon ile toplum arasındaki etkileşimi inceleyerek grafik tabanlı bir mimarlık kuramı ve morfolojik analiz yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuramdan da anlaşılacağı üzere sosyal yapı ve mekân karşılıklı olarak birbirini etkilemektedir.

Bu bilgiler ışığında bilimsel ve sosyal yapıya ait sonuçlar sağlayan mekânsal dizim yöntemi üzerinden yöntemin uygulanma alanları, analiz teknikleri anlatılarak sosyo-kültürel yapı ile evsel mekân arasındaki ilişki incelenecektir.

Sille Evleri üzerinde yapılacak olan bu çalışmada evlerden elde edilen veriler doğrultusunda konutların morfolojik analizi mekânsal dizim (space syntax) yöntemi kullanılarak incelenecektir. Çalışmada ortaya çıkan sonuçlar neticesinde geçmişten günümüze Sille Evleri'nin gelişimini takip ederek gelecekte yapılacak olan çalışmalara bir alt yapı oluşturulacaktır. Bu sayede Sille'de devam eden restorasyon uygulamalarına da ışık tutmuş olacaktır.

Sonuç olarak, Sille Evleri üzerinde morfolojik analiz gerçekleştirilerek evlerin ardında yatan sosyal ve kültürel bilgilere ulaşılarak evlerin sahip olduğu mekânsal düzenleyim ve konut kültürü arasındaki ilişkinin yorumlanması amaçlanmaktadır.

1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi

Morfolojinin farklı anlamları ve kullanımları bulunmaktadır. Morfoloji dış görünüş ile ilgili olabileceği gibi, nesnenin belirli koşullar altındaki görünümü olarak da ifade edilebilir. En genel anlamı ile kent morfolojisi "kentlerin fiziksel dokusunu tanımlayan biçimsel ve yapısal ögelerin bir araya geliş koşulları ile dokudaki oluşum, dönüşüm ve başkalaşıma neden olan süreçlerin ve aktörlerin incelenmesi" olarak tanımlanabilir. Kent morfolojisinin temel ilgi alanlarını, mekân ve yapı tipleri, kentsel formun oluşum ve değişim biçimi ile tarihi evrimi, mimari tipoloji, algı-kent formu ilişkisi, kentsel mekânın yönetimi olarak sıralanabilir. Fiziksel mekânın, sosyal verilerle ilişkili olarak analiz edilmesine ve ölçülmesine olanak sağlayan Space Syntax (Mekân Dizinim) gibi sayısal modeller ve GIS'in morfolojik çalışmalarda kullanımı, son yıllarda bu alanda yapılan çalışmalara farklı bakış açıları kazandırmıştır(URL). Hillier'e göre farklı morfolojik özellik gösteren şehirsel şebekelerin, kendilerine özgü iç mantıklarının ve onları oluşturan mekânsal bileşenlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin analiz edilebilmesi ile bu alanlara ilişkin sosyal bilginin üretilip, geliştirilmesi konuları desteklenecektir(Gündoğdu, 2014).

Hillier ve Hanson'un 1984 yılında ortaya koymuş olduğu mekânsal dizim kuramı, sosyo-kültürel yapının ve süreçlerin, tek başına olmasa da mekânsal düzenleyim ile kendilerini mekânda ortaya koyduklarını ifade etmektedirler. Mekânsal dizimin en temel stratejisi, mekân örüntüsündeki bir takım değişmezleri keşfederek bunları kültüre özgü insan etkileşim örüntülerine dönüştürmeye çalışmaktır(Kırşan ve Çağdaş, 2005).

Buradan yola çıkarak geçmişte Sille'de yaşayan toplumların birbirleri ile olan ilişkileri doğrultusunda konut üzerindeki etkilerini görerek bunların günümüze yansımalarının ne olduğu hakkında incelemelerde bulunulacaktır. Öncelikle bu incelemeler sırasında kullanılacak olan mekân dizinimi(space syntax) hakkında gerekli bilgiler verilecektir. Yöntemde izlenecek aşamalar sırasıyla anlatılacak ve elde edilen sayısal veriler neticesinde Sille'nin konut morfolojisi hakkında değerlendirme yapılacaktır.

1.3. Kaynak Araştırması

Tezin bu bölümünde, konu, çalışma alanı ve çalışmada izlenen yöntem hakkında yapılan farklı kaynakların araştırılması ve konuya yakın olanlar ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

(Hillier ve Hanson, 1984), "The Social Logic of Space", isimli kitapta yöntem ve yöntemin ortaya çıkmasına sebep olan faktörlerin anlaşılabilmesi için konunun temel kaynağı olarak yararlanılmıştır. Kitap içerisinde mekân kavramı, kültürel ve sosyal değerlerin mekâna ve mekânın fiziki oluşumuna etkileri anlatılmaktadır. Elde edilen değerler üzerinden sayısal verilere ulaşılmaktadır. Bu verileri elde edebilmek için kullanılacak yöntem anlatılmaktadır.

(Atak, 2009), "Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Bağlamında Geleneksel Kayseri Evleri" isimli tez çalışmasında Geleneksel Kayseri Evleri'ni Depthmap yazılımını kullanarak mekânsal dizim ve görünür alan bağlamında incelemiştir. Analizler sonrasında Geleneksel Kayseri Evleri'nin mekân düzeni oluşumunda sosyal ve kültürel etmenlerin etkisini ortaya koymuştur.

(Azezli Bozkurt, 2009), "19.yy'da Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekân Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi" isimli tez çalışmasında Türk Evi'ne dair plan şemaları ve mekân oluşumları hakkında bilgilere yer verilmiştir.

(Cimşit, 2007), "Tepe Kent Yerleşmelerinde Psiko-Sosyal Alan Olgusunun Konut Örüntüleri İle İlişkisi; Uçhisar Örneği" isimli yayınlanmamış doktora tez çalışmasında gözlemlerle elde edilen davranış ile ilgili veriler ve yapıların rölöveleri üzerinden istatiki şemalar üreterek, elde edilen bu şemaları lisanlı Spatialist programı yardımı ile mekânsal dizim verilerine dönüştürülüp yorumlanmasını gerçekleştirmiştir. Böylelikle Anadolu'daki "tepe kent" morfolojilerinin kurucu etkilerinin, psiko-sosyal alan olgusu bağlamında konut örüntülerini yönlendirdiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

(Çakmak Yılmaz, 2011), "Kırsaldan Kente Göç İle Kent Çeperlerinde Oluşan Konutların Mekânsal Dizim Yöntemiyle Analizi, Konya Örneği" isimli tez çalışmasında mekânsal dizim yöntemi ile ilgili sayısal veriler hakkında kullanılan terimler ve kavramlardan bahsetmiştir. Mekân dizimi yöntemi kullanılarak Konya'dan seçilen çalışma alanında kırsal ve kentsel konut mimarisi üzerinden incelemelerde bulunulmuştur.

(Çil, 2006), "Bir Kent Okuma Aracı Olarak Mekân Dizimi Analizinin Kuramsal ve Yöntemsel Tartışması" isimli makalede mekân dizimi analizinin nasıl bir yöntem olduğundan ve yöntemle ilgili eleştiriye açık olan konulardan bahsedilmektedir.

(Dursun, 2002), "Trabzon Kentsel Dokusunda Morfolojik Analiz" isimli doktora tezinde morfolojik anlamda analizin kent ölçeğinde uygulamasının, mekânsal dizim yöntemi kullanılarak nasıl yapılabileceğinden bahsedilmektedir.

(Edgü ve Ünlü, 2003), "Konutlarda Mekânsal Dizim Verilerinin Mekân Tercihleri ile İlişkisi" isimli makalede konut kullanıcılarının kişisel davranışları ile mekânsal dizim verileri arasındaki ilişkinin varlığı ve niteliği üzerine yapılan bir araştırmadan bahsedilmektedir. Mekân dizimi yöntemi hakkında bilgiler verilip sonrasında yöntemi kullanarak elde edilen veriler ışığında yorumlama yapılmıştır.

(Gündoğdu, 2014), "Mekân Dizimi Analiz Yöntemi ve Araştırma Konuları" isimli çalışmada mekân dizimi yönteminin tanımı, yöntemin kendisi ve araştırma konuları hakkında bilgiler verilmektedir.

(Gür, 2000), "Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü" isimli çalışmada kültürün genel karakteristikleri, yaşam biçimi, davranış kuralları, çevresel tercihlerini ve zaman-mekân taksonomilerinin yansımaları ile kendilerini ifade etme biçimlerini, tasarımlarını ve donatılarının konuta olan yansımaları anlatılmaktadır.

(Karpuz, 2013), "Sille Evleri" isimli I. Ulusal Sille Sempozyumunda yayınlanmış olan bildiride Sille'de kültürel özellik gösteren tescilli yapıların plan, cephe ve malzeme özellikleri hakkında bilgiler verilmiş olup evlerin mevcut rölöveleri ile mekân düzenleri hakkında incelemelerde bulunulmuştur.

(Rapoport, 2004), “Kültür Mimarlık Tasarım” isimli kitabında kültür kavramı detaylı olarak anlatılmış, kültürün ve çevre-davranış etkileşiminin mekânın yapı üzerindeki etkisinin ne derecede olduğu araştırılmıştır. Amos Rapoport, çevre-davranış etütleri ile kullanıcı mekân ilişkisini sorgulayarak, iklime, bölgeye, gelenek ve göreneklere alışkanlıklara ve kullanım sürecindeki gereksinimlere göre mekânın şekillenmesini açıklamaya çalışmıştır.

2. ÇALIŞMADA İZLENEN YÖNTEM

Bu bölümde çalışmada kullanılacak olan mekân dizimi yöntemi ve morfolojik analiz hakkında tanımlamalarda bulunulacaktır. Yöntemin kullanıma alanları ve analiz çalışmalarında kullanılan yazılımlar hakkında bilgiler verilecektir. Sentaks, graf/çizge teorileri açıklanacaktır.

2.1. Mekân Dizimi Analizi

II. Dünya Savaşı yılları(1950) sonrasında mimarlık alanında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bunlardan birisi olan mekân dizimi analizi(space syntax) Bill Hillier ve Jullienne Hanson tarafından 1970'li yıllarda Univesity Colloge London'da geliştirilmiş olan bir mekân okuma yönetimidir. Space syntax, insan zihninde "mekânın yansıması" olarak, deneyimlere dayalı bilginin oluşmasında en önemli rolü oynayan mekânın soyut karakteristiklerini, somut olarak ifade ve analiz etmeyi sağlayabilen sayısal bir tekniktir(Hillier ve Hanson, 1997). Bu teknikte insan deneyimleri ele alınarak harita ve grafikler çıkartılıp, bu grafikler üzerinden sayısal analiz yapılmaktadır. Bu sayede mekânı kullananların sergiledikleri davranışlar sayısal olarak da veriler halinde sunulmaktadır.

Mekân Dizimi Analiz Yöntemi; farklı ölçeklerdeki bölgelerin, kentlerin, yapılı çevrelerin, bina gruplarının mekâna dair modellerini, yapı içi mekân organizasyonunu tanımlamak ve bunların sosyal yapı ile etkileşimlerini incelemek için kullanılan, teorik yaklaşımlarla desteklenen teknikler bütününe verilen isimdir. Bu tekniklerin öncelikli hedefi mekân organizasyonunun insan hareketi ve görüş alanları ile ilişkisini nesnel olarak inceleyerek, "mekânların" insanları bir araya getirme ve yönlendirme potansiyellerini ortaya çıkarmaktadır(Gündoğdu, 2014).

2.2. Mekân Morfolojisi

Evler sadece odaların bir araya gelmesi değil, fakat karmaşık organize edilmiş mekân modelleridir. Bu modeller, aktivitelerin gerçekleştiği odaların konfigürasyon ve büyüklüğüne ilişkin, için nasıl dekore edilip döşendiğine ilişkin, aile bireylerinin farklı mekanlarda birbirleri ile nasıl ilişki kurduklarına ilişkin ve misafirlerin evde nasıl kabul edileceğine ilişkin kurallar ve anlaşmalar tarafından kurgulanırlar(Hanson, 1998).

Tarihi olarak konut; iletişim, etkileşim, mekân, zaman ve anlamın bir örüntüsüdür. Bir yandan ait olduğu etnik grubun karakteristiklerini, yaşam biçimini davranış kurallarını, çevreye dair tercihlerini, imgelerini yansıtırken, öte yandan kullanıcısının özüyle ilgili imgelerini, kendini kanıtlama ve anlatma eğilimini, böylece tasarım, donatım ve biçem ile bireyin kişilik ayrıcalığını yansıtır(Gür, 2000).

Geçmişten günümüze insanların kültür ve yaşam tarzlarına bağlı olarak evlerini ne şekilde biçimlendirdikleri ile ilgili pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir. Rapoport 1969'da "House Form and Culture" adlı eserinde bir mekânın formunun ve organizasyonunun kültürel bilgiyi taşıyabildiğine ilişkin bir teoriyi açıklamayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda yaptıkları çalışmalar farklı insan toplumlarının ve gruplarının biçimlendirdikleri mekân modelleri ile kendilerini ne şekilde farklılaştırabildikleri konusunda çalışma yapanlara kılavuz olmuştur.

Mekânın oluşumu ve üretimi konuları üzerine çalışmalar yapan Henri Lefebvre mekânın yakın bir döneme kadar sadece matematikçiler ve filozoflar tarafından ele alındığını belirterek kendisinin sosyolojik açıdan oluşturduğu kavramlar olan üretim, gündelik yaşam ve praksisi de kullanarak, mekânı fikri bir şey olmanın dışında fiziki ve topluma ait özellikleriyle de ele almıştır. Lefebvre'ye göre mekân toplumsal bir üründür ve her toplum kendi mekânını üretmektedir. Mekânın üretimi isimli kitabında mekânı, üç temel alan olan; fiziki (doğa, evren), düşünsel ve toplumsal (gündelik yaşamın mekânı) alanların çözümlenmesine imkân sağlayan, tümleşik bir mekân kuramına gerek olduğunu belirtmektedir(Lefebvre, 1991).

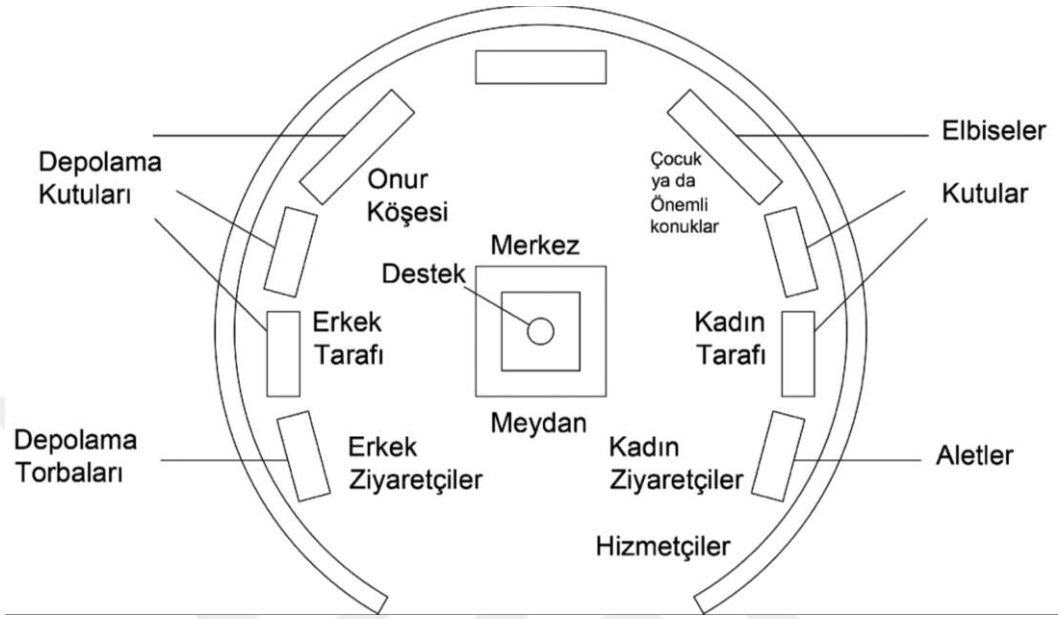
Günümüzde gelişen teknoloji ve yazılımlar sayesinde konutun karmaşık yapısının mekân sentaksı yardımıyla tanımlanması ve analizi ile ilgili büyük ölçüde ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu da analiz sürecini oldukça hızlandırmış ve analizler neticesinde elde edilen sonuçların grafik olarak gösterilebilir hale gelmesini sağlamıştır. Dursun'a göre araştırmalar sonucunda ortaya çıkan bulgular konut ile ilgili çalışmaların belirli bir bölgede ya da kültürel bir çevrede evin mekânsal modellemesindeki benzerlikleri tanımlamakla yetinemeyeceğini göstermektedir. Ev içindeki eylemlerin konfigüre edilme şekilleri, eşyaların düzenlenişinin sosyal ilişkileri engelleme ve desteklemedeki etkileri, ev halkının eylemleri, ilişkileri, alışkanlıkları, akrabalık ilişkileri ve dini inanışlarının iç mekâna ve iç mekânın dekorasyonuna etkileri daha etraflı bir şekilde araştırılmalıdır.

Mekân sentaksı teorisi, tüm binalar gibi evlerin de yaşayan ve ziyaretçi(komşu) arasındaki sosyal ilişkileri oluşturan sınırların düzenlenmesiyle biçimlendiğini ileri sürmektedir. Hanson'a göre her bina, kategorilerin mekânsal bir düzenlenişi olarak kabul edilir. Bu kategoriler aynı zamanda kontrol alanlarını oluştururlar. Bir başka deyişle her bina bu kategoriler içinde yer alan yaşayanlar ile ziyaretçiler(komşular) arasındaki ilişkileri kontrol eden mekanizmadır(Dursun, 2002).

Yaşayan - ziyaretçi(komşu) ilişkisinin en basit yerleşim modellerinde bile farklı şekillerde ortaya konduğu söylenebilir. Örneğin ateş etrafında biçimlendirilen Kalahari Çölü'nün orman evlerinde ateş, ailenin varlığının sembolüdür. Evin sınırları belli olmamasına rağmen ateş etrafındaki alan yaşama mekânıdır ve yabancıların bulunduğu dış mekândan farklılaşır. Direkler, eşikleri ve eve girişi işaret etmek için kullanılırken yaşama mekânı içinde sol taraf kadınlara, sağ taraf ise erkeklere ayrılmıştır. Farklı doğrultularda kurulan evler aralarındaki açık mekân ise ortak eylemlerin gerçekleştiği yerdir(Dursun, 2002).

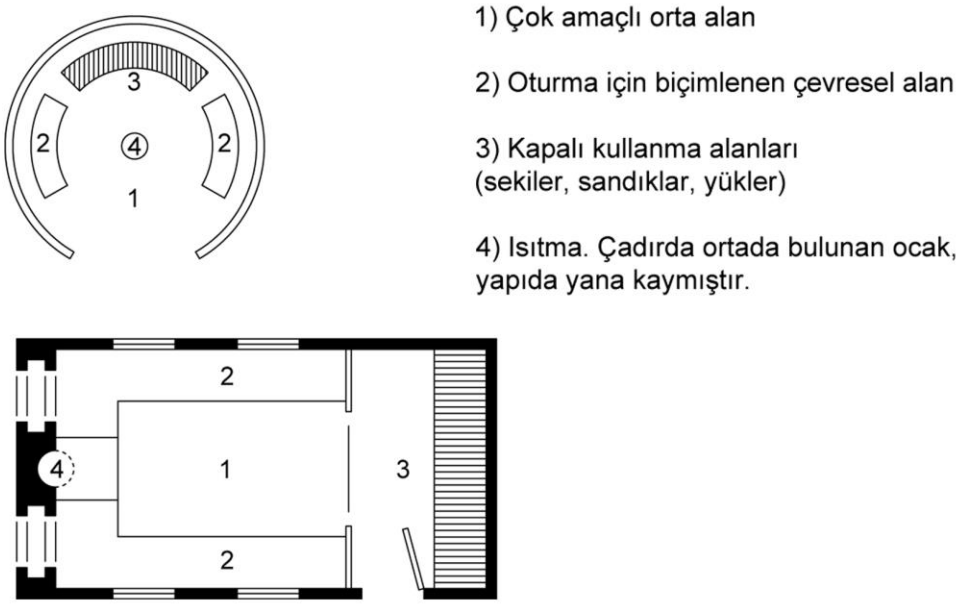
Moğol çadırında ise girişin her zaman güney ya da güney doğuya yöneldiği, batının erkeğe, doğunun kadına ayrıldığı gözlenir. Çadırın merkezi ocak tarafından belirlenmiş olup, etrafta eşyalar depolanır. Çadır bölümlere ayrılmıştır. Misafirler merkezi ocağın yanına, erkek tarafına, çocuklar ve hayvanlar ise kapıya yakın oturur. Moğol çadırında insan ve eşyaların yerleri statü ve cinsiyete bağlı olarak belirlenmiştir. İnsanlar kararlaştırılan yerlerde yemek, oturmak ve uyumak zorundadırlar. Yaşayan ve

ziyaretçiler statü farklılıklarına göre girişten farklı derinliklerde yer alır ve içte farklı alanlar kullanır(Dursun, 2002).



Şekil 2.1. Moğol Çadırı Mekânsal Modeli (Dursun, 2002)

Bir Orta Asya çadırında çadırın iç düzeneği Anadolu Türk Evi odası ile aynı özelliktedir. Mekânın ortasında bir ocak yer alır. Ocak ısınma ve yemek pişirme işlevlerinin yerine getirilmesini sağlar. Ocağın arkasında kalan kısımda yüklükler bulunurken, girişin sol tarafında atların koşum takımları, sağ tarafında ise bir perde ile ayrılmış olan depolanan yiyeceklerin saklandığı kısım yer alır. Toprak üzerine kurulan çadır zemininde halı, kilim gibi örtüler serilidir. Bu çadırlar halen günümüzde yaylalara çıkan yörükler tarafından kullanılmaya devam etmektedir.



Şekil 2.2. Orta Asya Çadırı ve Türk Evi'nde Odanın Mekânsal Modeli(Küçükerman, 2007)

Türk Evi'nin oluşumu, doğaya ve yaşama bağlı olan Türklerin çadır hayatının yerleşik hayata yansıması gibidir. Bu yüzden bu konutlarda estetik ve biçim kaygısından çok, gerçekçi ve fonksiyonel bir tutum sergilenmiştir. Planın ve strüktürün oluşumunda topoğrafyaya ve çevre koşullarına uyulmuştur. Akılcı, esnek ve pratik çözümler uygulanmıştır. Tasarım içten dışa doğru gelişmekte olup, her detay insan boyutlarına göre düzenlenmiştir. Bu nedenle; Türk Evi insanın rahat ve düzenli yaşaması için tasarlanmış bir ev tipidir. Cengiz Bektaş'a göre(Bektaş, 1996); Geleneksel Türk Evi oluşum ilkeleri şu şekilde sınıflandırılmıştır.

1- Yaşama, doğaya, çevre koşullarına uygunluk,
2- Gerçekçilik, akılcılık,
3- İçten dışa çözüm
4- İç - dış uyuşumu (evin içindeki içtenliğin ve yalınlığın dışa vurumu)
5- Tutumsallık

Bu büyük alan içinde gelişen Türk Evi'nin oluşumuna etki eden faktörler şunlardır; Sosyal yaşam ve gelenekler, Din, İklim ve coğrafi konum, Malzeme ve Sosyo-Ekonomik durum(Azezli Bozkurt, 2009).

Tüm bu faktörler dikkate alındığında konuta dair oluşan mekânlar, o dönemin kültürel özelliklerini, aile yapısını, sosyal donatılarını ve mekânın biçimleniş şemalarını bizlere yansıtmaktadır. Bu yalnızca konutla sınırlı kalmayıp toplumun yaşadığı dönemde ortaya koyduğu tüm kültürel, sanatsal ve mimari unsurlarda da kendisini göstermektedir. Konuttan başlayarak kentsel oluşuma doğru ilerleyen süreçte, morfoloji bu unsurların analiz edilmesinde önemli bir yöntem olarak görülmektedir.

2.3. Mekân Dizimi Analizinin Amacı

Mekân dizimi, çeşitli araçlar, matematiksel ifadeler, gözlem ve tespitler ile grafik ifadeleri kullanarak elde ettiği sayısal veriler sayesinde önceden belirlenmiş olan, sosyal özelliklerin ilişkisinin analizini ve mekânsal modelin altında yatan sosyal bilgiyi elde etmeyi amaçlar. Bu amaç doğrultusunda mekânı nesnel bir biçimde okumaya yarayan mekân dizimi analizi, insanların mekânı kullanım ve algılayış biçimlerini ortaya koymaya çalışır. Tek bir yapıdan, yerleşim ölçeğinde analize kadar imkân sağlayan mekân dizimi analizi bilgisayar yazılımlarının da geliştirilmesi sayesinde daha hızlı bir ilerleme kaydederek, geniş çaplı araştırmalarda ve tasarım uygulamalarında kullanıma olanak sağlamaktadır.

2.4. Mekân Dizimi Analizinin Uygulama Alanları

Son yıllarda mekân dizimi analizi, mimarlık, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı, planlama, kent tasarımı, arkeoloji, kent ve insan coğrafyası gibi pek çok çalışma alanlarında uygulanmaktadır. Yapı ve yapılar arası ilişkilere, kişi ya da kişilere dair mekân deneyiminin tespit edilmesinin yanı sıra topluma ait olgulara karşı da bakış açımızı genişleten mekân dizimi analizinin, bugüne kadar konut yapılarını da içine alan büyükten küçüğe pek çok ölçekte uygulaması yapılmıştır. Konut dışı uygulama alanları ise şu şekilde sıralanabilir:

- Kentlerdeki karmaşık yapılanmaların tanımlanmasında;
- Karmaşık fonksiyonlu yapılar olan hastane, alışveriş merkezleri, havalimanları ve müzelerde hareket organizasyonunu çözümleme ve planlamasında;
- Kentlerdeki doku ilişkilerinin ve yayaların hareketlerinin anlaşılması ve buna bağlı olarak da yeni tasarım alternatiflerinin oluşturulmasında;
- Yapılacak olan herhangi bir yapı veya aktivite için yapımı öncesinde yer seçimi ve bir yapıya eklenen başka bir yapının hareket organizasyonu bağlamında kente olan etkisinin belirlenmesinde;
- Yaya hareketleri incelenip bağlı olarak yol bulma(way-finding) ve mekân okuma(intelligibility) analizlerinin yapılmasında;
- Bir mekânın, yapının ya da bir yer ile ilgili içe kapalılık-dışa açıklık kavramlarının ve durumlarının analiz edilmesinde;

- Sosyal bağlamda, bir mekân ile ilişkili mahremiyet, güvenlik ve sosyal anlamdaki hiyerarşinin algılanmasında.

2.5. Mekân Dizimi Kavramları

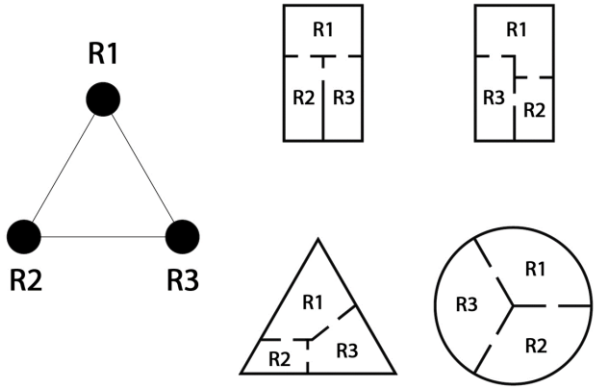
Mekân dizimi yöntemine ait bazı kavramlar yer almaktadır. Bunlar yöntemin mantığını anlamayı ve yapılan analizlerin neticelerini doğru bir biçimde yorumlanmasını kolaylaştırmaktadır. Bina ölçeğinden kent ölçeğine kadar inşa edilmiş çevrelerin mekâna dair biçimlenme özelliklerinin tanımlanabilmesi ve analizlerinin yapılabilmesi için mekân dizimi çalışmaları neticesinde ortaya çıkan sonuçlar bizlere mekânın sosyal içerikleri ve yapısı hakkında bilgi elde etmemizi sağlayacaktır. Tez çalışması kapsamında yapılacak olan analizlerin yorumlanmasına yönelik olarak bu bölümde kavramlara yönelik açıklamalar yapılmaktadır.

2.5.1. Graf / Çizge Yöntemi

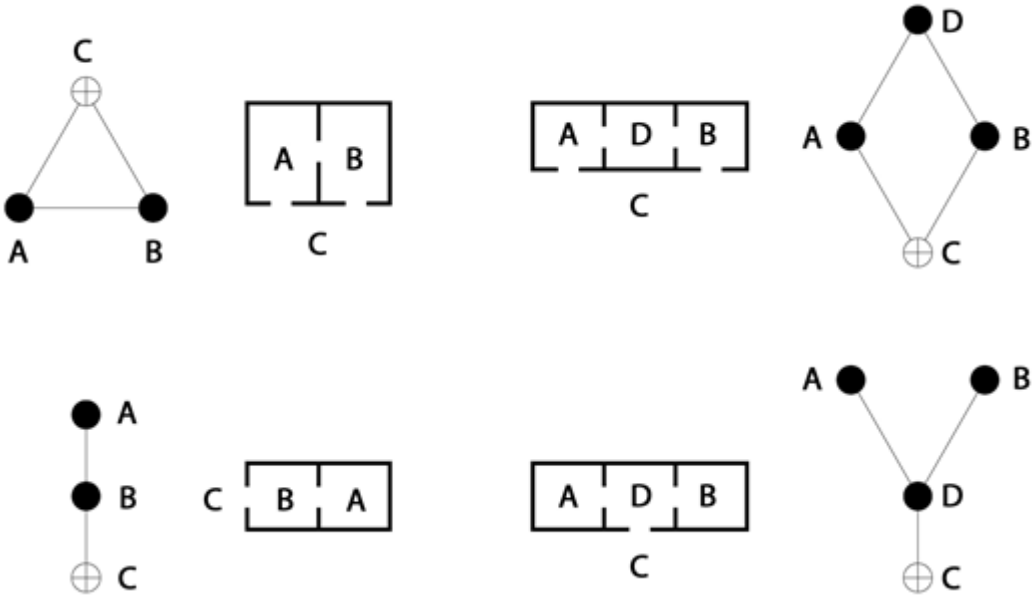
Schulz, mimari biçim analizinin, elemanlar arası ilişkiler üzerine kurulu olduğunu ifade etmiş ve ilişkilerin üç düzeyde incelenebileceğini ileri sürmüştür.

- Topolojik ilişkiler,
- Geometrik ilişkiler,
- Göreneksel ilişkiler (Hacıhasanoğlu, 2007)

Graf yöntemi, ilişkiler ve bu ilişkiler ile birbirine bağlanan mekânlardan oluşan bir analiz yöntemidir. Mimari tasarım problemlerini çözmede matematiksel tekniklerden biri olan çizge yöntemi, genellikle mekân ve mekân gruplarının fonksiyonel ilişkilerinin yoğun olduğu ve bölümler ile bina arasındaki trafiğin minimize edilmesi amacıyla kullanılmıştır(Çakmak Yılmaz, 2011).



Şekil 2.3. Bir graf şeması üzerinden alternatif plan şemaları üretilebilir



Şekil 2.4. Görsel olarak birbirine benzeyen plan şemalarının aralarındaki bağlantı durumu değiştiğinde graf şemaları da değişmektedir. Bu durum mekânların derinliklerini ve ulaşılabilirliklerini etkilemektedir

- Grafta çizgilerin uzunluklarının önemi yoktur.
- Grafta çizgilerin açılarının önemi yoktur.
- Graf oluşturulurken odaların/mekânların şekil ve büyüklüklerinin önemi yoktur.
- Grafın hiçbir parçası diğer herhangi bir parçayla bağlantısız olamaz yani her mekân ana yapıyı terk etmeden herhangi bir mekândan ulaşılabilir olmalıdır.
- Grafın iki çizgisi(bağlantı) bir mekân olmadan kesişemez, eğer kesişiyorsa orada bir mekân vardır(Çakmak Yılmaz, 2011).

2.5.1.1. Graf Teorisi Çözümleme Araçları

a) Beta İndeksi

Beta indeksi, graflarla ifade edilen şebekenin düğüm ve kenar ilişkilerine bağlı olarak, şebekenin ne tür bir şebeke olduğuna dair sayısal veriler sunmaktadır. Toplam kenar sayısının, toplam düğüm sayısına oranı olan bu değer,

ß<1 ise ağaç,
ß=1 ise döngü,
ß>1 ise kompleks devre özelliği göstermektedir.

Şebekenin ağaç, döngü veya kompleks devre olması, bina bütünsel formunun lineer, döngüsel veya kompozit formlardan hangisine uygun olduğunu tanımlamaktadır (Çakmak Yılmaz, 2011).

b) Gamma İndeksi

Gamma indeksi, şebeke elemanlarının ilişki yoğunluğuna bağlı olarak, şebekenin bağlantılılık(connectivity) oranını sayısal olarak vermektedir. Bina formunun kompakt veya parçalı düzenlenebilirliğine ilişkin veriler sağlamaktadır. ‘1’ değeri tam bağlantılılık iken, ‘0’ değeri şebeke elemanları arası tam bağlantısızlıktır. Mevcut kenar sayısının düğümler arası direk alternatif yolların varlığını gösteren maksimum olası rakama oranıdır(Çakmak Yılmaz, 2011).

Gamma İndeksi : $E / [(V^2 - V)/2]$ V : Graf Düğümü E : Graf Kenarı

Gamma indeksinin yüksek olması, mekânların geometrik komşuluğu ile sirkülasyon bağlantılarının kısa tutulması ve bina formunun daha kompakt olması anlamına gelmektedir. Gamma indeksinin düşük olması, bina bütününde kompozisyonunun daha parçalı veya organik olabileceği verileri ortaya koymaktadır.

c) Entegrasyon – Bütünleşme Değeri (Visual Integration)

Bir dolaşım hattı boyunca hareketin tahmin edilmesinde en önemli ölçüt, mekânsal bütünleşme değeridir. Bütünleşme, mekânın sistem içerisindeki diğer mekânlara olan ortalama derinliğidir ve global bir ölçüttür. Entegrasyon değeri arttıkça mekânın okunabilirliği ve sosyalliği artmaktadır. Bu da sosyal ilişkilere pozitif olarak etki etmektedir. Mekânın derinliği arttıkça okunabilirlik ve sosyallik azalmakta olup, buna paralel olarak mahremiyet olgusu artış göstermektedir. Özellikle gece mekânları en derin mekânlar olup mahremiyet açısından da en yüksek dereceye sahiptir. Sofa, mabeyin, hayat gibi mekânlar ise evin en sosyal ve sığ mekânlarıdır.

d) Bağlantılılık Değeri (Connectivity)

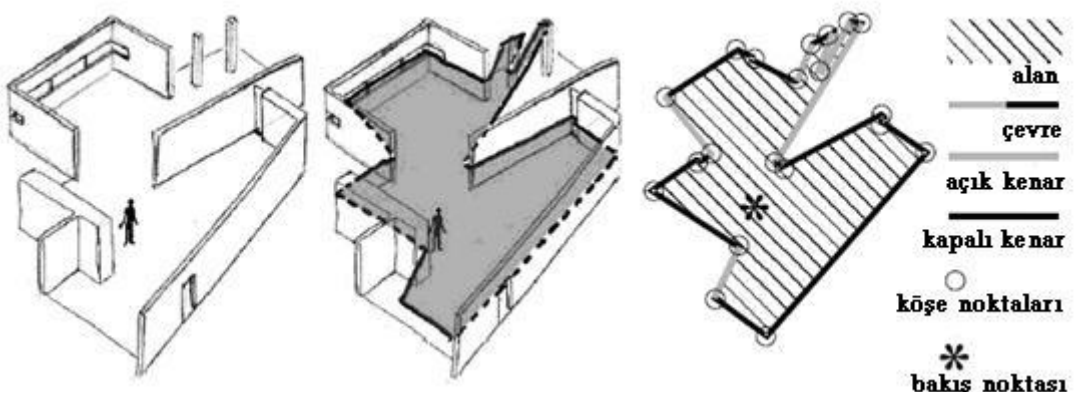
Mekânla direk bağlantılı komşu mekân sayısının ölçümüdür. Her doğrudan bir adım uzaklıktaki doğru sayısını ölçen lokal bir uzaklıktır(Hiller ve Hanson, 1984).Bu yerel ölçüt mekânın kavranması ile ilgili en temel bilgidir. Bağlantılılık değeri ile bütünleşme değeri arasındaki ilişki, “anlaşılabilirlik(intelligibility)” veya okunabilirlik kavramını vermektedir. Eğer birbirleriyle bağlantılı mekânlar aynı zamanda bütünleşik mekânlar ise mekânsal ilişki güçlü veya sistem anlaşılabilir demektir. Bu durumda sistem kendisini oluşturan bütün parçalar tarafından okunabilir demektir(Hillier ve Hanson,1984).

Mekân dizimi analizi sayesinde açığa çıkartılan sonuçlarla mekânın sosyal içeriği ve yapısı hakkında bilgi edinmek mümkün olacaktır. Konutun kendi içerisinde barındırdığı sosyo-kültürel bilgiler ve anlamlar; evsel mekânın, mekân ve sosyal yapı arasında güçlü bir bağ olduğunu ortaya koyan mekânsal dizim kuramının ana çalışma alanlarından birisi olmasına sebep olmuştur.

2.5.2. Görünür Alan Yöntemi

Mimarlık alanında görünür alan kavramı 1967'de Tandy tarafından ortaya konulmuştur. Tandy görünür alanı mimari veya kentsel mekândan, belleğe veya çok sayıda açıklamalı fotoğrafa dayalı olarak yapılan, kalıcı bir kayıt çıkarmanın yolu olarak sunar(Atak, 2009).

İlk olarak görünür alanı, Benedikt tam anlamıyla mimari mekânın analizi için bir yöntem olarak ele alır. Benedikt 1979'da mekânsal çevrenin sayısal tanımlamasına ulaşmak için uygulanabilir bir takım analitik ölçümler ortaya koymuştur. Benedikt'e göre bir görünür alan mekânda belirlenen bir noktadan görünen bütün noktaların bir takımıdır. Görünür alanın biçimi ve büyüklüğü gözlemcinin bakış açısına ve duruşuna göre değişir(Benedikt, 1979).



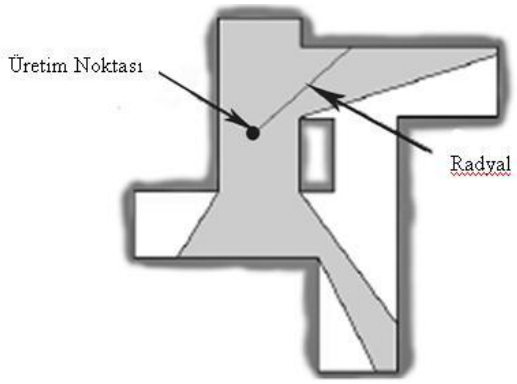
Şekil 2.5. Görünür alan üretimi(Wiener ve Franz, 2004)

Görünür Alan Üretimi (Şekil 2.5):

- Birinci şekilde varsayımsal bir iç mekân ortamı,
- Ortada mekân içinde verilen bir duruş noktasına göre renklendirilen görünür alan,
- Üçüncü şekilde görünür alan sonucu(Wiener ve Franz, 2004)

Mekân analizi anlamında görünür alan kavramı hakkında Turner şunları dile getirmektedir: Görünür alan, mekânsal bir ortam hakkında sezgisel düşünmenin etkili bir yoludur. Çünkü görünür alanlar, mekânı algılayan, etkileşim içinde olan ve mekân

içinde hareketi sağlayan mekâna ait tekil bakış noktalarından mekânın tanımlanmasını sağlar(Turner ve ark., 2001).



Şekil 2.6. Belirlenmiş bir bakış noktasından elde edilmiş görünür alan çokgeni(Turner ve ark., 2001)

2.6. Mekân Dizimi Analizinde Kullanılan Yazılımlar

Mekân dizimi analizi kuramının ortaya çıktığı dönemlerde yapılan analizlerin çoğunda hesaplamalar el ile yapılmıştır. Zamanla artış gösteren karmaşık fonksiyonlu yapılar ve planlamalar bu analizlerin daha sağlıklı olması açısından bilgisayar kullanımını zorunlu kılmaya başlamıştır. Bu doğrultuda mekân dizimine yönelik yazılım çalışmaları üzerinde yoğunlaşılmıştır.

Yöntemde bilgisayarın kullanılması giderek araştırma konularının, uygulamaların çeşitlenmesine yol açmıştır. Böylelikle elde edilen sonuçlarda değişmiş ve yöntemin kendisini geliştirmesine katkıda bulunmuştur.

Axman Yazılımı, kentsel haritaların ve iç mekânların eksene bağlı mekânsal dizim analizlerinde kullanılmaktadır. Düğüm noktalarını ve bunların birbirleri ile olan bağlantılarını sağlayan eksen hatlarını belirleyerek grafiklerini ortaya koymaktadır. Nick Dalton tarafından University College London'da geliştirilmiştir.

SpaceBox Yazılımı, kentsel haritalar ve iç mekân düzenlemelerine bağlı mekân dizimi analizlerinde kullanılmaktadır. Kentsel anlamda meydan düzenlemelerinde, iç mekân anlamında ise konut, ofis vb. mekânların yanı sıra terminal yapılarının analizinde de kullanılmaktadır. Nick Dalton tarafından University College London'da geliştirilmiştir.

Pesh Yazılımı, konutların, karmaşık fonksiyonlu yapıların ve kentsel anlamda küçük ölçekli meydan düzenlemelerinin mekânsal dizim analizlerinde kullanılmaktadır. Axman yazılımı ile benzer özelliklere sahip olan bu yazılımda grafik anlamında Axman'da görülen basit çizgiler yerine kare, dikdörtgen, daire gibi geometrik formlar yer almaktadır. Nick Dalton tarafından University College London'da geliştirilmiştir.

WebMap Yazılımı, internet üzerinden kullanılarak eksensel analiz verileri oluşturmaktadır. Oluşturulan eksensel haritalar internet üzerindeki ana sunucuya kaydedildikten sonra internet ağının olduğu her yerde bu verilere ulaşmak mümkün olmaktadır. Fakat zamanla internet bağlantısı olmadan da yazılımın kullanılması taleplerinin artması üzerine WebMapatHome isimli bir yazılım hazırlanmıştır. Nick Dalton tarafından University College London'da geliştirilmiştir.

Place Syntax Yazılımı, mekânsal dizim analizleri sırasında kentsel ölçekte yaya hareketlerinin analizinde ve tahmin edilmesi sırasında karşılaşılan problemler üzerine geliştirilmiş ek bir uygulamadır. Ancak kentsel anlamda yapılan analizler ve mimari mekân tasarımlarında kullanılması bakımından önemli bir yere sahiptir.

NetBox, NewWave, Ovation, Mindwalk, Ajax, Confeego gibi daha pek çok mekân dizimi analizinde veri elde etmek için kullanılan yazılımlar mevcuttur.

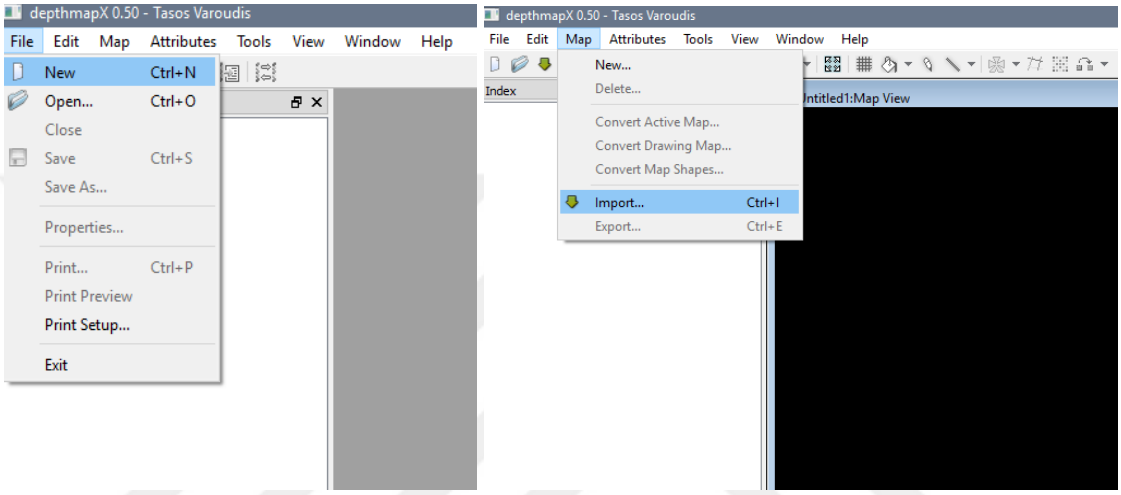
2.6.1. Depthmap Yazılımı

Depthmap Yazılımı, Benedikt'in görünür alan analizi ve Hillier ile Hanson'un mekânsal dizim kuramı çalışmaları doğrultusunda geliştirilmiştir. Yazılım görünür alan analizi yapılmasına olanak sağladığı gibi eksensel hat ve dışbükey mekân analizi yapma imkânı da sunmaktadır. Böylelikle tek bir yazılım içerisinde üç analizinde yapılabilmesi kullanıcıya kolaylık sağlamaktadır.

Depthmap Yazılımı, öncelikle DXF formatındaki 2D olarak hazırlanmış olan planların yazılım içerisine alınarak ve bu planın grid noktalarıyla doldurulmasına imkân tanımaktadır. Doldurulan bu noktalar sonrasında görüş grafiğinin oluşturulması için kullanılabilir. Grafik oluşumu tamamlandıktan sonra Depthmap, kullanıcılarının bu grafik üzerinde istenilen analizlerin yapılması için pek çok seçenek sunmaktadır.

2.6.1.1. Oluşturulan 2D planın yazılıma aktarılması

Kullanıcının öncelikle yapması gereken yeni bir grafik dosyasını oluşturmaktır. Bunun için Depthmap ara yüzünde ‘File’ menüsü altında ‘New’ komutu kullanılmalıdır. Oluşan boş grafik dosyası üzerine DXF formatındaki 2D planın çağırılması için ‘Map’ menüsü altında ‘Import’ komutunun seçilmesi gerekmektedir. Çizimin yazılım içerisine aktarılması sonucunda araç menüsü aktif hale gelmiş olacaktır.



Şekil 2.6. Depthmap Yazılımında yeni grafik dosyasının oluşturulması ve çizimin yazılıma aktarılması



Şekil 2.7. Depthmap Yazılımına aktarılan çizimin görünümü

2.6.1.2. Plan içerisinde gridlerin oluşturulması ve doldurulması

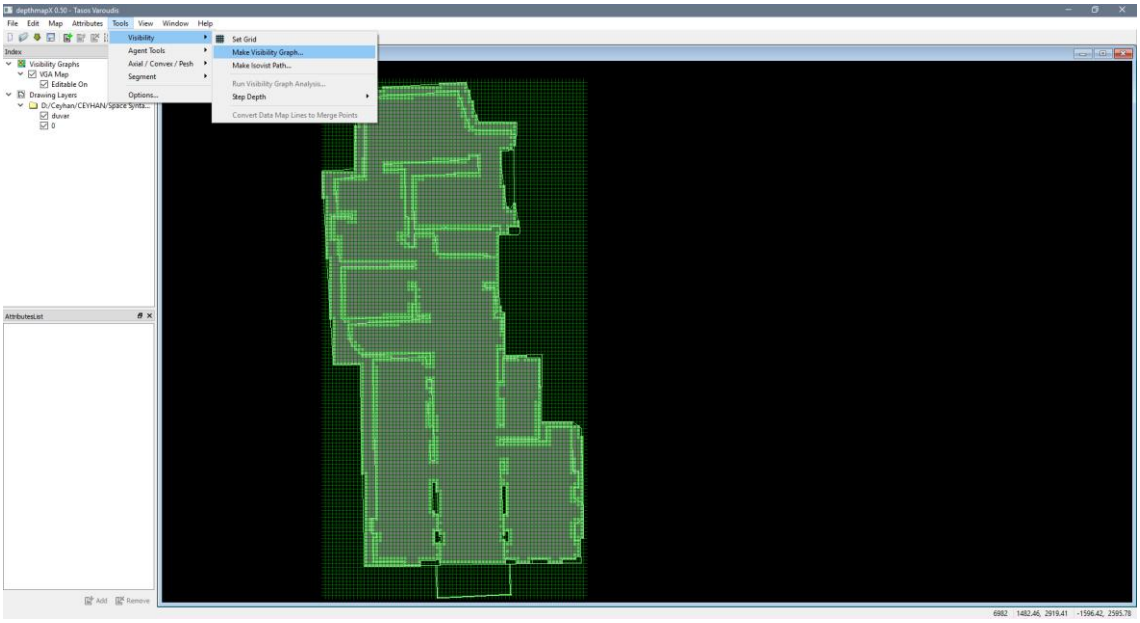
Görünür alan analizinde ilk aşama, nokta konumlarının gridini oluşturmaktır. Bunun için ara yüz üzerinde Tools menüsü altında ‘Visibility’ içerisinde ‘Set Grid’ seçeneğine gidilir. Görünürlük değeri her zaman için grid karelerinin merkezinden değerlendirilir. Sonrasında planda açık alanların doldurulması için araç menüsü üzerinde ‘Fill’ komutu ya da ‘Pencil’ komutu seçilebilir. ‘Pencil’ komutu ile her bir grid karesi tek tek seçilerek doldurulur veya boşaltılabilir. ‘Fill’ komutu ile plan üzerinde yer alan gridler tek işlemde doldurulur. Ancak bunun için alan içerisindeki çizgilerin kapalı olması gereklidir.



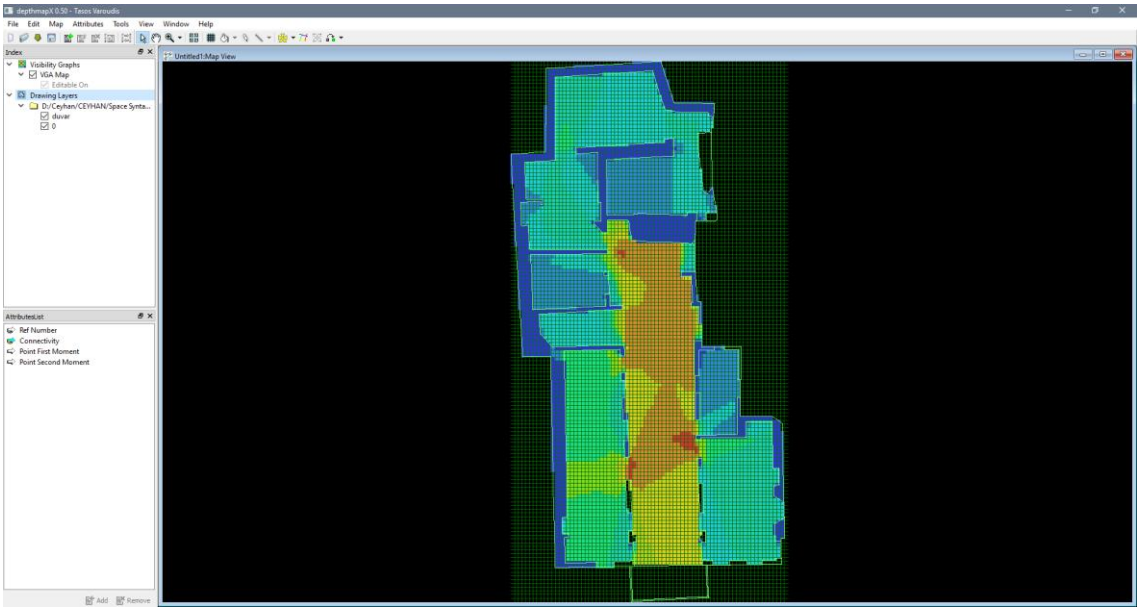
Şekil 2.8. Depthmap Yazılımına aktarılan çizim üzerinde oluşturulan gridlerin doldurulması

2.6.1.3. Görünür alan grafiğinin oluşturulması

Görünür alan grafiğinin oluşturulması ve doğru sonuçların elde edilebilmesi için gridlerin doldurulmuş olması gerekmektedir. Sonrasında 'Tools' menüsü altında 'Visibility' ve daha sonra 'Make Visibility Graph' komutu seçilmelidir(Şekil 2.9). Böylelikle Depthmap programı plan üzerinde oluşturulmuş gridal bölgelerin her birinden görünür alanları bulmaya çalışır.



Şekil 2.9. Görünür alan grafiğinin oluşturulması



Şekil 2.10. Depthmap ile oluşturulmuş görünür alan grafiği

Görünür alan grafikleri incelendiğinde elde edilen sayısal veriler doğrultusunda grafik üzerindeki renklerinde değiştiği görülmektedir. Bu renklere bakıldığında kırmızı ve sarıya doğru renkler en sığ mekânları gösterirken, mavi ve tonları derin mekânları ifade etmektedir. Sığ mekânlar en sosyal mekânları belirtirken, derin olanlar ise en mahrem mekânları göstermektedir.

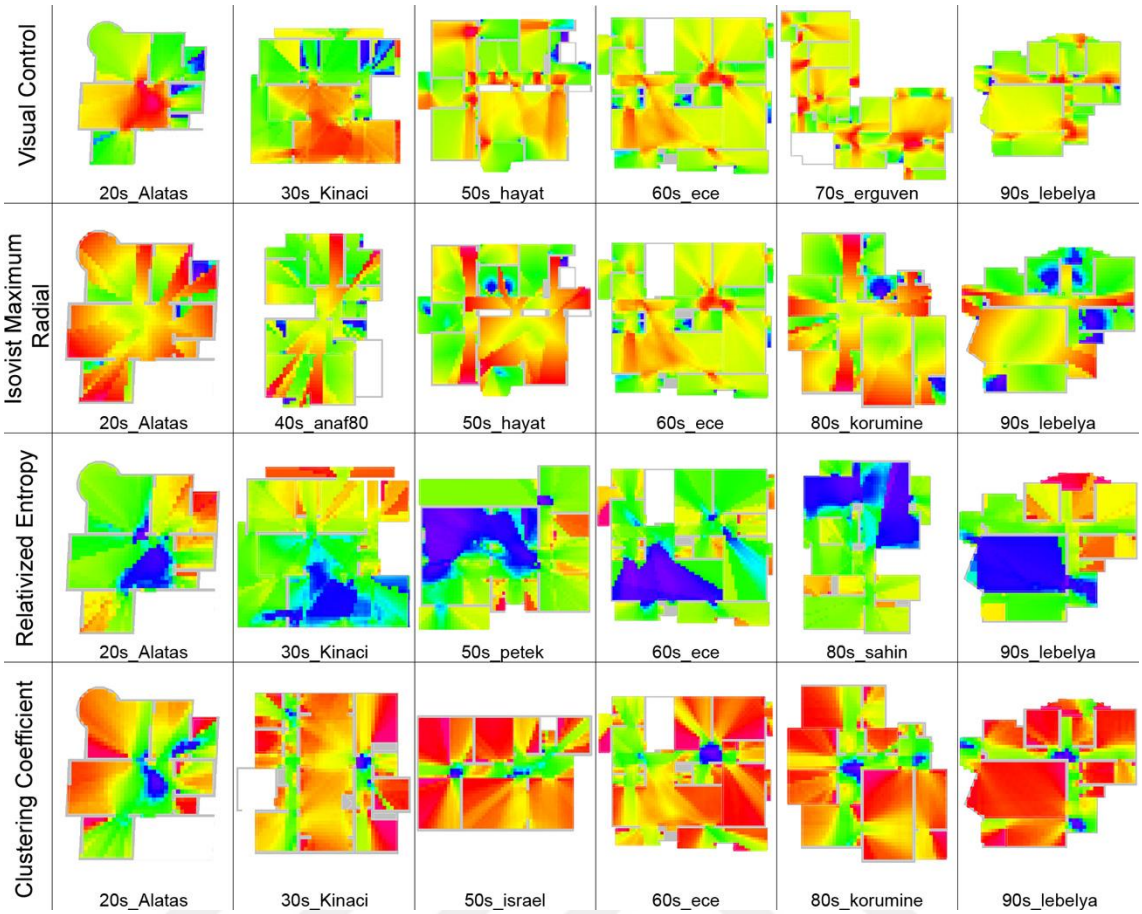
2.7. Konutta Mekân Dizimi Uygulamaları

İnsanların günlük yaşantılarını, barınma ihtiyaçlarını ve sosyalleşme adına da çeşitli olanakları sağlaması anlamında konut, bireyin kendisiyle bütünleşen mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Konut, içerisinde yaşayan bireylere ait kültürel ve sosyal anlamda birtakım bilgiler sunmaktadır. Bu doğrultuda mekânın organizasyonu ve sosyal yapı arasındaki ilişkiyi en güzel şekilde bize gösteren çalışmaların evsel mekân üzerine olduğu görülmektedir.

Konuta ilişkin mekân modelleri farklı dönemlere ve o dönemlere ait kültüre göre değişiklik göstermektedir. Bunun sonucu olarak da mekânsal modeller anlamında çeşitlilik artmıştır. İnsanların bu kıstaslar doğrultusunda evlerini nasıl şekillendirdiklerine dair pek çok çalışma gerçekleştirilmiş ve bu çalışmalar halen günümüzde de devam etmektedir. Konutun kendi içerisinde barındırdığı mekân ile sosyal yapı arasındaki ilişkiyi konu alan mekânsal dizim kuramının temel yapı gruplarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

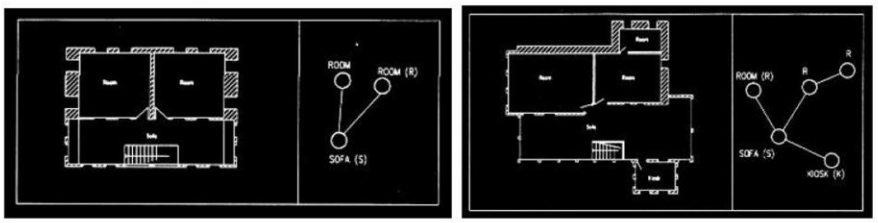
Araştırmalarla ortaya konan sonuçlar gelecekte eve ilişkin çalışmaların belirli bir bölgeye ya da kültürel çevreye ait evlerin mekânsal modellemesindeki benzerlikleri tanımlamakla yetinmeyeceğini göstermektedir. Evi oluşturan işlevlerin düzenlenme şekilleri, eşyalarının yerleştirilmesinin sosyal ilişkiler üzerindeki etkileri, ev halkının gerçekleştirdikleri eylemler, birbirleri ile olan ilişkileri, alışkanlıkları, akrabalık ve komşuluk ilişkileri ve dini inanışların iç mekâna yansıması araştırılacaktır. Ve bu düzenleme yaklaşımı iç mekânın sosyal ve kişisel yorumunu ortaya koymak için sosyoloji, antropoloji ve psikoloji gibi bilimlerle yoğun bir ilişki kuracaktır (Hanson, 1998).

Konutla ilgili olarak yapılan mekânsal dizim çalışmalarına baktığımızda Şekil 2.11'de farklı konut tipolojilerinin görsel anlamda yoğunluk ve algı analizleri ile ilgili karşılaştırma yapılmasını sağlayan bir yöntem olarak mekânsal dizimin kullanıldığı görmekteyiz.



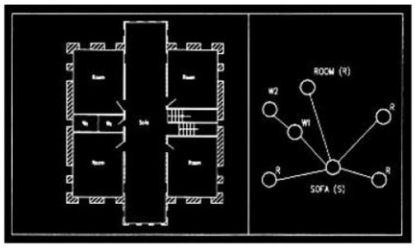
Şekil 2.11. Görsel algının Türk Evi mekânlarındaki yoğunluk analizleri(Güney İnce, 2007)

Şekil 2.12'deki çalışmada ise geleneksel Türk Evleri'nde sofanın konumuna göre lineer ve merkezi plan şemalarına sahip konutların karşılaştırılması için mekânsal dizim yöntemi kullanılmıştır.

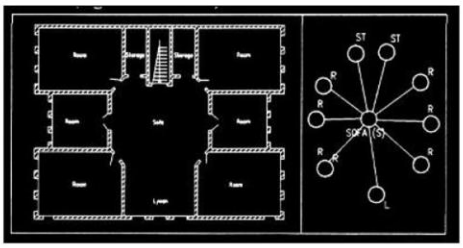


Mudanya Evi 17. yy

Kula Evi 18.yy



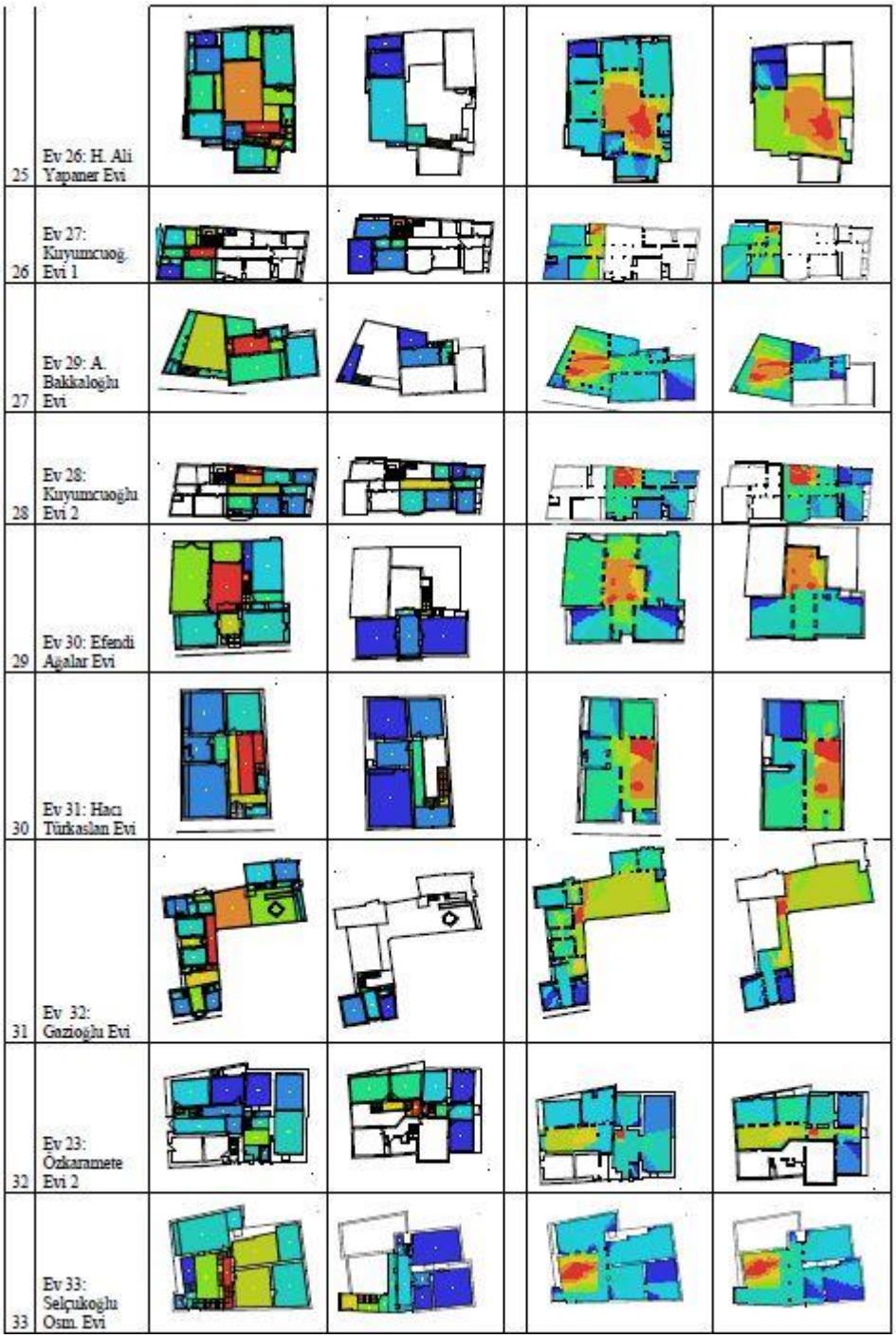
Konya Evi 19. yy



İstanbul Evi 19.yy

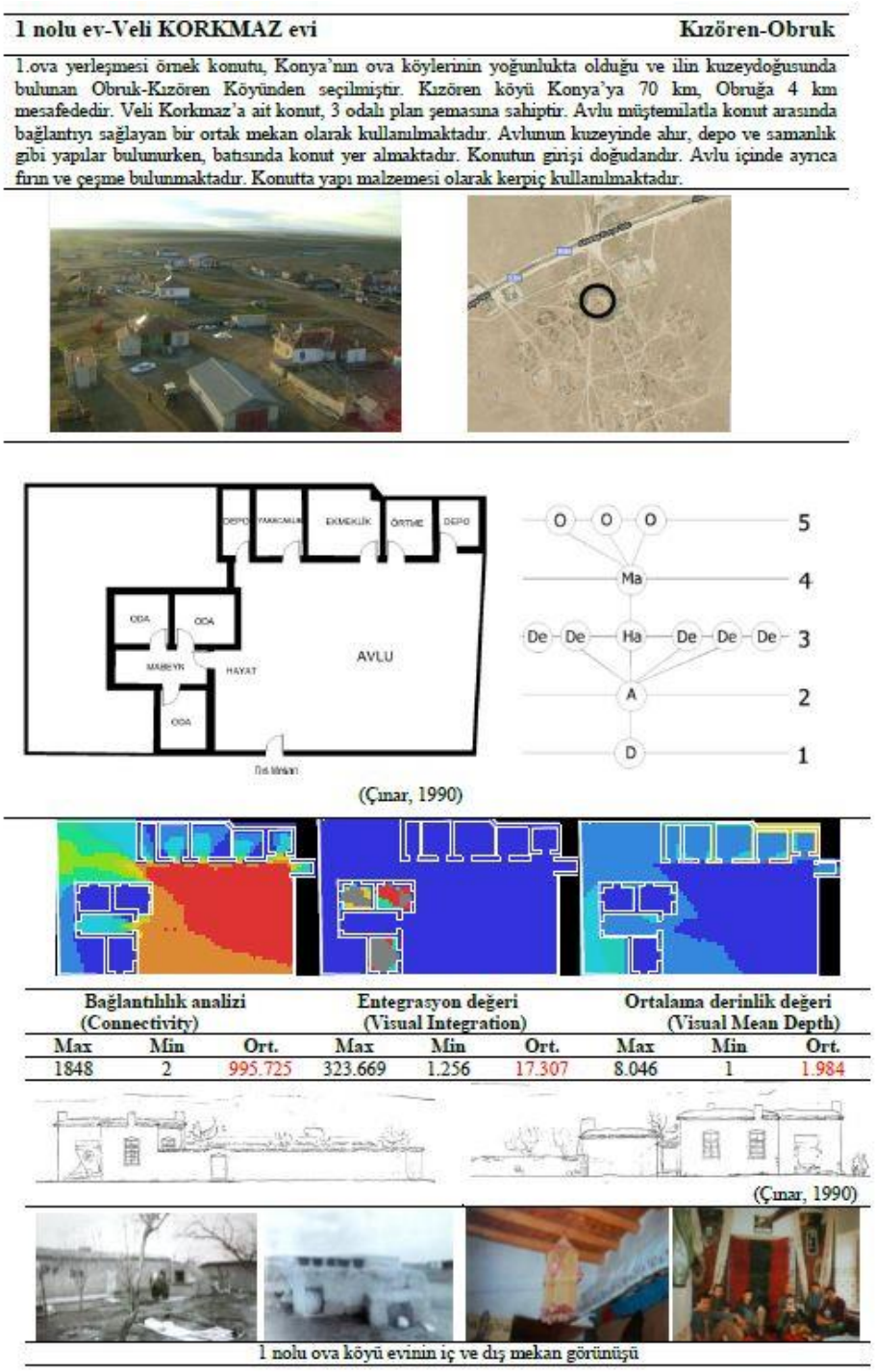
Şekil 2.12. 17. ve 19. yy. arası sofalı Türk Evleri plan ve graf şemaları(Ünlü, 1999)

Şekil 2.13'deki çalışmada geleneksel Kayseri Evleri'nin mekânsal dizim ve görünür alan yöntemleri kullanılarak bu evlerin mekânsal düzenleyimleri ve bu düzenleyimlerin ardında yatan sosyal ve kültürel bilgileri ortaya koymaya çalışılmıştır.



Şekil 2.13. Geleneksel Kayseri Evleri'nin dışbükey mekân bütünleşme haritaları(Atak, 2009)

Şekil 2.14'deki çalışmada mekân organizasyonun mekânsal dizim yöntemi kullanılarak analiz edilmesi ve bu neticede sosyal, kültürel ve coğrafik verilerin mekânsal oluşumlara etkisi konu edilmiştir. Konya ilindeki dağ ve ova, kent ve kırsal kesimdeki konutlardan seçilen evlere ait sayısal verilerin çıkarılmasında mekânsal dizim yöntemi ve graf şemaları kullanılmıştır.



Şekil 2.14. Seçilen konutlardan birisine ait analiz çalışmalarını gösteren tablo(Çakmak Yılmaz, 2011)

3. GELENEKSEL SİLLE EVLERİ'NDE MEKÂN DİZİMİ VE MORFOLOJİK ANALİZ ÇALIŞMALARI

Konya kenti yüzyıllar boyunca Anadolu'daki önemli yerleşim merkezleri arasında yer almıştır. Bu durum kültürel farklılıkların görülmesinde etkili olmuştur. Günümüzde Konya'nın Selçuklu ilçesi sınırları içerisinde yer alan bir mahalle olan Sille, Konya merkezine yakınlığından dolayı hep gündemde olmuştur. 6000 yıllık tarihi, sanat ve kültürü ile Sille bugüne kadar ayakta kalabilen eserleri ile bir açık hava müzesi ve yüzyıllar boyunca Müslüman ve Hristiyan kültürün birlikte yaşadığı bir hoşgörü ve ticaret merkezi olmuştur. İki farklı inancın ve kültürün; hoşgörü içerisinde kaynaşarak bir arada yaşadığı nadir yerlerden biri olan Sille'de sevgi, saygı ve hoşgörü temeline dayalı, özgün bir yaşam kültürü gelişmiştir.

Tezin bu bölümünde çalışmaya konu olan Sille Mahallesi'nin tarihi gelişimi, yerleşimi, kültürel ve demografik özellikleri ile mimarisi hakkında bilgi verilecek olup sonrasında ise Sille Evleri'nin mekânsal anlamda analizleri yapılarak sosyal hayatın ve bu kültürel yapının mekâna olan etkisi değerlendirilecektir.

3.1. Sille'nin Tarihi Gelişimi, Yerleşimi, Kültürel ve Demografik Özellikleri, Mimari Özellikleri

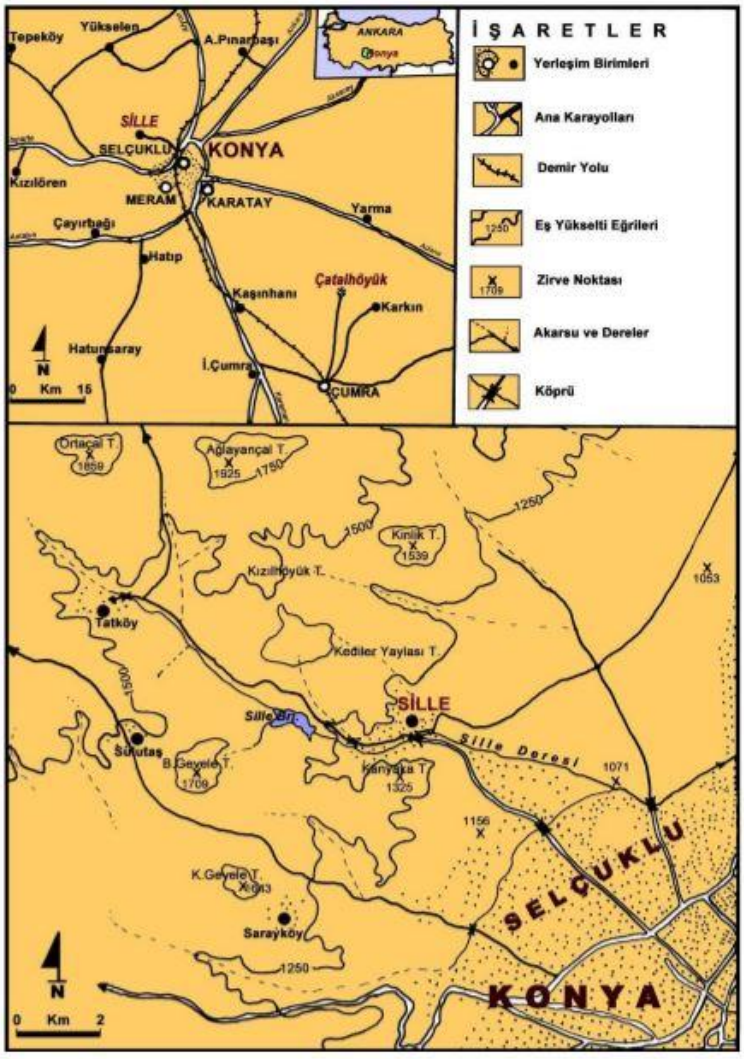
3.1.1. Tarihi Gelişimi

Sille, Romalılar döneminden bu yana önemli bir dini merkezdi. Bugün de Sille'de bulunan Hristiyanlara ait dini yapılar da bunu bize göstermektedir. Anadolu Selçukluları tarihi süresince de bu özelliğini devam ettirmiştir. Sille, Hristiyan Rum halkın yoğun olarak yaşadıkları bir kent durumunda idi. Selçukluların fetihlerinin ilk yıllarında Konya, güvenlik önlemleri ve devrin fetih geleneklerinin gerektirdiği bir savunma şehri olarak yeniden düzenlenirken şehrin merkezinde yaşayan Hristiyan Rum halk Kutalmış oğlu Süleyman Şah'ın şehrin batısında yer alan Takkeli dağda bulunan Gevale Kalesi'ni de fethetmesiyle Sille'de ikamet ettirilmiştir.

Sille'deki Rumların ve Rumlaşmış Bulgarların, Bizans devrinde iskân edildiği de bilinmektedir(Özönder, 1998). Sille'deki Rum halkı Cumhuriyet dönemine kadar buradaki varlıklarını devam ettirmişlerdir. Cumhuriyet döneminde ise nüfus mübadelesinin yapıldığı yıllarda buradan ayrılmışlardır.

3.1.2. Yerleşimi

Sille, yurdumuzun İç Anadolu Bölgesinde, Konya'nın 8 km kuzey-batısındadır. Rum kaynaklarında, Sullata (Silata) diye geçer. Dağlık arazide, derenin yer aldığı vadinin iki yakasında kurulmuştur. Burası, Toros Dağları'nın uzantısı olarak kabul edilen ve sönmüş bir volkan kraterinin kuzey eteğidir(Özönder,1998). Sille'nin güneydoğusunda Konya-Selçuklu ilçesi; batı ve kuzeyinde Tepeköy,Yükselen; güneybatısında da Kızılören bulunur. Deniz seviyesinden yüksekliği 1115 metredir(Tapur, 2009).



Şekil 3.1. Sille çevresinin lokasyon ve topografya haritası (Tapur, 2009)

3.1.3. Kültürel ve Demografik Özellikleri

Sille, coğrafi yapısı, kültürü, yaşayışı, inanç ve gelenekleri ile farklı bir yerleşim alanı olarak dikkati çekmektedir. Konya il merkezine çok yakın olmasına rağmen tarih boyunca farklı özellikler sergilemiştir. Sille tarihi ile ilgili arkeolojik verilere dayanan detay bir tarih araştırması yok denecek kadar azdır. Ancak Sille'nin kuruluş tarihinin çeşitli araştırıcılar ve eldeki verilere göre 6000 yıl öncesine kadar gittiği sanılmaktadır(Tapur, 2009).

Sille ve çevresinde Hititler, Bizanslılar, Frigler, Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlılar dönem dönem hâkimiyetlerini sürdürmüşlerdir. Cumhuriyet dönemi yıllarında nahiye merkezi olan Sille, bugün Konya'nın Selçuklu ilçesine bağlı bir mahalledir.

Sille'nin tarihi anlamda yerleşimine bakıldığı zaman geçmişten bugüne üç önemli dönemin varlığından söz edebiliriz. Bunlar Hıristiyanlıktan önceki dönem, Hıristiyanlık dönemi ve İslamiyet dönemi olarak bilinmektedir. Sille topraklarının kazılma ve oyulmaya elverişli olması Hıristiyanların sığınak ve mabetlerini bu bölgede oluşturmalarında etken olmuştur. Bu dönemlere tarihlenen kaya kiliseleri ve manastırlar günümüzde de varlığını devam ettirmektedir. Roma-Bizans-Kudüs geçiş güzergâhı üzerinde olup 'Kutsal haç' yolcularının uğramadan geçemeyecekleri bir konak haline gelmiştir.

Sille'de tarih boyunca Rumların sosyo-ekonomik hayata çok olumlu etkileri olduğu gibi aynı dönemlerde Türkler tarafından kurulan ahilik teşkilatının da bölge ticaret hayatına ve ekonomik kalkınmasına sağladığı önem dikkat çekicidir. Ancak ekonomik ve ticari hayatın geliştiği bu toplum, mübadele sonunda sosyo-ekonomik açıdan önemli zararlar görmüştür. Çünkü mübadele ile ayrılan ticaret ve sanatkârların yerini dolduracak yeni imkânlar hazırlanmadığı için Sille önemli bir sarsıntı geçirmiş, ekonomik ve sosyal hayat gözle görülür bir değişime uğramış, nüfus giderek azalmıştır(Özönder, 2008).

Sille'de XX. Yüzyılın başında 18.000 civarında nüfus olduğu belirtilmektedir. Bu nüfus o devrin şartlarında Konya ile mukayese edildiğinde oldukça önemlidir. Bu

dönemde Sille sarraflık, terzilik, manifaturacılık, inşaatçılık, kunduracılık gibi meslek ve ticaret dallarından oluşan 300'e yakın dükkânın olduğu önemli bir ticaret merkezidir. Ayrıca burada 7 kilise ve 7 camii bulunmaktadır. Sille'de yaşayan hiç kimse kimsenin dini inançlarına karışmamış, baskı yapmamış, birbirlerini aşağılamamışlardır. Böylece burada inanılmaz bir inanç özgürlüğü, inanca saygı hoşgörüsü ortaya çıkmıştır(Kapar, 2008).

Sille'de geçmişten günümüze kadar birden çok millete ait kültür izleri, tarihi mekânlar ve alanlar bugün de büyük ölçüde varlığını sürdürmektedir. Sille'deki bu kültür ve tarihi varlıklardan olan kiliseler, camiler, çeşmeler, tarihi konaklar ile geleneksel Sille evleri, Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu tarafından incelenip 19.11.2011 gün ve 4328 sayılı kararı ile Sille'deki kültür varlıklarını Kentsel Sit Alanı ilan etmiştir.

Sille'yi tanıtmak ve geliştirmek amacıyla 1991'de Sille'yi Kalkındırma ve Tanıştırma Derneği kurulmuştur. Dernek her yıl Eylül ayı sonunda 'Sille Günü' düzenlemektedir.

Cumhuriyet döneminde de Sille kendisine bağlı 15 köy ile nahiye merkezi olma konumunu uzun yıllar sürdürmüştür. Ancak 1980'de Sille nahiye merkezliği ve Sille'nin belediye örgütü kaldırılarak Konya il merkezine bağlanmıştır(Tapur, 2009).

3.1.4. Mimari Özellikleri

Sille'de halkın sosyo-ekonomik anlamda refah seviyesinin yüksek olması sanat ve kültür yaşamında da çeşitliliği meydana getirmiştir. Tanınmış ustaları; ünlü şairleri; sanata ve kültürüne sahip çıkan zenginleri; tarih, şiir ve edebiyatı seven halkıyla birlikte Sille, birbirinden güzel dini, askeri ve sivil mimarlık yapılarıyla ön plana çıkmaktadır.

Sille'de görülen mimari eserlerde hâkim olan yapı malzemesi taştır. Sille taşı olarak bilinen bu malzeme çevredeki ocaklardan çıkarılmaktadır. Evlerde, camilerde, köprü, çeşme ve hamamlarda yine Sille taşına rastlanmaktadır. Malzemenin yanı sıra eserleri ile ünlü olan Sille'deki bu yapılar Silleli ustalar tarafından yapılmıştır. Olabildiğince sağlam ve dayanıklı olmaları neticesinde çeşitli onarımlarla günümüze kadar ulaşabilmişlerdir.

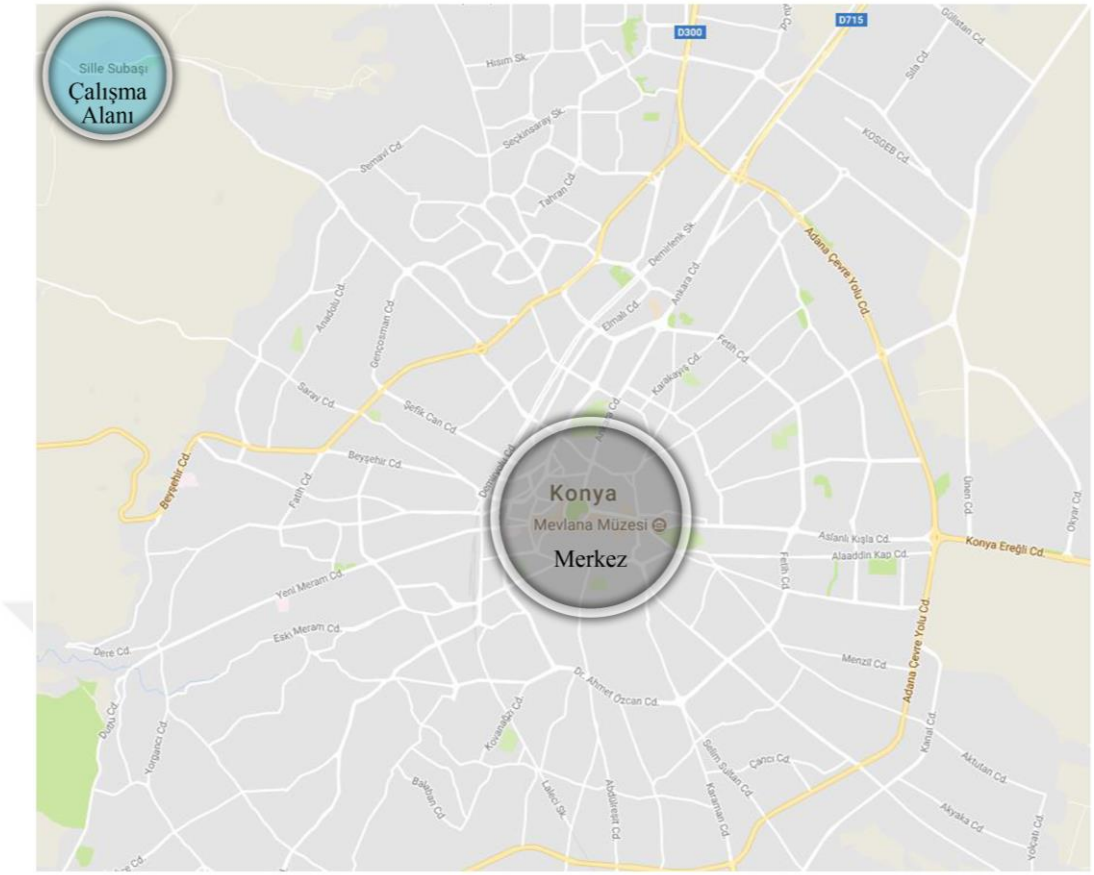
3.2. Araştırma Alanı ve Kapsamı

3.2.1. Konumu

Konya'nın merkez mahallesi konumunda yer alan Sille'deki Hacıaliağa Sokak'ta, Selçuklu Belediyesi tarafından koruma altına alınmış Sille evlerinin bulunduğu bölge çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Zamanla yapılarda çeşitli eklentiler olmasına rağmen halen orijinalliğini koruyan bu yapılar Sille'nin girişine yakın yerde konumlanmış olup mevcut silüetin oluşmasında önemli bir yere sahiptir(Şekil 3.7).



Şekil 3.2. Çalışma alanı olarak seçilen Sille'nin, Türkiye ve Konya içerisindeki konumu



Şekil 3.3. Sille'nin, Konya merkezine olan uzaklığı

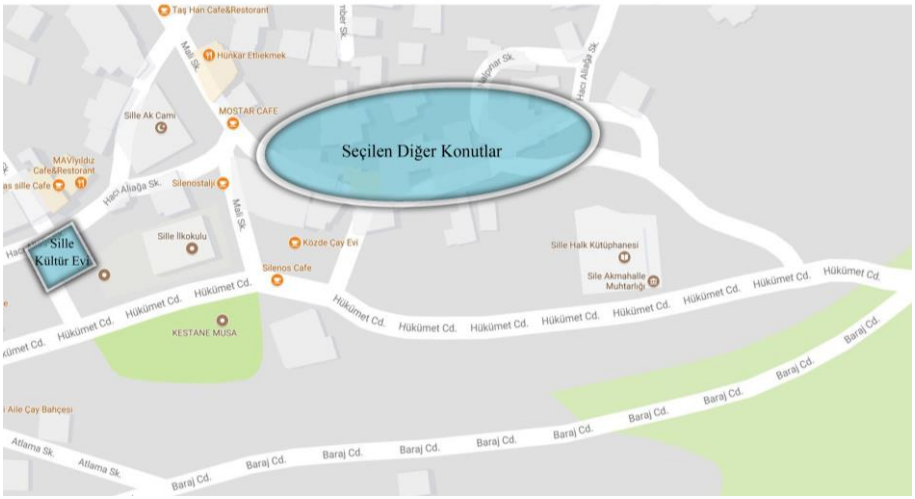


Şekil 3.4. Sille'nin Google Haritalarda görünümü

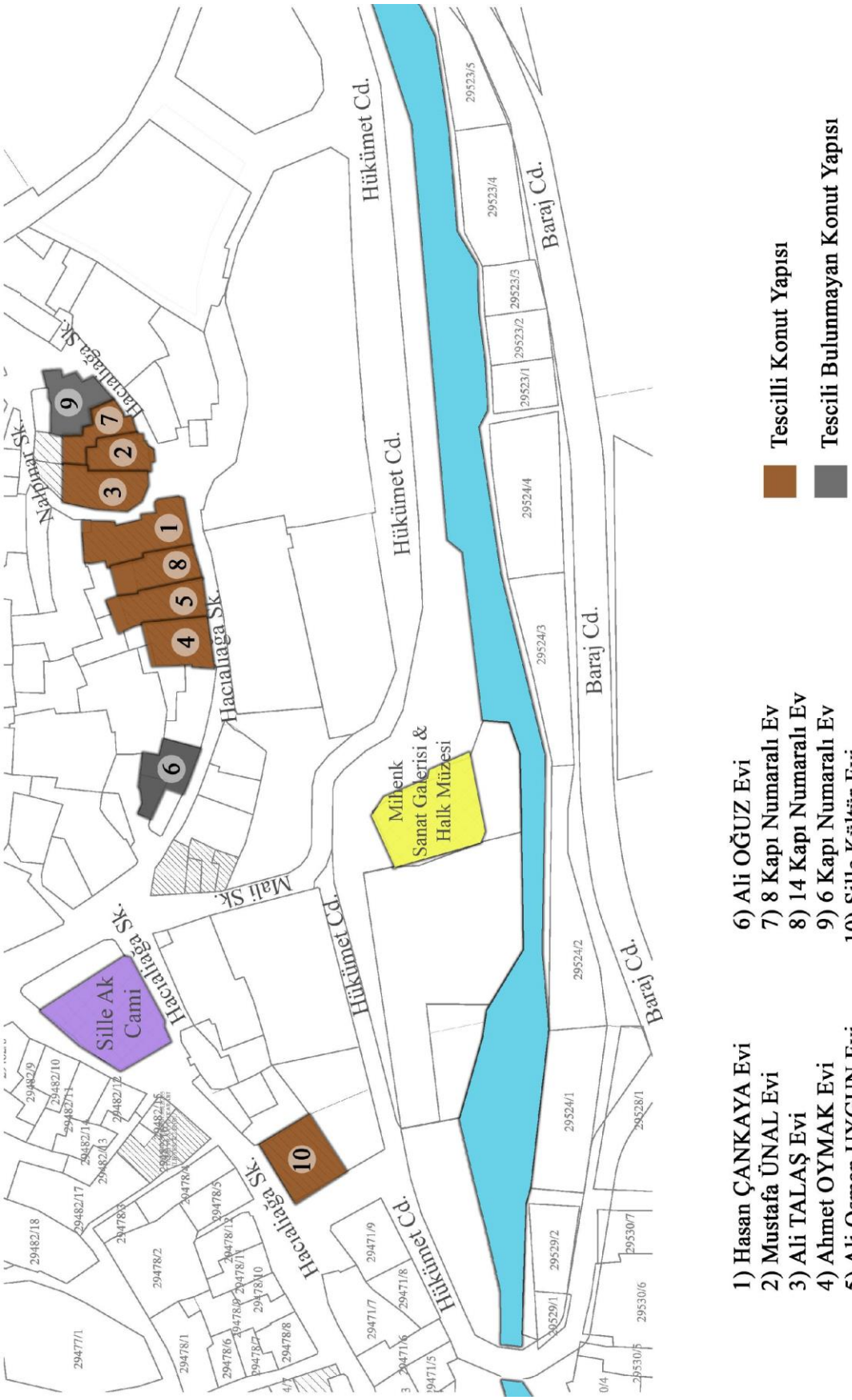
3.2.2. Araştırma alanı seçimi ve nedenleri

Özellikle 20. yüzyıl ve sonrasında kentlerde meydana gelen hızlı kentleşme sosyal ve demografik yapıda, kültürde, ekonomide ve mekânsal yapı organizasyonlarında birçok değişimi de beraberinde getirmiştir. Bu değişimler sadece kentlerle kalmayıp daha küçük yerleşim birimlerinde de kendisi göstermiştir. Bu anlamda uzun yıllar geleneksel yapısını korumuş olan Sille, bugün sahip olduğu kültürel değerleri sayesinde turizm anlamında önemli bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca evleri ile değil kültürel farklılıklara da ev sahipliği yapmış olan Sille, farklı dinlere ait yapıları da bünyesinde hoşgörü ile barındırması nedeniyle bugün farklı inançlara sahip insanları da kendisine çekmeyi başarabilmiş bir bölgedir.

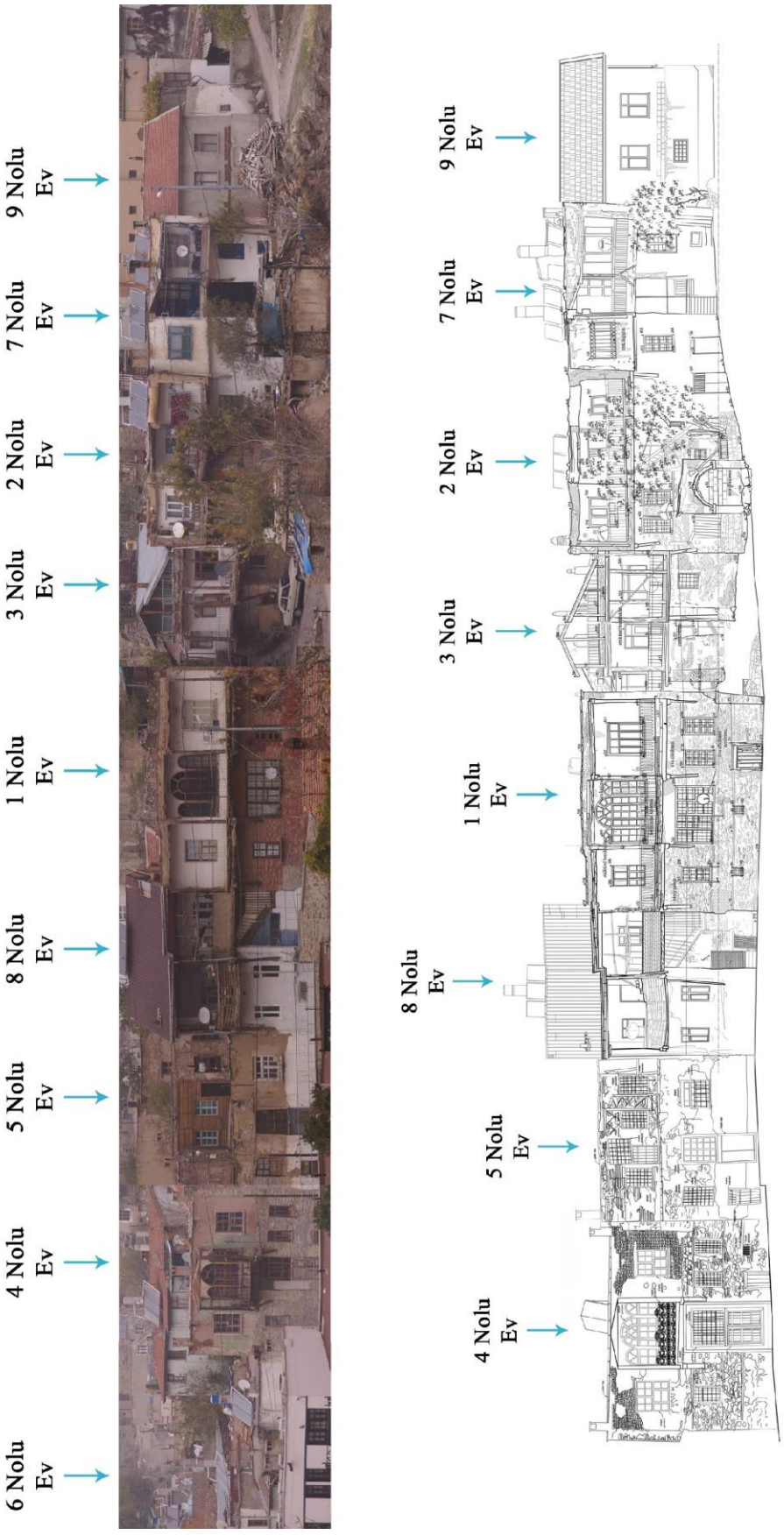
Turizm potansiyelinin giderek artması ve zamana yenik düşmeye başlayan yapıların onarım gerektirmesi nedeniyle Sille'de devam eden restorasyon çalışmalarına bir ışık tutması anlamında bu tez çalışmasına konu olmuştur. Ayrıca Sille, lisans eğitimim boyunca pek çok kez gezerek tecrübe etme fırsatı bulabildiğim bir yer olması ve yine aynı süreç içerisinde restorasyon uygulama projesine konu olarak belirlenmiş olması da buradaki evler üzerinde çalışmam da etkili olmuştur. 1,2 ve 3 Nolu evlerin rölöve ve restorasyon uygulamalarını proje grubu olarak bizzat gerçekleştirmiş olmam da evlerin mekân organizasyonlarını analiz etmek etkili olan bir diğer nedendir. 1,2 ve 3 Nolu evlerin analizleri sırasında kullanılan planların çizimleri kendime ait olup, diğer yapıların planlarını ise çeşitli kaynaklardan tarama yöntemiyle ölçekli olarak plan düzlemine aktarılarak analizleri gerçekleştirilmiştir.



Şekil 3.5. Çalışmaya konu olan evlerin Sille içerisindeki konumu



Şekil 3.6. Çalışmaya konu olan evlerin imar planındaki konumu



Şekil 3.7. Çalışmaya konu olan evlerin silüetleri



Şekil 3.7. Sille Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi'nden alınarak hazırlanmıştır.)

3.3. Geleneksel Sille Evleri'nin Özellikleri

3.3.1. Yapı Malzemesi

3.3.1.1. Taş

Sille'de yapıların mimari karakterini Sille taşı belirler. Bir tür tüf olarak, elde edilmesi ve kullanımı kolaydır. Sille taşı katmanlar halinde Sille'nin 2-3 km güneyindeki ocaklardan çıkartılır. Hem duvar hem sal taşı (döşeme taşı) olarak kullanılır. Sille taşına yöre halkı 'Ken' demektedir(Karpuz,2013).



Resim 3.1. Sille Evleri'nde taş malzemenin kullanımı



Resim 3.2. Sille Evleri'nde taş malzemenin kullanımı

3.3.1.2. Ahşap

Ahşap malzeme evlerin, doğramalarında, toprak damlarındaki yuvarlamalarda, ahşap sütun ve yastık olarak, taş duvarlarda hatıl olarak kullanılmıştır. Ahşap cinsi olarak kavak, çam, ardıç tercih edilmiştir(Karpuz,2013) (Resim 3.3).



Resim 3.3. Sille Evleri'nde ahşap malzemenin kullanımı

3.3.1.3. Kerpiç

Sille'de daha çok dış cephe ve iç duvarlarda kullanılan kerpiç, Ahşap karkas sistemin kullanıldığı duvarlarda içte dolgu malzemesidir(Resim 3.4 ve 3.5).



Resim 3.4. Sille Evleri'nde kerpiç malzemenin kullanımı



Resim 3.5. Sille Evleri'nde kerpiç malzemenin kullanımı

3.3.1.4. Toprak

Sille'de damlarda kullanılan yapı malzemesi topraktır. Ahşap kirişleme üzerine hasır serildikten sonra üzerine çorak toprağı serilmektedir(Resim 3.6).



Resim 3.6. Sille Evleri'nde toprak malzemenin kullanımı

3.3.2. Yapı (Strüktür) Elemanları

Konutların duvarları kalın olup temel duvarları 70-80 cm kalınlıkta, üst katlardaki duvarlar 60-65 cm'dir. Evlerin iç kısmındaki bölücü duvarlarda bağdadi tekniği veya dolmagöz adı verilen taş ile örülen duvarlar görülmektedir. Ahşap yastık ve sütunlar sıkça kullanılmaktadır. Genel olarak bodrum katlarda görülen ahşap direk üzerine ahşap kirişleme sistemine bazı yapıların zemin ve birinci katlarında da rastlanmaktadır.

Üst örtüde belirli aralıklardaki ahşap kirişlerin (yuvarlamaların) üzerine hasır (Boyra) serilir. Bunun üzerine pardı, ince ağaç dalları atılır. Daha sonra Kındıra, saz döşenir. En üstte ince elenmiş topraktan çamur veya çorak toprağı serilir, loğ taşı ile sıkıştırılır. Sonraki dönemlerde, bu toprak damın üzerine, ahşap malzemeden yapılmış, kiremitli veya çinko kaplı çatılar ilave edilmiştir(Karpuz,2013).

3.3.3. Yapıyı Oluşturan Mekânlar

Sille evleri genel olarak iki katlı yapılardır fakat az sayıda da olsa üç katlı evler de bulunmaktadır. Konutları oluşturan mekânlar, kendi içerisinde yardımcı hizmet mekânları ve esas mekânlar olarak ikiye ayrılmaktadır.

3.3.3.1. Yardımcı Hizmet Mekânları

Yardımcı hizmet mekânları bodrum katlar için ahır ve samanlık, zemin katlar için ise hanay ve mabeyindir.

Hanay; evlerin arasındaki dar sokakların üzeri kapatılarak oda haline getirilen mekânlara denir(Özönder, 1998).

Mabeyin; Zemin katta, ana kapının açıldığı ortak mekândır. Etrafında mutfak, çaraş, kiler, hariciye(misafir odası), ahır, samanlık, hela gibi mekânlar bulunur(Resim 3.7).



Resim 3.7. Hasan Çankaya Evi'nde mabeyin

Arazinin meyilli olmasından dolayı bazen ahır, samanlık toprağa, bodruma gömülmüştür. Kimi evlerde de aşevi(mutfak), bievi(kiler), yakacak damı gibi mekânlar birinci katta yer alır(Karpuz,2013).

3.3.3.2. Esas (Ana) Mekânlar

Sofa; yapıların birinci katında odaların arasındaki mekândır. Bazı yapılarda arazinin eğimli olmasından kaynaklı olarak sofa planları düzgün olmamaktadır. Dikdörtgen, ‘L’ şeklindeki sofalar yaygındır. Sofalar kimi zaman cephede çıkma yaparak sokağa uzanır çıkmaların önünde balkon (ön dam) bulunmaktadır.



Resim 3.8. Hasan Çankaya Evi’nde sofanın görünümü



Resim 3.9. Hasan Çankaya Evi’nde sofanın görünümü

Oda; Sille Evleri'nde odalar geniştir. Cepheye gelen pencerelerin altlarında sedirler yer alır ve yerden 30-40 cm yükseltilmiş olup ahşap malzemeden yapılmışlardır. Odaya girilen kapının kanadının açıldığı duvar yüzeyinde çiçeklik, aynalık, yüklük yer almaktadır. Odadaki diğer duvarlarda ise kapaklı veya ağzı açık olarak kullanılan dolaplar mevcuttur(Resim 3.10).



Resim 3.10. Sille Evleri'nde oda

Yüklük; geceleri yatmak için kullanılan yatak ve yorganlar gündüzleri yüklüğe yüklenir. Yüklüğün bir kısmı ise kireç harç ile sıvanarak gusülhane olarak kullanılmaktadır.



Resim 3.11. Sille Evleri'nde yüklük ve dolaplar



Resim 3.12. Sille Evleri'nde yüklük ve dolaplar

Çiçeklik; Yüklüğün orta bölümündeki süslemeli, ahşap oymaları olan nişe denir. Bir odanın en süslemeli ögeleri çiçeklik ve ağzı açıklardır.



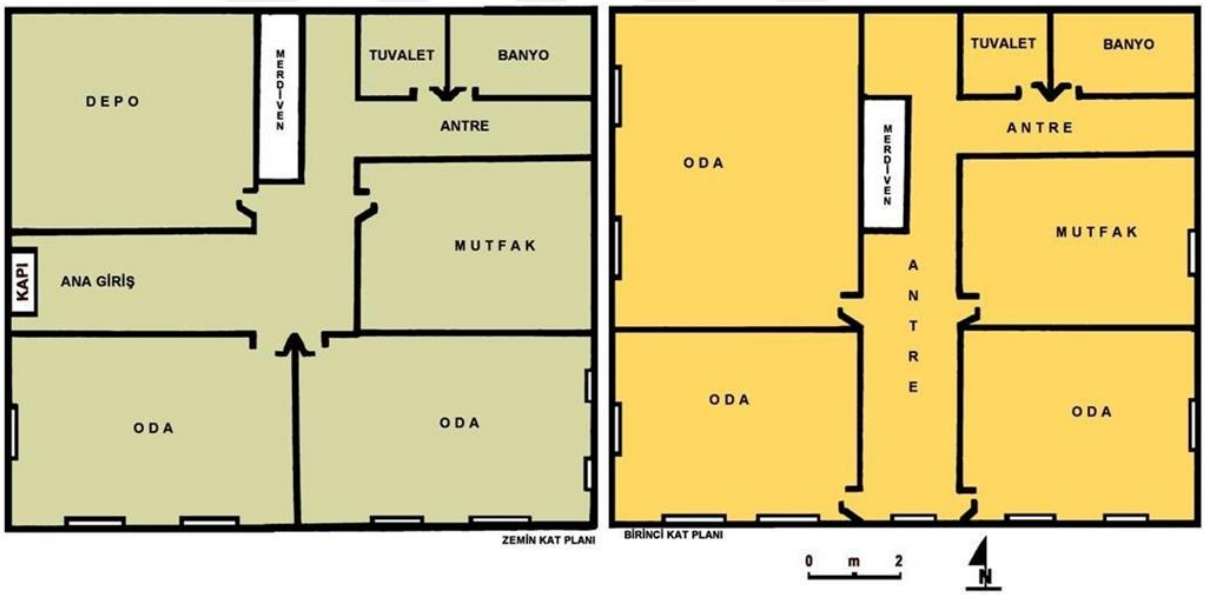
Resim 3.13. Sille Evleri'nde çiçeklikler

3.3.4. Plan Tipleri

Sille Evleri'nde planlamayı etkileyen iki önemli mekân karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birisi mabeyin, diğeri sofadır.

Mabeyin, Konya şehir evlerindeki mabeyinden çok geniş ve farklı bir tasarımla değişik hizmet alanlarına geçiş sağlamaktadır. Birinci katlarda küçük sofaya sahip bazı evleri Mabeyinli olarak tanımlayabiliriz. Diğer örneklerde ise birinci katta tam teşekküllü cepheden çıkma yapan iç sofa bu kata hâkimdir. Bu sebeple de bir grup evi iç sofalı planlı olarak kabul edebiliriz.

Gerçekte Sille evlerinin hemen hepsi ayrı bir planlamaya sahiptir. Hem arazi yapısı hem de halk mimarisinin prensiplerinden olan herkes ihtiyacı olduğu kadar mekân üretmiştir(Karpuz,2013).



Şekil 3.3. Sille'de en çok rastlanan geleneksel konut planı örneği (Tapur, 2009)

3.3.5. Cephe Özellikleri

Sille Evleri'nde cepheyi oluşturan unsurlar, çıkmalar, balkonlar (ön dam), saçaklar ve bacalardır. Evler bitişik nizamda yapılmışlardır. Arazi ve arsa durumundan dolayı evler ya bahçesizdir ya da küçük bahçelidir. Girişler genelde doğrudan sokak cephesinden sağlanmıştır(Resim 3.14). Eğimli araziye bağlı olarak bazı evlerin girişlerine birkaç basamaklı merdiven ile ulaşılmaktadır.



Resim 3.14. Sille Evleri'nde girişler doğrudan sokağa açılmaktadır

Çıkmalar; iki katlı evlerde, birinci katlarda odalar ve sofalar çıkma yaparlar. Odalar evin oturduğu parselin çarpıklığını düzeltmek, yer kazanmak için sokağa taşırılmıştır. Sofalarda cephede çıkma yapılmıştır. Genellikle sofa çıkmaları bağdadi duvar tekniğinde inşa edilmiştir. Hem oda hem sofa çıkmaları ahşap sütun ve payandalarla taşınırlar. Ahşap sütunlar sofa çıkmalarını taşır ve kapı üstünde bir sundurma oluştururlar. Oda ve balkon çıkmalarını taşıyan payandalar duvar içindeki ahşap hatıllara otururlar. Sofa çıkma pencereleri yuvarlak kemerler vurgulanmıştır. Ayrıca bu pencerelerin bazı örneklerinde ahşap kafesler izlenmektedir.

Balkonlar (Ön dam); sofalardan çıkılan cephede manzaraya yönelik açık mekânlardır. Ahşap veya demir parmaklıklı korkulukları vardır. Burada oturulur, iş

yapılır, sebze kurutulur. Evin önündeki asma balkonu gölgelendirir(Resim 3.15 ve 3.16).



Resim 3.15. Sille Evleri'nde balkonlar



Resim 3.16. Sille Evleri'nde balkonlar

Saçaklar; Sade bir yapıya sahiptir. Bazı evlerde kındıra/saz saçaklar, bazılarında taştan çelen saçaklara yer verilmiştir. Çatının eğimine bağlı olarak yağmur suları ahşap çörtenlerle dışarı akıtılır. Sonraki dönemlerde ilave edilen çatılarda saçaklar ahşap veya çinko malzemeden, cepheden dışarı taşkın ve yağmur oluklu düzenlenmiştir.

Bacalar; Taş malzemeden, dikdörtgen kesitli ve cephede birer deliğe sahiptirler. Ayrıca yörede küp bacalara da rastlanılmaktadır(Karpuz,2013).

3.4. Geleneksel Sille Evleri'nden Seçilen Konutların Kimlik Kartları

3.4.1. 1 Nolu Ev – Hasan ÇANKAYA Evi

3.4.1.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Hacı Ali Ağa Sokak No:12'yer alan bu konut bodrum kat üzerine iki katlı olup kırma çatılı bir Sille evidir. Birinci katına Nalpınar Sokak No:3 kapı numarası verilmiştir ve buradan girilmektedir(Şekil 3.4). Konut 19. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir.

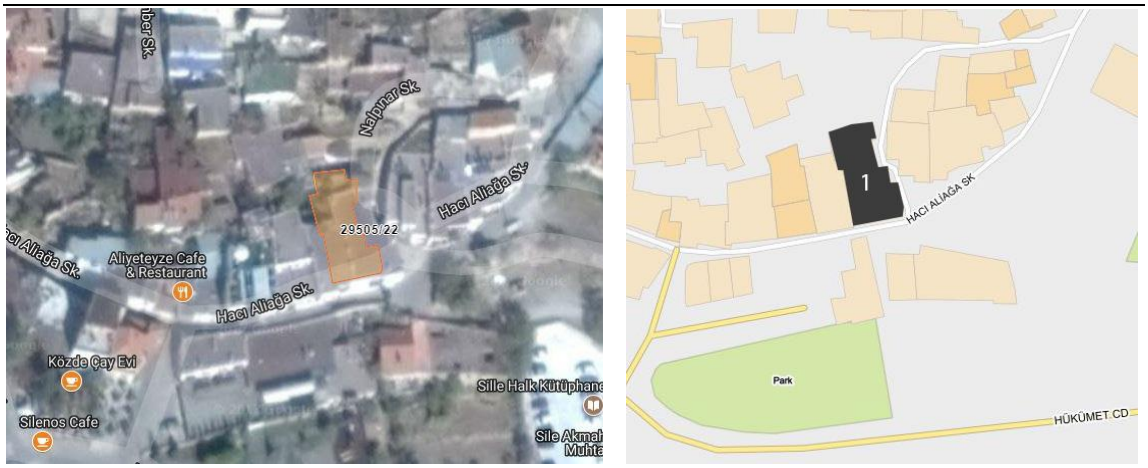
3.4.1.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

Konutun zemin katına doğu cephesinde bulunan çift kanatlı ahşap malzemeden olan bir kapı ile girilmektedir. Hayatın güneyinde yer alan ortak alana bağdadi bir Bursa kemeri ile girilmektedir ve burada sofaya açılan iki oda yer alır. Kuzeybatıda kiler, doğuda ise mutfak yapılmıştır. Kilere bir merdiven ile çıkılmaktadır ve alt kısmı ise tuvalet olarak kullanılmaktadır. Girişin tam karşısında yer alan tek kollu bir merdiven ile üst kata çıkılmaktadır. Ancak günümüzde bu merdiven iptal edilmiştir(Şekil 3.5).

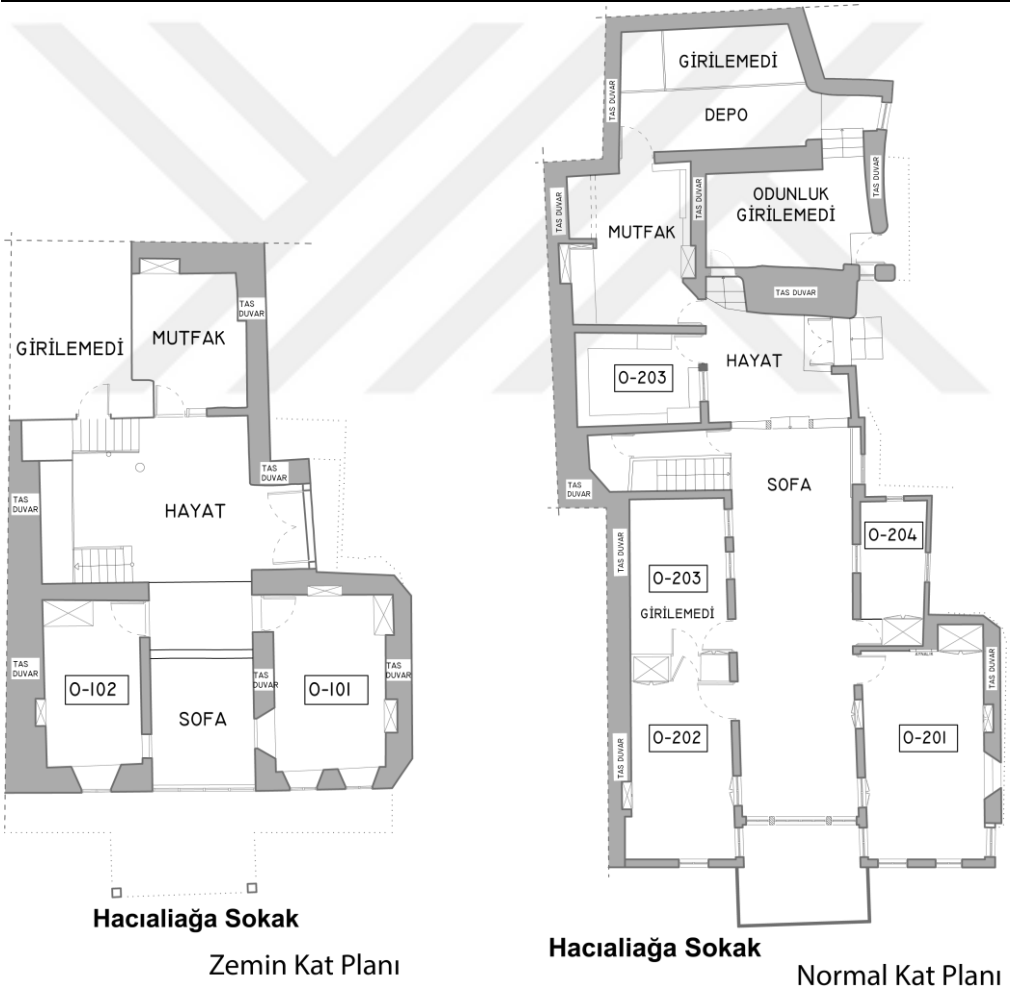
Normal kata giriş Nalpınar sokağa açılan kapıdan sağlanmaktadır. Hayat ile bağlantılı mekânlar; mutfak, kiler, odunluk ve sofadır. Sofanın iki yanında dört oda yer alır. Sofanın güneyinde sokağa açılan balkon bulunmaktadır. Odaların hepsinde yüklük vardır. Ayrıca duvarlar içerisinde çiçeklik ve dolaplar da görülmektedir(Şekil 3.6).

3.4.1.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

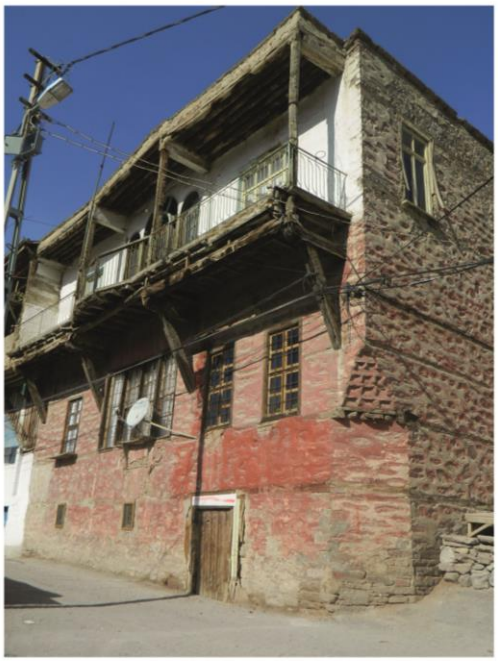
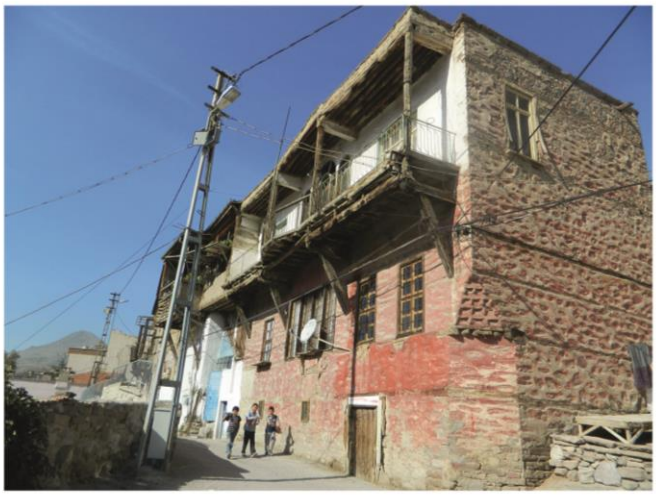
Konutun ana duvarları ahşap hatıllı moloz taşlarla yığma tekniğinde inşa edilmiş olup iç kısımdaki bölücü duvarları taş dolgu tekniğinde daha ince bir şekilde yapılmıştır. Yapının üst örtüsü düz toprak damdır. Ahşap kirişler üzerine hasır serilerek çorak çamur döşenmiştir. Daha sonra ise toprak dam üzerine çatı oturtulmuştur.



Şekil 3.4. Hasan Çankaya Evi Google haritalarda görünümü

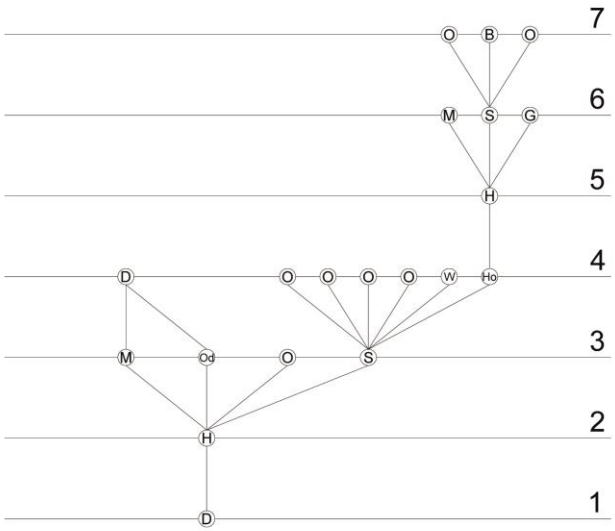


Şekil 3.5. Hasan Çankaya Evi kat planları




Şekil 3.6. Hasan Çankaya Evi iç mekân ve dış cephe fotoğrafları



Graf Çizgisi (E) : 20

Graf Düğümü (V) : 20

β : E / V

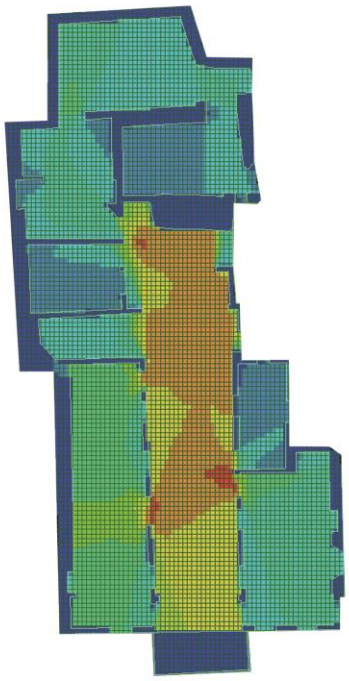
β : 20 / 20 = 1,00

G : E / [(V^2 - V)/2]

G : 20 / [(400-20)/2]

G : 20 / 190 = 0,11

Hasan Çankaya Evi Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 1
Maksimum : 2448
Ortalama : 928

Hasan Çankaya Evi Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

Şekil 3.7. Hasan Çankaya Evi analiz değerleri

3.4.2. 2 Nolu Ev – Mustafa ÜNAL Evi

3.4.2.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Hacı Ali Ağa Sokak No:10'yer alan bu konut üç katlı büyük bir Sille evidir. Cephesinde Hacı Ali Ağa Çeşmesi yer almaktadır. Konut 19. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir(Şekil 3.8).

3.4.2.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

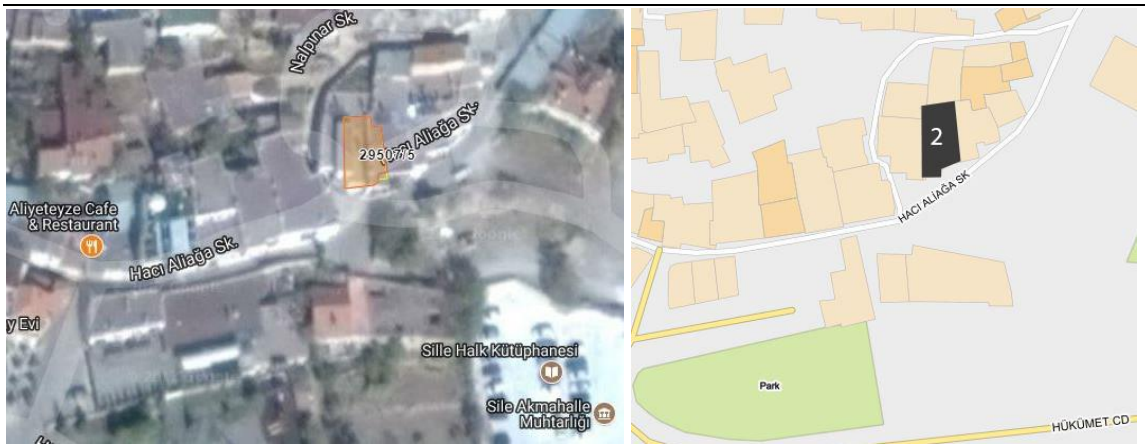
Konutta yapılan onarımlar nedeniyle orijinal plan kaybolmuştur. Bodrum katta yer alan ahır, samanlık ve kiler gibi mekânlar varken bugün bu bölümde oda-ev şekline dönüşmüştür(Şekil 3.9).

Zemin kat kuzey-güney doğrultusunda yer alan sofanın etrafına yerleştirilen odalardan oluşmaktadır.

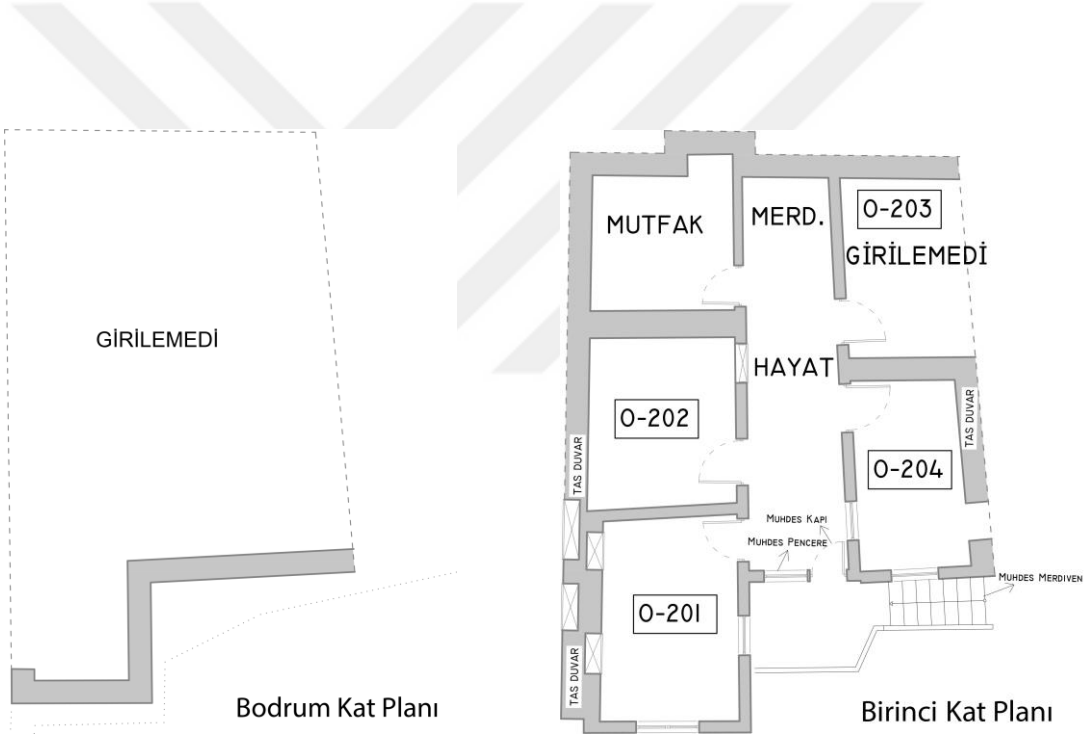
Birinci kat planı zemin kat planı ile benzerlik göstermekte olup sofanın doğusuna iki, batısında ise üç oda yer almaktadır. Kuzeybatıda yer alan oda mutfak olarak kullanılmaktadır. Birinci kata ulaşım dışarıdan merdiven ile sağlanmaktadır(Şekil 3.9).

3.4.2.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

Yapım malzemesi ana beden duvarlarında moloz Sille taşı olup yığma tekniği ile kullanılmıştır. İç bölümlerde ise bağdadi tekniğinde bölme duvarlar yer almaktadır. Yapının üst örtüsü düz toprak damdır(Şekil 3.10).



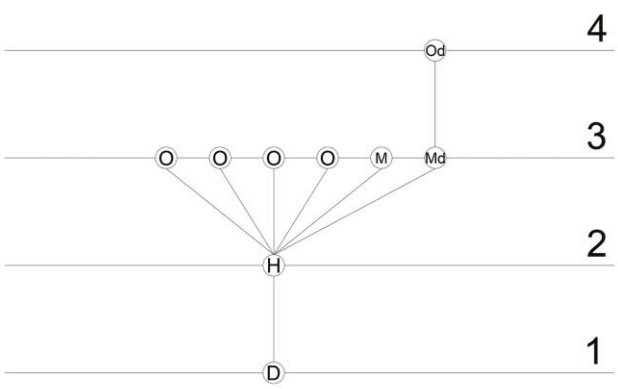
Şekil 3.8. Mustafa ÜNAL Evi Google haritalarda görünümü



Şekil 3.9. Mustafa ÜNAL Evi kat planları



Şekil 3.10. Mustafa ÜNAL Evi iç mekân ve dış cephe fotoğrafları



Graf Çizgisi (E) : 8

Graf Düğümü (V) : 9

ß : E / V

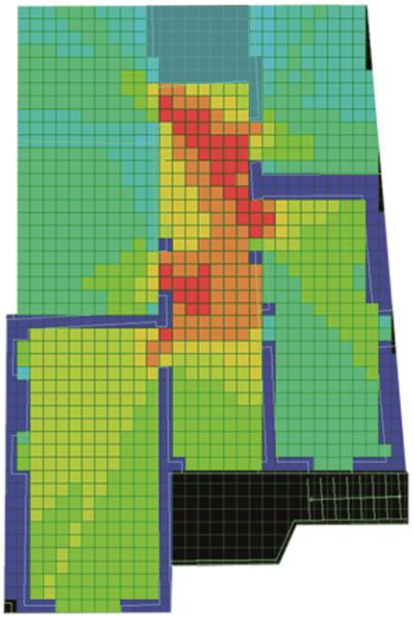
ß : 8 / 9 = 0,89

G : E / [(V² - V) / 2]

G : 8 / [(81-9) / 2]

G : 8 / 36 = 0,22

Mustafa Ünal Evi Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 1
Maksimum : 401
Ortalama : 195

Mustafa Ünal Evi Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

Şekil 3.11. Mustafa ÜNAL Evi analiz değerleri

3.4.3. 3 Nolu Ev – Ali TALAŞ Evi

3.4.3.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Nalpınar Sokak No:4'te yer alan ev üç katlıdır. Konut 19. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir. Yapının üst örtüsü düz toprak damdır. Eğimli arazi üzerinde yer alan yapının kuzey yönünde küçük bir bahçe bulunmaktadır. Yapının ana girişi batı yönde sokak üzerinden sağlanmaktadır. Doğu cephesi bitişik olduğundan sağır olarak kalmış güney cephesi ise sokağa yönelmiştir(Şekil 3.12).

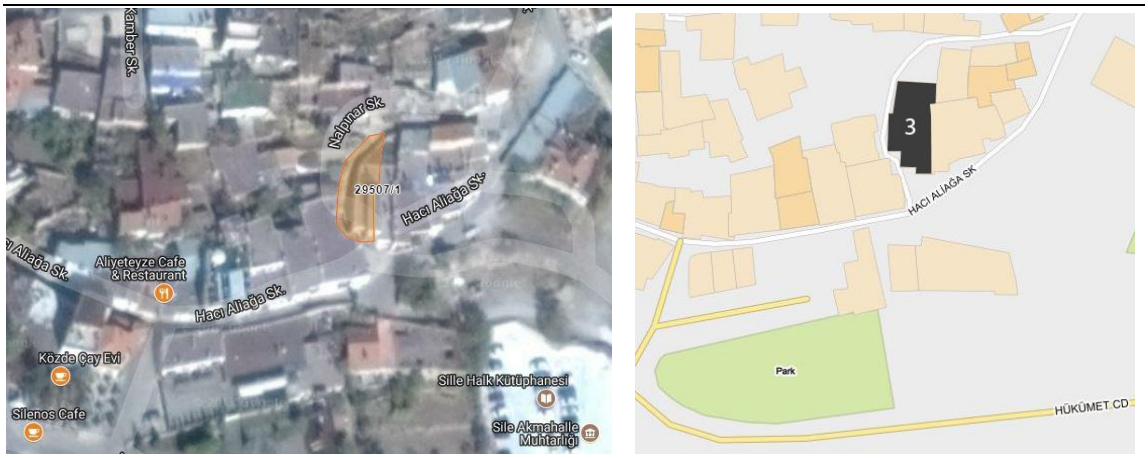
3.4.3.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

Bodrum katta yer alan giriş güney cepheye açılmaktadır. Buradan ahır ve samanlığa girilir. Asıl giriş ise batı cephesinde bulunan tek kanatlı bir kapı ile sağlanmaktadır. Zemin kattaki ahşap merdiven ile birinci kata çıkılmaktadır(Şekil 3.13).

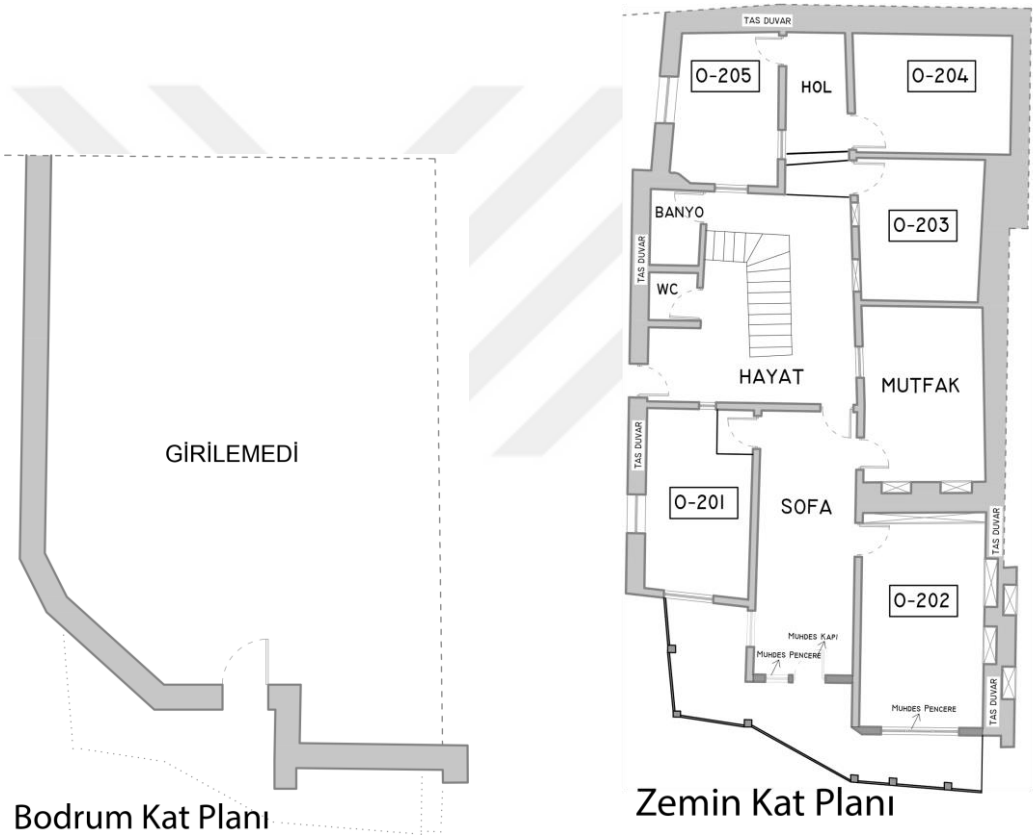
Zemin kat iç sofalı plan yapısına sahiptir. Kuzey-güney doğrultusunda dikey dikdörtgen planlı olup sofa güney yönde kapatılarak oda kazanılmıştır. Sofadan odalara ve ıslak hacimlere geçişler mevcuttur. Kuzey yöndeki bir kapı ile arazinin eğimi sayesinde yapı bahçeye açılmaktadır. Güney yönde ise cephe boyunca balkon cepheyi sarmaktadır(Şekil 3.13).

3.4.3.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

Yapım malzemesi moloz Sille taşı olup iç bölümlerde ise ahşap ve kerpiç malzemeye rastlanmaktadır. Son dönemlerde yapılan onarımlar neticesinde tuğla ve betonarme malzemenin de kullanıldığı görülmektedir(Şekil 3.14).



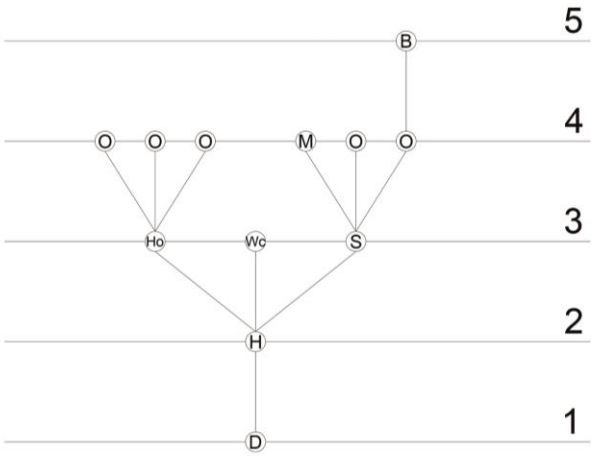
Şekil 3.12. Ali TALAŞ Evi Google haritalarda görünümü



Şekil 3.13. Ali TALAŞ Evi kat planları



Şekil 3.14. Ali TALAŞ Evi iç mekân ve dış cephe fotoğrafları



Graf Çizgisi (E) : 11

Graf Düğümü (V) : 12

ß : E / V

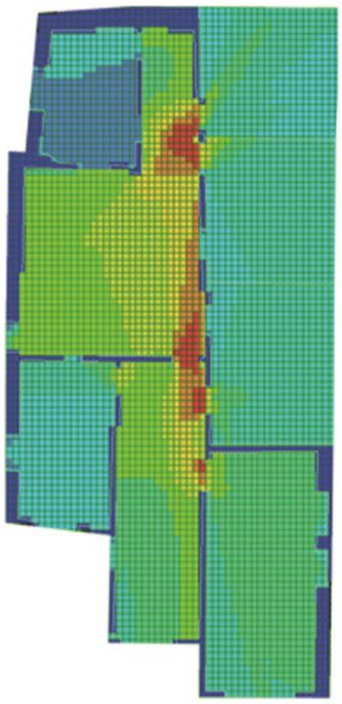
ß : 11 / 12 = 0,92

G : E / [(V² - V) / 2]

G : 11 / [(144-12) / 2]

G : 11 / 66 = 0,17

Ali Talaş Evi Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 1
Maksimum : 1667
Ortalama : 647

Ali Talaş Evi Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

Şekil 3.15. Ali TALAŞ Evi analiz değerleri

3.4.4. 4 Nolu Ev – Ahmet OYMAK Evi

3.4.4.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Hacı Ali Ağa Sokak No:18'de yer alan ev bodrum kat dâhil olmak üzere üç katlıdır. Yapının kuzey yönünde küçük bir arka bahçesi bulunmaktadır. Ana girişi güney cepheden verilmiş olup doğu ve batı cephelerinin bitişik olmasından dolayı sağır olarak kalmıştır(Şekil 3.16).

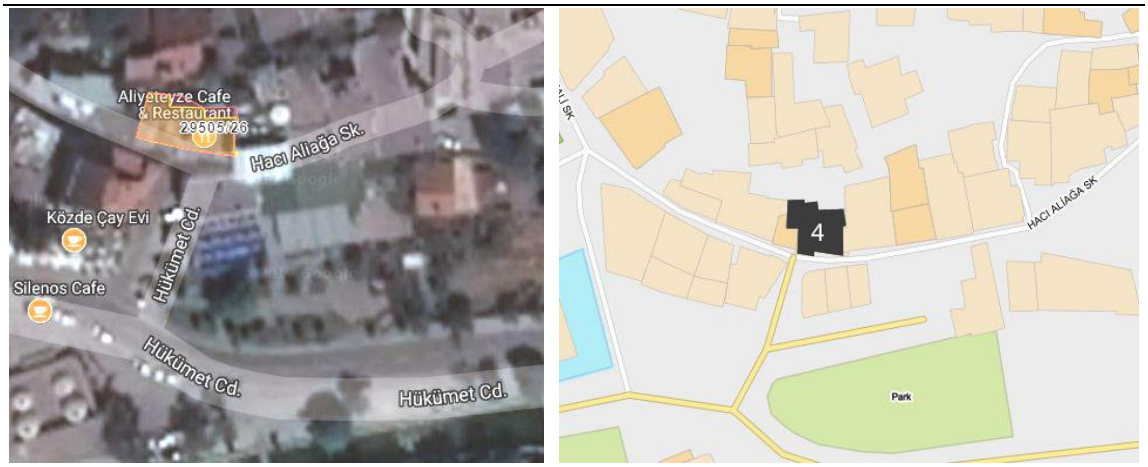
3.4.4.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

Zemin kata güney cepheden ahşap malzemeden, çakma tekniğinde, çift kanatlı bir kapı ile girilir. Kareye yakın dikdörtgen bir mabeynin kuzeyinde bir oda, doğusunda iki oda bulunmaktadır. Mabeynin doğusundaki odalara merdivenlerle ulaşılmaktadır. Merdiven aksının ve mabeynin birleşimi 'L' plan oluşturmaktadır. Sofanın bir uzantısı olan merdivenle çıkılan kısım kuzey ve güney yöndeki ayrı birer odaya giriş imkânı sağlamaktadır. Ana girişin karşısındaki çift kollu bir merdiven ile birinci kata çıkılmaktadır(Karpuz, 2013).

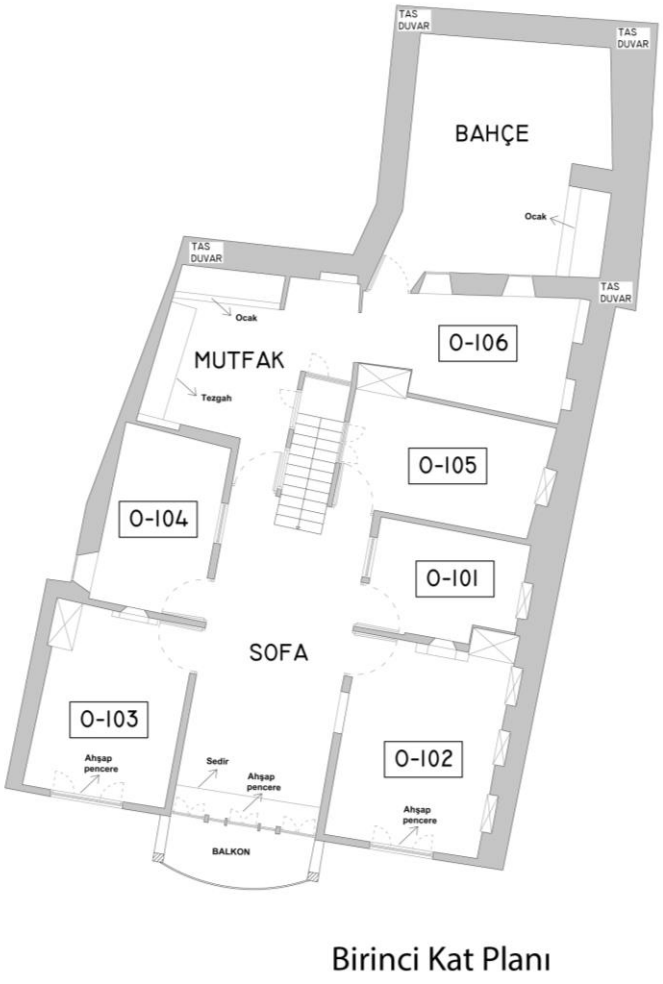
Birinci kat iç sofalıdır. Kuzey-güney yönünde dikey dikdörtgen planlanan sofanın iki yanında karşılıklı odalar sıralanmıştır. Arazinin eğiminden dolayı kuzey yönde bahçeye açılan bir adet kapı bulunmaktadır. Ayrıca kuzeybatı köşede mutfağa da yer verilmiştir. Sofanın çıkması balkon(ön dam) şeklinde düzenlenmiştir. Balkon ahşap payandalar ile taşınmakta olup, demir parmaklıklı korkuluğa sahiptir. Sofayı vurgulamak için güney cephede üçlü pencere uygulamasına gidilmiştir. Yuvarlak kemerli pencereler kendi içerisinde bölümlenmiştir. Ortadaki pencere geniş ve yüksek tutulmuştur(Karpuz, 2013) (Şekil 3.17).

3.4.4.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

Yapım malzemesi Sille taşı olup yığma tekniği kullanılarak aralarında ahşap hatıllarla birlikte moloz taş ile örülmüştür. İç bölümlerdeki duvarlarda ise bağdadi tekniği kullanılmıştır. Yapının üst örtüsü düz toprak damdır(Şekil 3.18).



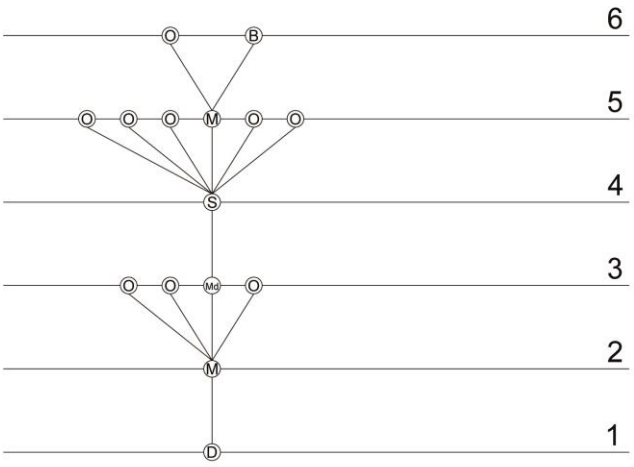
Şekil 3.16. Ahmet OYMAK Evi Google haritalarda görünümü



Şekil 3.17. Ahmet OYMAK Evi kat planları(Karpuz, 2013)



Şekil 3.18. Ahmet OYMAK Evi iç mekân ve dış cephe fotoğrafları



Graf Çizgisi (E) : 14

Graf Düğümü (V) : 15

β : E / V

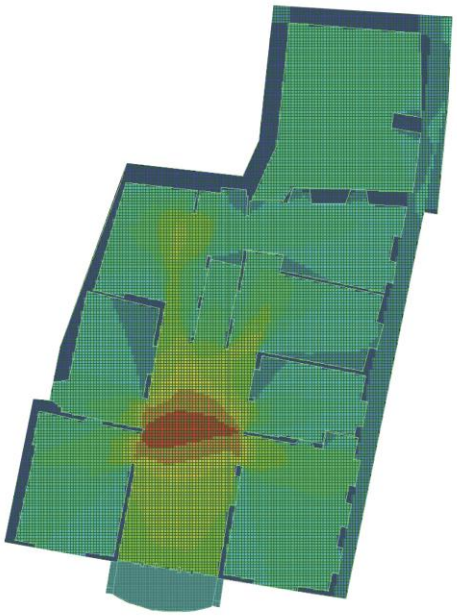
β : 14 / 15 = 0,93

G : E / [(V² - V)/2]

G : 14 / [(225-15)/2]

G : 14 / 105 = 0,13

Ahmet OYMAK Evi Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 0
Maksimum : 7110
Ortalama : 2431

Ahmet OYMAK Evi Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

Şekil 3.19. Ahmet OYMAK Evi analiz değerleri

3.4.5. 5 Nolu Ev – Ali Osman UYGUN Evi

3.4.5.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Hacı Ali Ağa Sokak No:16'da yer alan ev bodrum kat dâhil olmak üzere üç katlıdır. Konut 20. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmektedir. Yapının kuzey yönünde küçük bir bahçesi bulunmaktadır. Ana girişi güney cepheden verilmiş olup doğu ve batı cephelerinin bitişik olmasından dolayı sağır olarak kalmıştır(Şekil 3.20).

3.4.5.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

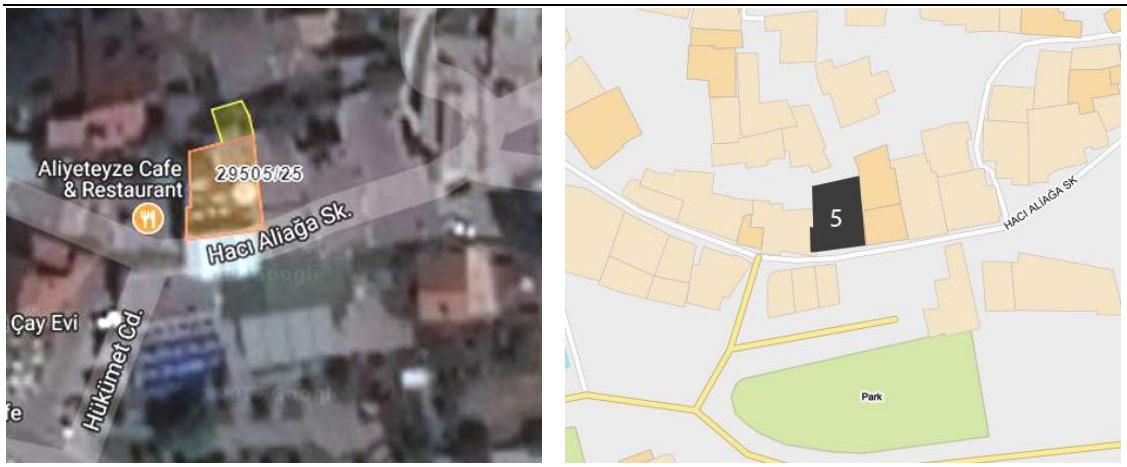
Bodrum kat kuzey-güney doğrultusunda ikiye bölünmüştür. Yapının ana girişinin batı yönünde yer alan tek kanatlı çakma kapı ile bodrum kata ulaşılabilmektedir.

Zemin kata güney cephede bulunan çift kanatlı bir demir kapı ile girilmektedir. Kapının önündeki sahanlıktan sonra merdiven ile mabeyne çıkılmaktadır. Mabeynin doğu ve batı yönlerinde odalar yer almaktadır. Odalarda dolap ve yüklükler bulunmaktadır. Mabeynin kuzey yönünde ise mutfak vardır. Mutfağın kuzeybatısında yer alan ahşap merdiven vasıtasıyla birinci kata çıkılmaktadır(Şekil 3.21).

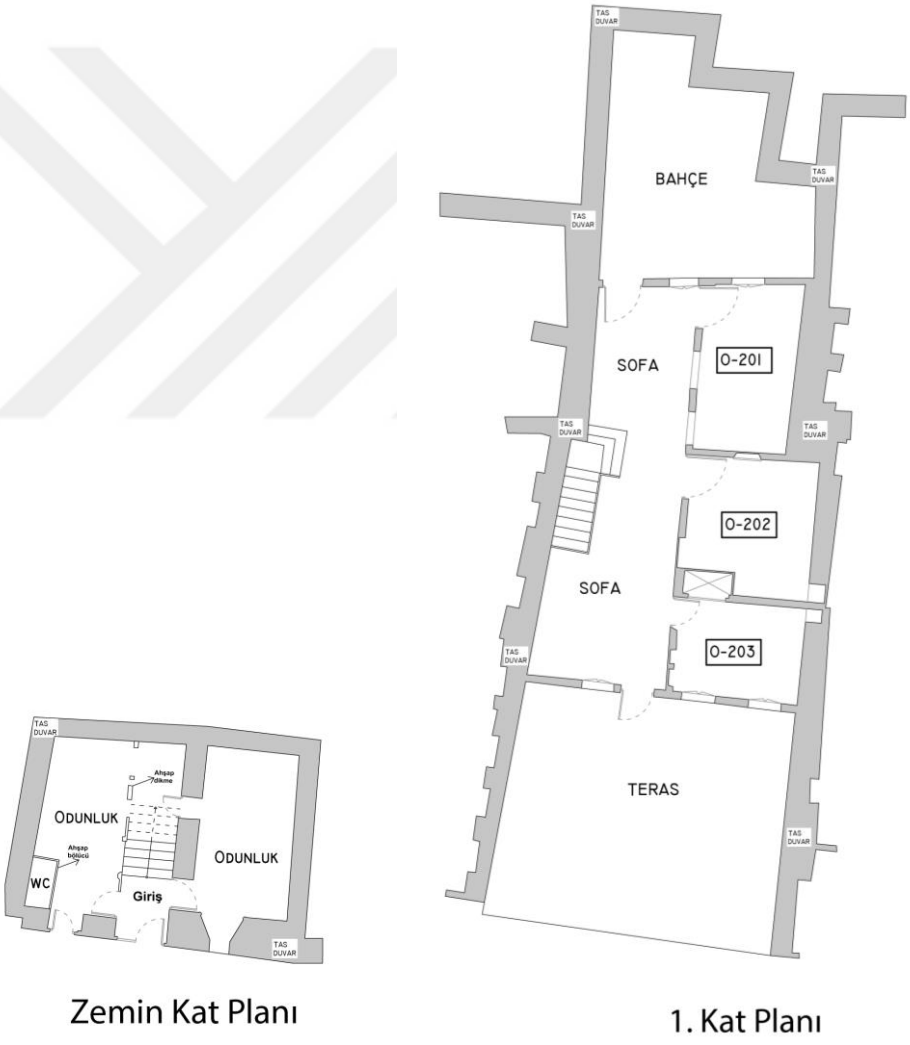
Birinci katta kuzey-güney doğrultusunda sofa uzanmaktadır. Sofanın kuzey yönünde eğimli araziye yerleşen yapının bahçesine açılan bir kapı vardır. Sofanın doğusunda yan yana üç adet oda bulunmaktadır. Odalarda zemin katta olduğu gibi dolap ve yüklükler mevcuttur(Şekil 3.21).

3.4.5.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

Yapım malzemesi kaba moloz Sille taşı olup iç bölümlerde ise ahşap ve kerpiç malzeme sıkça kullanılmıştır. Yapının üst örtüsü düz toprak damdır(Şekil 3.22).



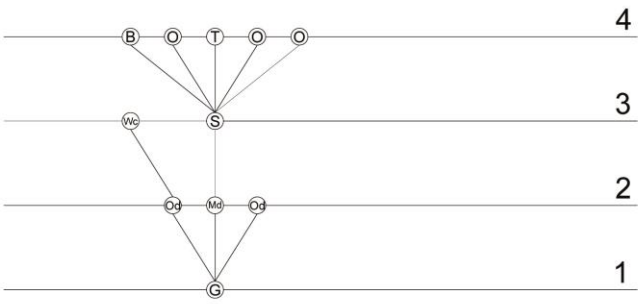
Şekil 3.20. Ali Osman UYGUN Evi Google haritalarda görünümü



Şekil 3.21. Ali Osman UYGUN Evi kat planları(Konya Büyükşehir Belediyesi'nden)



Şekil 3.22. Ali Osman UYGUN Evi iç mekân ve dış cephe fotoğrafları



Graf Çizgisi (E) : 10

Graf Düğümü (V) : 11

β : E / V

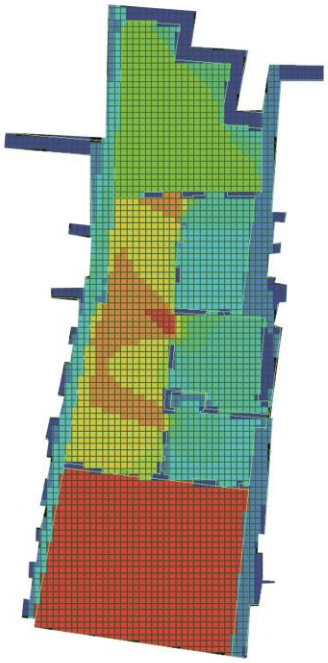
β : 10 / 11 = 0,91

G : E / [(V² - V)/2]

G : 10 / [(121-11)/2]

G : 10 / 55 = 0,18

Ali Osman UYGUN Evi Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 1
Maksimum : 846
Ortalama : 475

Ali Osman UYGUN Evi Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

Şekil 3.23. Ali Osman UYGUN Evi analiz değerleri

3.4.6. 6 Nolu Ev – Ali OĞUZ Evi

3.4.6.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Hacı Ali Ağa Sokak No:22'de yer alan ev iki katlıdır. Konut 20. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmektedir. Yapının kuzey yönünde yükselen eğimli bir arazi üzerinde yer almaktadır. Ana girişi güney cepheden verilmiş olup doğu ve batı cephelerinin bitişik olmasından dolayı sağır olarak kalmıştır(Şekil 3.24).

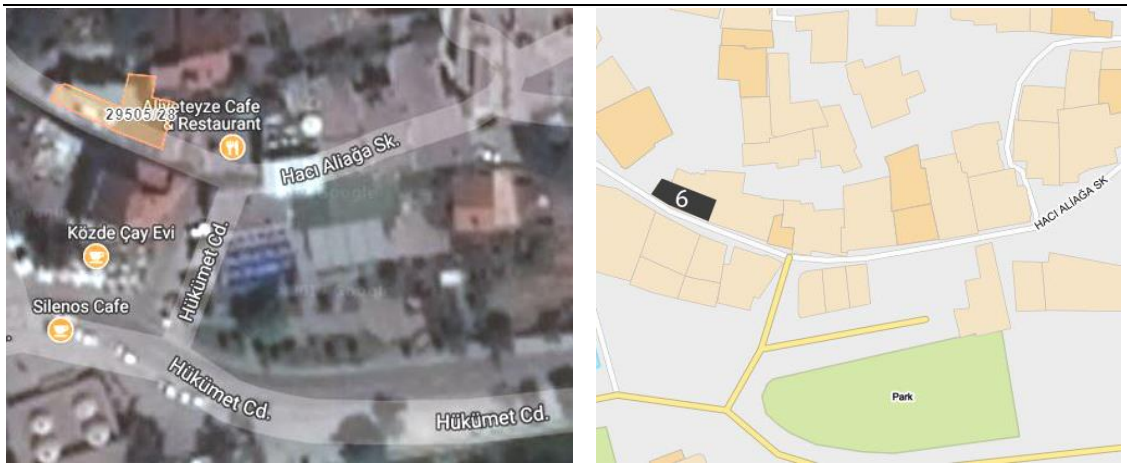
3.4.6.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

Zemin kata giriş güney cepheden olup doğrudan sokağa açılmaktadır. Tek kanatlı bir demir kapı ile girilen yapının mabeyni tepe penceresi ile ışık almaktadır. Mabeynin doğu yönünde iki, batı yönünde ise kuzey-güney doğrultusunda kareye yakın dikdörtgen planlı tek oda vardır. Mabeynin batı yönünde bulunan beton bir merdiven ile birinci kata ulaşılmaktadır. Merdivenin altında kalan bölümde ise depo olarak kullanılan bir mekân yer almaktadır.

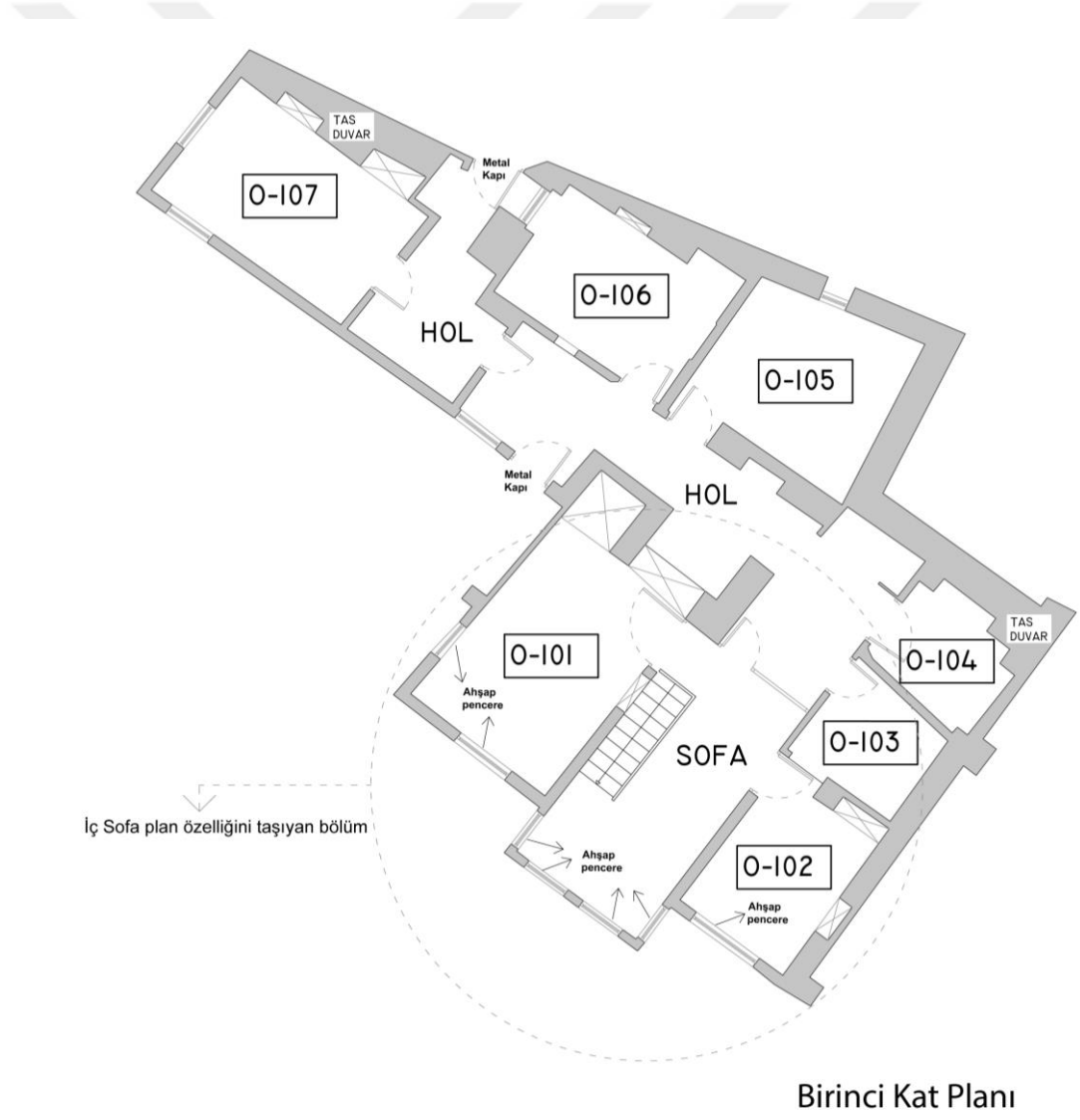
Birinci kat iç sofalı plan tipine sahiptir. Sofanın güney kısmında çıkma vardır. Çıkmada dört adet pencere bulunmaktadır. Güney cepheye iki, yan cephelere ise birer adet olarak pencereler açılmıştır. Sofanın batı yönünde iki, doğu yönünde ise tek oda tasarlanmıştır. Kuzey yönünde ise sonraki dönemlerde ilave edilen mekânlar bulunmaktadır(Şekil 3.25).

3.4.6.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

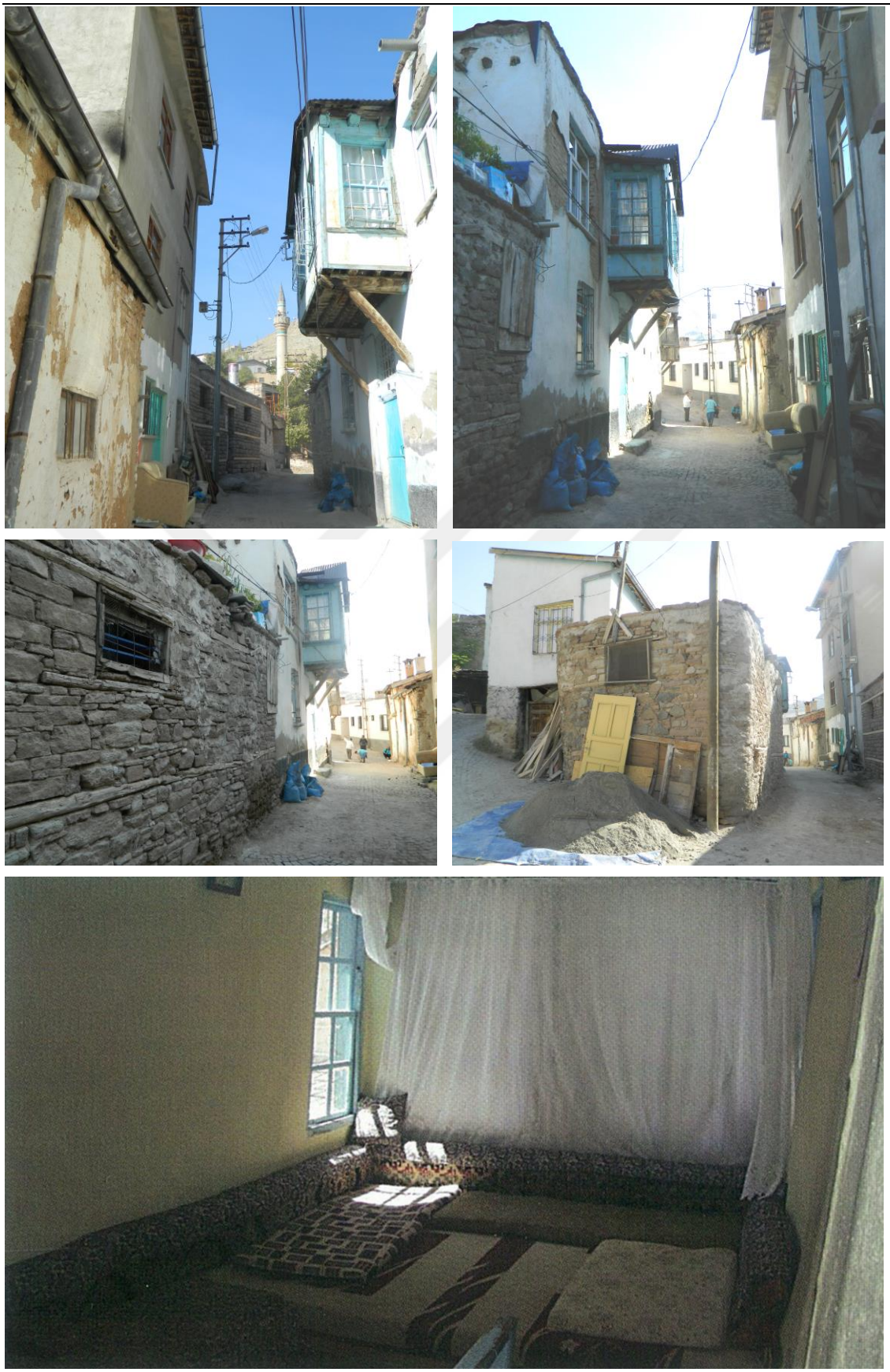
Yapım malzemesi Sille taşı olup yığma tekniği kullanılarak aralarında ahşap hatıllarla birlikte moloz taş ile örülmüştür. Yapıda zaman içerisinde yapılan onarım ve ilaveler neticesinde tuğla, beton, metal ve pencerelerde PVC malzemelerin de kullanıldığı görülmektedir. Yapının üst örtüsü düz toprak damdır(Şekil 3.26).



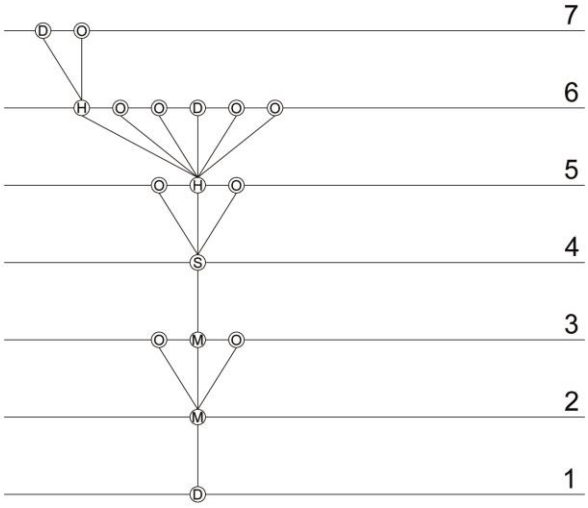
Şekil 3.24. Ali OĞUZ Evi Google haritalarda görünümü



Şekil 3.25. Ali OĞUZ Evi kat planları(Karpuz, 2013)



Şekil 3.26. Ali OĞUZ Evi iç mekân ve dış cephe fotoğrafları



Graf Çizgisi (E) : 16

Graf Düğümü (V) : 17

β : E / V

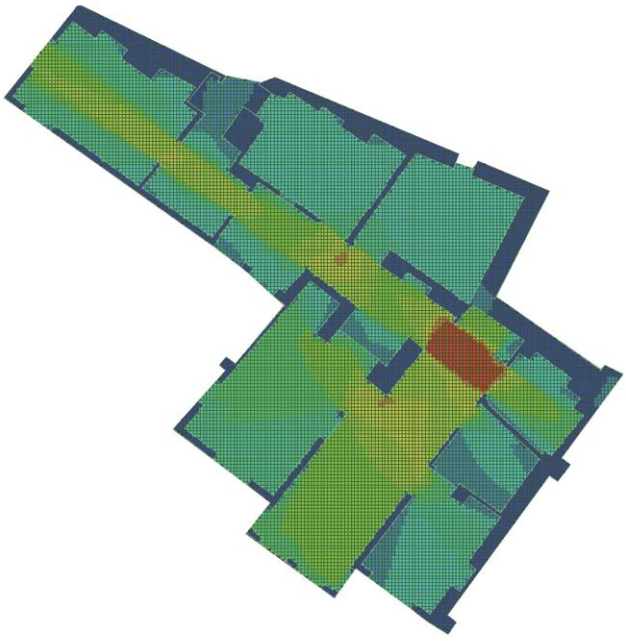
β : 16 / 17 = 0,94

G : E / [(V² - V)/2]

G : 16 / [(289-17)/2]

G : 16 / 136 = 0,12

Ali OĞUZ Evi Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 2
Maksimum : 4992
Ortalama : 1701

Ali OĞUZ Evi Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

Şekil 3.27. Ali OĞUZ Evi analiz değerleri

3.4.7. 7 Nolu Ev – 8 Kapı Numaralı Ev

3.4.7.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Hacı Ali Ağa Sokak No:8'de yer alan ev bodrum kat dâhil olmak üzere üç katlıdır. Konut 20. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir(Şekil 3.28).

3.4.7.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

Plan tipi olarak ise iç sofalı plan tipine sahiptir. Bodrum katı izbe bir şekildedir.

Zemin katta dikdörtgen biçiminde bir iç sofa bulunmaktadır. Sofanın batı yönünde iki, doğu yönünde ise tek oda tasarlanmıştır. Sofanın kuzeyinde bir merdiven bulunmaktadır bu merdiven ile katlar arası bağlantı sağlanmaktadır. Merdivenin batısında banyo vardır(Şekil 3.29).

Birinci katta dikdörtgen biçiminde bir iç sofa bulunmaktadır. Sofanın batı yönünde iki, doğu yönünde ise tek oda tasarlanmıştır. Tek odadan yüklüğe geçilmektedir. Sofanın kuzeyinde alt kattan gelen merdiven yer almaktadır. Merdivenin kuzeybatısında mutfak vardır. Bu katta odaların ve sofanın güneyinde balkon ve çıkmalar mevcuttur(Şekil 3.29).

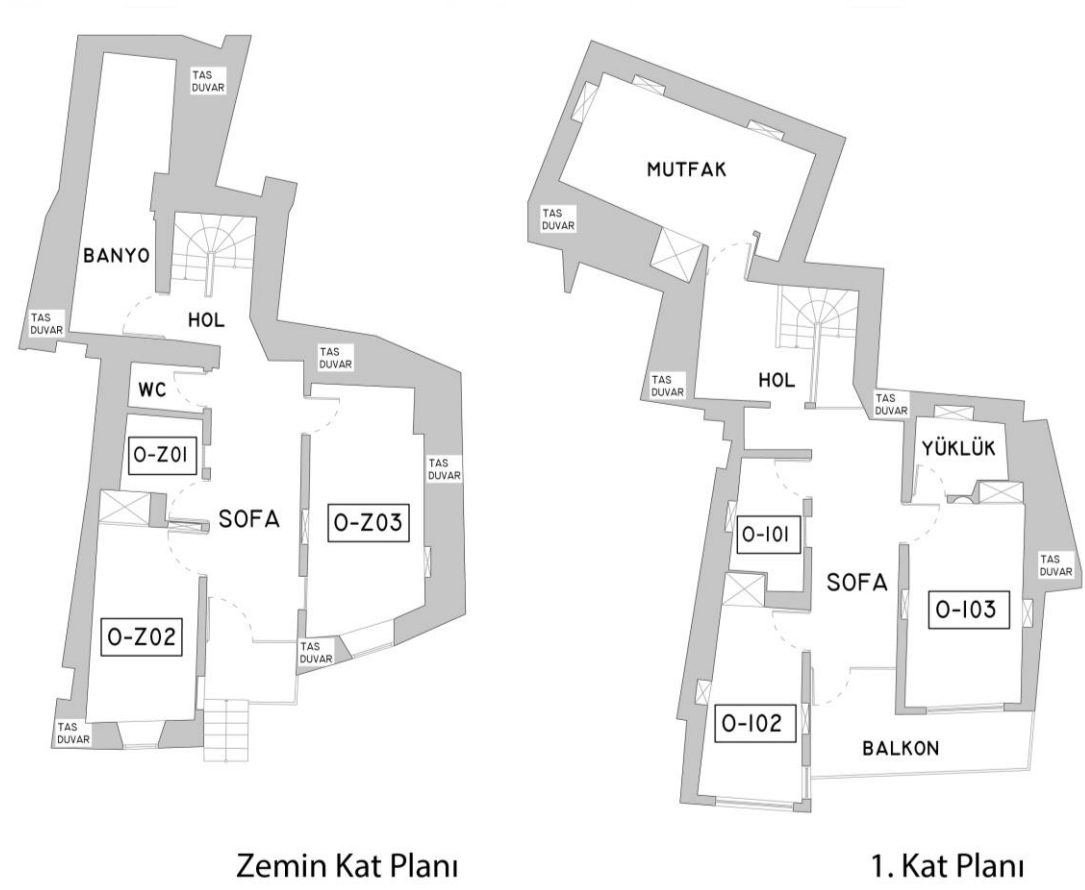
Sofaya açılan odalarda çiçeklik, ağzı açık, aynalık, ahşap dolaplar, son derece sade bir şekilde yapılmıştır. Sofa ve odaların pencere önünde alçak sekiler mevcuttur. Mutfak bölümünde ise ahşap raflar, niş içerisinde ocaklık yer almaktadır(Konya Envanter,2010) (Şekil 3.29).

3.4.7.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

Yapım malzemesi Sille taşı olup ahşap dikmeler de kullanılmıştır. Yapının üst örtüsü düz toprak damdır(Şekil 3.30).



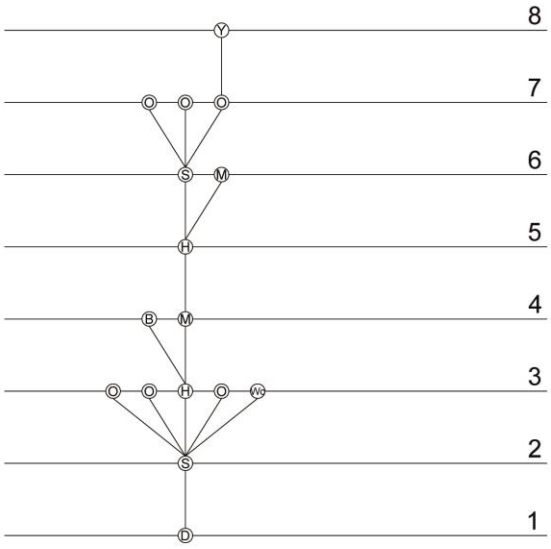
Şekil 3.28. 8 Kapı Numaralı Evin Google haritalarda görünümü



Şekil 3.29. 8 Kapı Numaralı Evin Google kat planları (Konya Büyükşehir Belediyesi'nden)



Şekil 3.30. 8 Kapı Numaralı Evin dış mekân fotoğrafları



Graf Çizgisi (E) : 15

Graf Düğümü (V) : 16

β : E / V

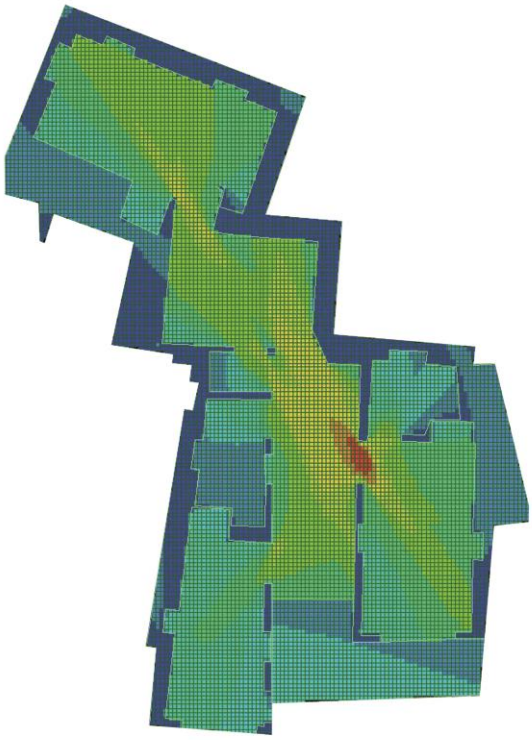
β : 15 / 16 = 0,94

G : E / [(V^2 - V)/2]

G : 15 / [(256-16)/2]

G : 15 / 120 = 0,13

8 Kapı Numaralı Evin Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 0
Maksimum : 3822
Ortalama : 1272

8 Kapı Numaralı Evin Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

Şekil 3.31. 8 Kapı Numaralı Evin analiz değerleri

3.4.8. 8 Nolu Ev – 14 Kapı Numaralı Ev

3.4.8.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Hacı Ali Ağa Sokak No:14'de yer alan ev bodrum kat olmak üzere üç katlıdır. Konut 20. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir(Şekil 3.32).

3.4.8.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

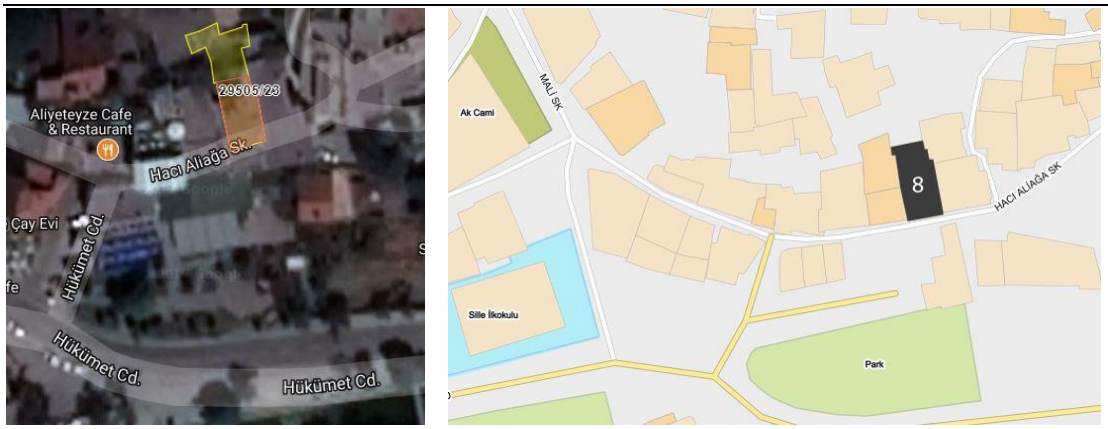
Zemin katta dikdörtgen biçiminde sofa bulunmaktadır. Sofanın doğu yönünde ise odalar yer almaktadır. Sofanın güneyinde bir merdiven bulunmaktadır bu merdiven ile katlar arası bağlantı sağlanmaktadır.

Birinci katta dikdörtgen biçiminde bir sofa bulunmaktadır. Sofanın yönünde iki, doğu yönünde ise iki oda tasarlanmıştır. Sofadan hole geçilmektedir. Sofanın kuzeyinde yer alan holün oda, mutfak, banyo ve arka bahçeyle bağlantısı vardır. Bu katta odaların ve sofanın güneyinde teras mevcuttur. Plan tipi olarak ise sofalı plan tipine sahiptir(Şekil 3.33).

Sofaya açılan odalarda çiçeklik, ağzı açık, aynalık, ahşap dolaplar, son derece sade bir şekilde yapılmıştır. Mutfak bölümünde ise ahşap raflar, kuzeyde bir niş yer almaktadır(Şekil 3.33).

3.4.8.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

Yapım malzemesi Sille taşı olup ahşap dikmeler de kullanılmıştır(Şekil 3.34).



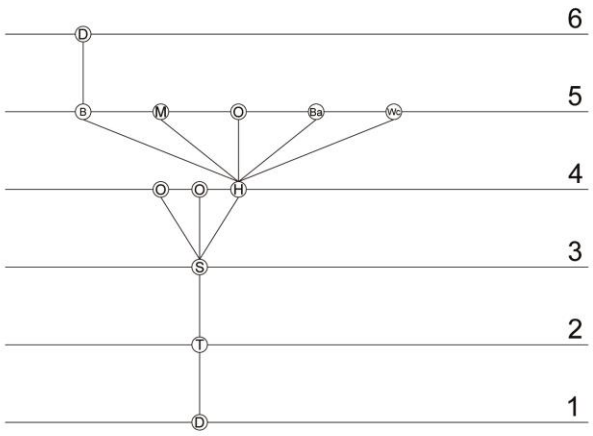
Şekil 3.32. 14 Kapı Numaralı Evin Google haritalarda görünümü



Şekil 3.33. 14 Kapı Numaralı Evin kat planları(Konya Büyükşehir Belediyesi'nden)



Şekil 3.34. 14 Kapı Numaralı Evin dış cephe fotoğrafları



Graf Çizgisi (E) : 11

Graf Düğümü (V) : 12

β : E / V

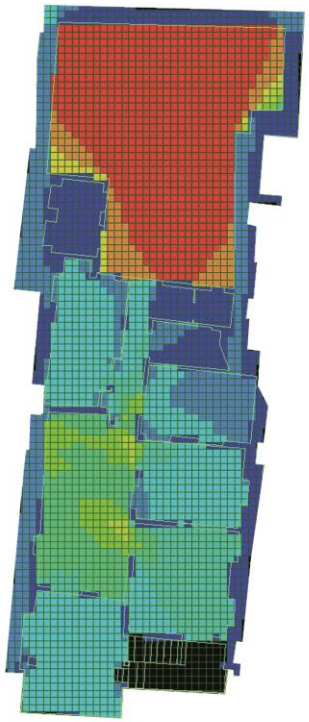
β : 11 / 12 = 0,92

G : E / [(V² - V)/2]

G : 11 / [(144-12)/2]

G : 11 / 66 = 0,17

14 Kapı Nolu Evin Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 0
Maksimum : 910
Ortalama : 389

14 Kapı Nolu Evin Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

Şekil 3.35. 14 Kapı Numaralı Evin analiz değerleri

3.4.9. 9 Nolu Ev – 6 Kapı Numaralı Ev

3.4.9.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Hacı Ali Ağa Sokak No:6'de yer alan ev bodrum kat olmak üzere üç katlıdır. Konut 20. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir(Şekil 3.36).

3.4.9.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

Bodrum kat tekil bir mekân olup depo olarak kullanılmaktadır. Arazinin eğimli olmasından kaynaklı olarak alt kottan bodruma ulaşılmaktadır(Şekil 3.37).

Zemin katta girişin karşısında tuvalet yer almaktadır. Girişin sağında dışarıdan doğrudan da girilebilen bir oda yer almaktadır. Zemin toprak döşemedir. Holün sofaya bağlandığı yerde merdiven bulunmaktadır. Sofanın güney yönünde ise oda yer almaktadır. Sofanın kuzeyinde bir başka hol ile mutfak ve iki adet odaya ulaşılmaktadır(Şekil 3.37).

Birinci katta tek bir oda, hol ve balkon bulunmaktadır(Şekil 3.37).

3.4.9.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

Yapının cepheleri oldukça sadedir. Yapım malzemesi Sille taşı olup yığma tekniği kullanılarak yapılmıştır(Şekil 3.38).



Şekil 3.36. 6 Kapı Numaralı Evin Google haritalarda görünümü



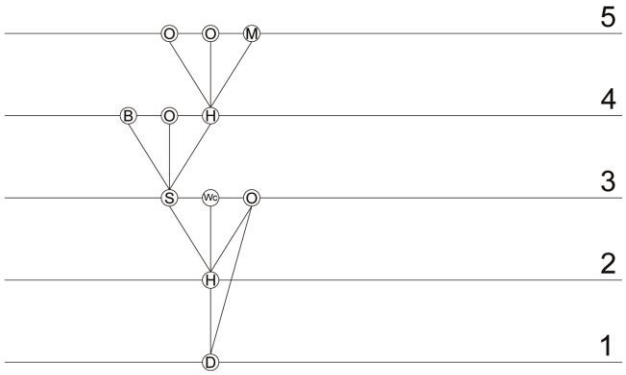
Şekil 3.37. 6 Kapı Numaralı Evin kat planları(Konya Büyükşehir Belediyesi'nden)



Şekil 3.38. 6 Kapı Numaralı Evin dış cephe fotoğrafları



Şekil 3.39. 6 Kapı Numaralı Evin dış cephe fotoğrafı



Graf Çizgisi (E) : 11

Graf Düğümü (V) : 11

β : E / V

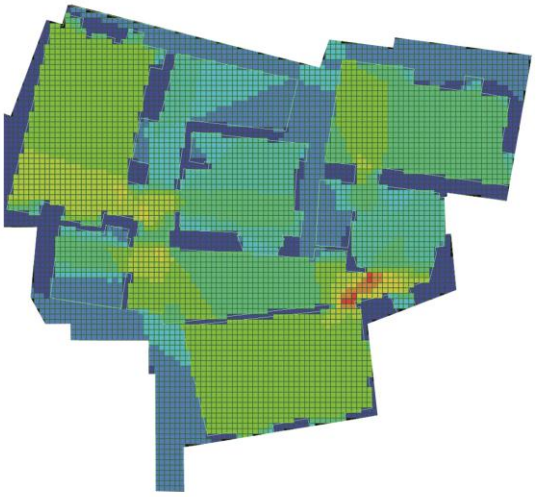
β : 11 / 11 = 1,00

G : E / [(V^2 - V)/2]

G : 11 / [(121-11)/2]

G : 11 / 55 = 0,2

6 Kapı Numaralı Evin Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 4
Maksimum : 1418
Ortalama : 502

6 Kapı Numaralı Evin Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

Şekil 3.40. 6 Kapı Numaralı Evin analiz değerleri

3.4.10. 10 Nolu Ev – Sille Kültür Evi

3.4.10.1. Konumu ve Bugünkü Durumu:

Sille Subaşı Mahallesi Hükümet Caddesi No:16'da yer alan ev eğimli bir arazide bodrum kat üzerine iki katlıdır. Konut 20. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir. Yapının üst örtüsü kırma çatılı olup Marsilya kiremitle kaplanmıştır. Yapı bir dönem, yönetim binası ve okul olarak kullanılmıştır. Daha sonraki dönemde Selçuklu Belediyesi tarafından restorasyonu tamamlanarak "Sille Kültür Evi" adı altında hizmete açılmıştır(Şekil 3.41).

3.4.10.2. Mimarisi ve Tezyinatı:

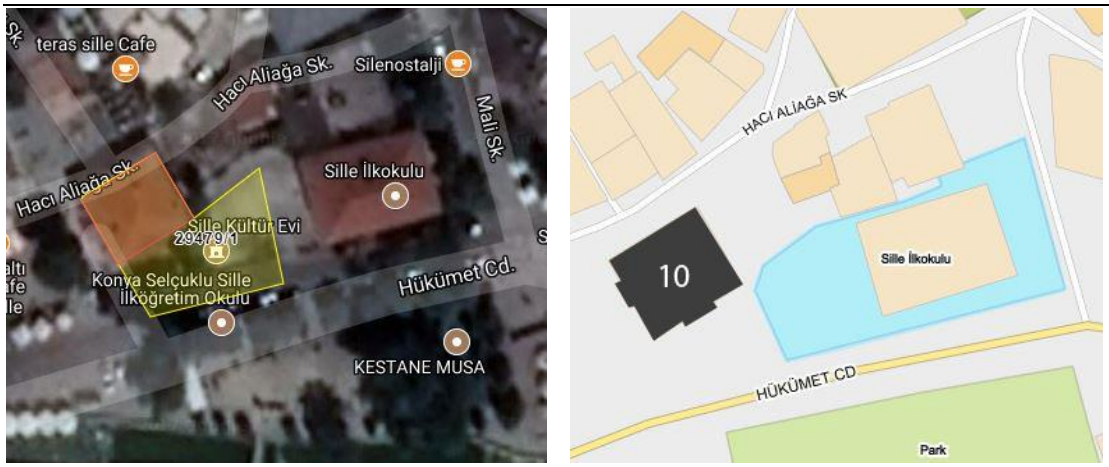
Taşınmazın üç tane girişi vardır. Girişler güney, kuzey ve batı yönlerden açılmıştır. Ana giriş güney cephede yer alır. Simetrik tasarlanmış iki tane on basamaklı merdiven ile girişin taşlığına zemin kat seviyesinde ulaşılır. Ana giriş üçlü girişle vurgulanmıştır. Kapının iki yanındaki pencereler üçlü giriş vurgusunu oluşturur. Kapı çift kanatlıdır ve yuvarlak kemerli tepe penceresi bulunmaktadır. Kapını iki yanındaki pencereler de yuvarlak kemerlidir. Pencereler dikdörtgen formdadır. Güney ve doğu cephedeki pencereler yatay ve dikey simetri aksında yatay düzlemde zemin ve birinci katta dörtlü sıralama içerisinde düzenlenmiştir. Batı cephede ise üçlü düzenlemede tasarlanmıştır. Kuzey cephe birinci katta iki pencere vardır. Konut kendi içerisinde oldukça sade tasarlanmıştır. Tavanlar ahşap çıta kaplamalıdır(Konya Envanter,2010).

Zemin katta iç sofa ile giriş holü çakışmaktadır. Girişin tam karşısında iki kollu merdiven bulunmaktadır. Zemin katta iç sofanın doğu ve batı yönünde iki tane oda yer alır. Merdiven boşluğunda da karşılıklı yine doğu yönde bir batı yönde bir tane oda tasarlanmıştır(Konya Envanter,2010) (Şekil 3.42).

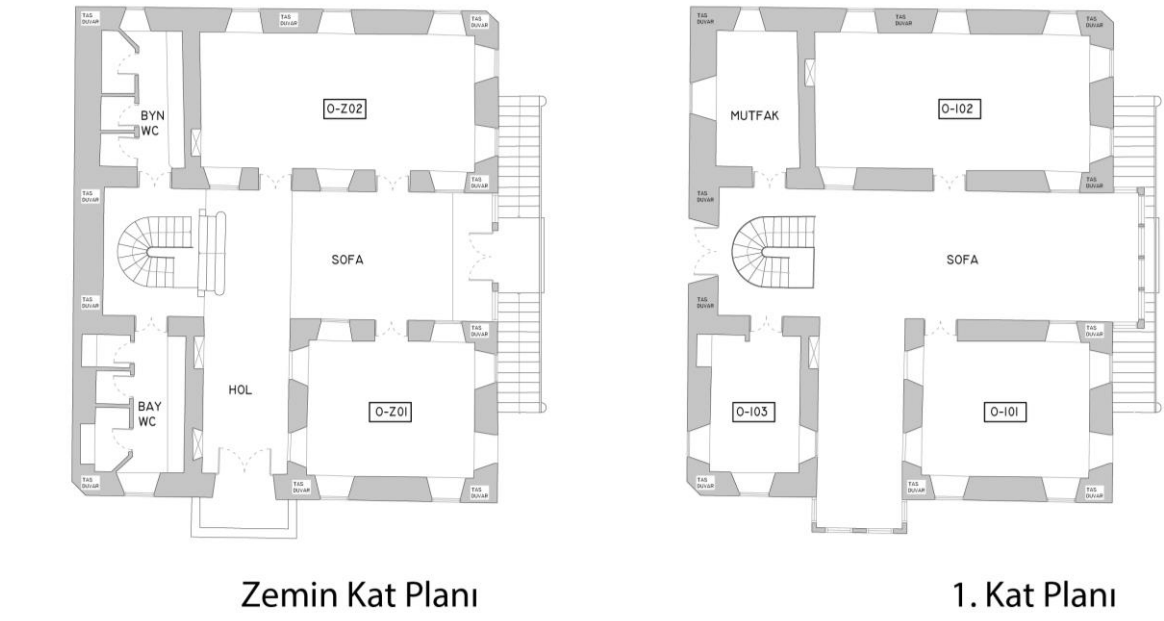
Birinci kat planı da zemin katla aynıdır. Ancak iç sofanın güney ucunda ve giriş holünün üstünde denk gelen batı cephede birer tane çıkma yapılmıştır. Çıkmalar üç yönlü ve üç cephelidir. Ana giriş yönündeki çıkma daha büyük tasarlanmıştır. Pencere dizisi güney yönde dört tanedir. Batı cephedeki çıkmada pencereler batı yönünde iki tanedir(Konya Envanter,2010) (Şekil 3.42).

3.4.10.3. Malzeme ve Teknik Özellikleri:

Yapım malzemesi Sille taşıdır. Plan tipi olarak ise iç sofalı plan tipine sahiptir. Yapının bodrum katında kuzeye doğru gidildikçe arazinin eğiminden dolayı yükseklik düşmektedir(Şekil 3.43 ve Şekil 3.44).



Şekil 3.41. Sille Kültür Evinin Google haritalarda görünümü



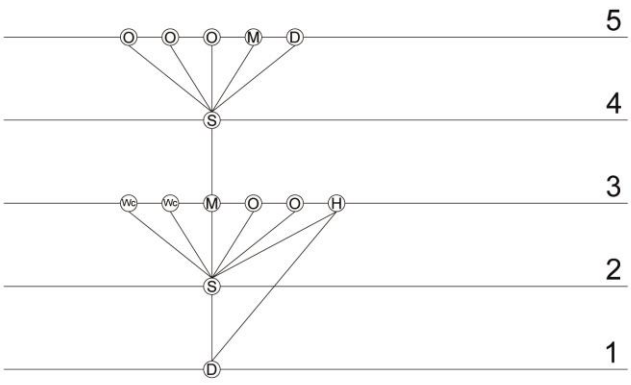
Şekil 3.42. Sille Kültür Evinin kat planları (Konya Taşınmaz Kültür Varlıkları ve Tabiat Varlıkları Envanterine göre çizilmiştir.)



Şekil 3.43. Sille Kültür Evinin dış cephe fotoğrafları



Şekil 3.44. Sille Kültür Evinin iç mekân ve dış cephe fotoğrafları



Graf Çizgisi (E) : 14

Graf Düğümü (V) : 14

β : E / V

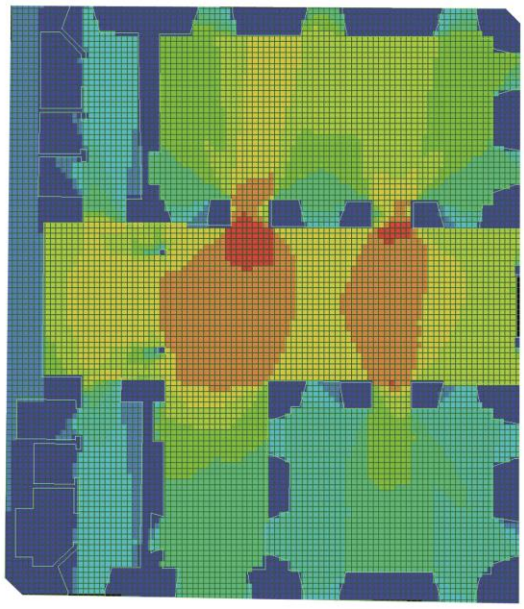
β : 14 / 14 = 1,00

G : E / [(V^2 - V)/2]

G : 14 / [(196-14)/2]

G : 14 / 91 = 0,15

Sille Kültür Evinin Graf Şeması ve Değerleri



Analiz Sonucuna Göre
Bağlantılılık Değerleri

Minimum : 0
Maksimum : 1842
Ortalama : 4214

Sille Kültür Evinin Bağlantılılık Analizi
(Connectivity)

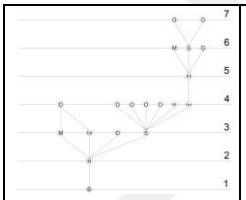
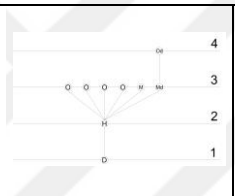
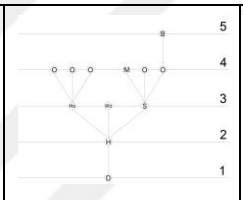
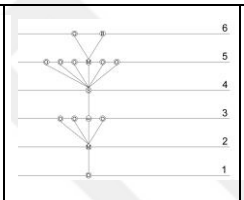
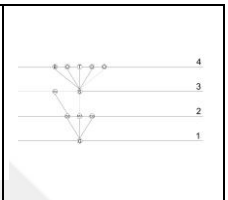
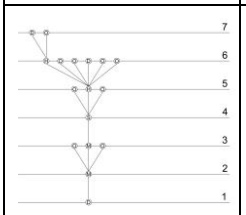
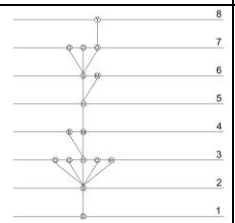
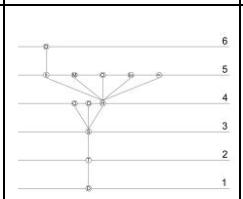
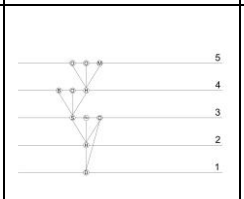
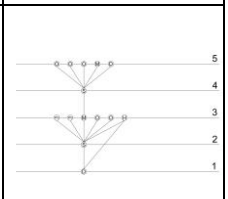
Şekil 3.45. Sille Kültür Evinin analiz değerleri

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

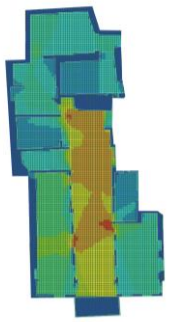
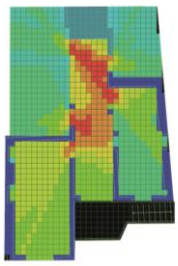
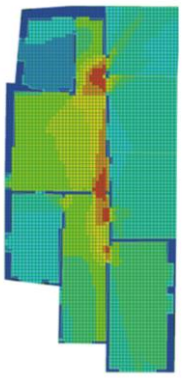
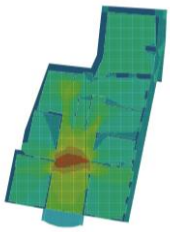
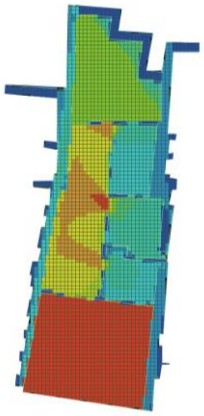
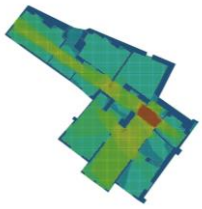
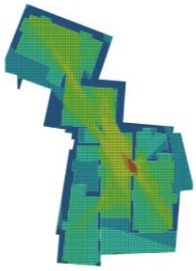
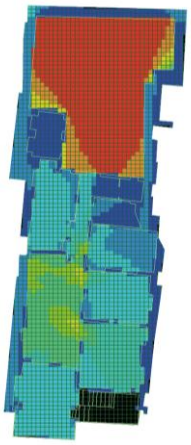
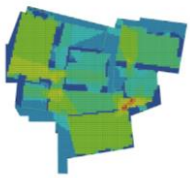
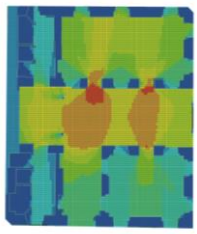
Çalışma alanında bulunan 10 adet konut örneği incelendiğinde bu konutlara dair, sentaktik analizlere ait bilgilere ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

4.1. Seçilen Konut Örnekleri Üzerinde Yapılan Analizlerin Yorumlanması

Araştırma alanı içerisinde yer alan konutlardan seçilen 10 adet konut, işlevsel yapı bakımından, ağaç ve kompleks yapı, işlevsel yapının bağlantılılık durumuna göre, kompakt ya da parçalı, mekân dizimi analizi bakımından bağlantılılık değerleri analiz edilmiştir. Beta ve Gamma İndekslerine ait değerler, seçilen konutların her biri için ayrı ayrı hesaplanmış ve ortalaması alınmıştır. Bağlantılılık değeri Mekân Dizimi analizi yönteminde kullanılan Depthmap yazılımından yararlanılarak hesaplanmıştır.

				
1 Nolu Ev	**2 Nolu Ev**	**3 Nolu Ev**	**4 Nolu Ev**	**5 Nolu Ev**
				
6 Nolu Ev	**7 Nolu Ev**	**8 Nolu Ev**	**9 Nolu Ev**	**10 Nolu Ev**

Şekil 4.1. Seçilen Konutların graf şemaları

				
1 Nolu Ev	**2 Nolu Ev**	**3 Nolu Ev**	**4 Nolu Ev**	**5 Nolu Ev**
				
6 Nolu Ev	**7 Nolu Ev**	**8 Nolu Ev**	**9 Nolu Ev**	**10 Nolu Ev**

Şekil 4.2. Seçilen Konutların bağlantılılık analiz grafikleri

Çizelge 4.1. Seçilen Konutlar Üzerinde Yapılan Analiz Değerleri

İşlevsel Yapı Analizi		**Sentaktik Analiz Değerleri**
Beta (Ağaç/Kompleks)	**Gamma(Kompakt/Parçalı)**	**Bağlantılılık(Connectivity)**
0,851	0,158	1275,40

*Sille Evlerinden seçilen örnekler üzerinde yapılan analizlerin Ek-1, Ek-2, Ek-3, Ek-4 deki tablolarda verilen sayısal değerlerin ortalamaları alınarak hesaplanmıştır.

Beta indeksine göre işlevsel şebeke yapısı analiz edildiğinde, ortaya çıkan değerlerin 1'den düşük olması, konutların işlevsel yapılarının ağaç yapıda olduğunu göstermektedir. 1,9 ve 10 numaralı evlerin Beta indeksine göre değerlerinin 1'e eşit olması ise bu konutların işlevsel yapılarının döngü yapıda olduğunu göstermektedir. İşlevsel şebeke yapısının ağaç yapıda olması hem mekânsal yapı içerisinde hem de yapının dış mekânla ilişkisinde hareketin oldukça kontrol edilebilir ve okunabilir olduğunu göstermektedir. İşlevsel şebeke yapısının döngü yapıda olması bu konutların kompleks yapı özelliğinde olduğunu ifade etmektedir.

Gamma indeksine göre işlevsel yapıların bağlantılılık durumları analiz edildiğinde, seçilen tüm konutların parçalı yapıda olduğu görülmektedir. Elde edilen değerlerin 0,11 ile başlayarak 0,22'ye kadar ulaştığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre de sayısal değerin artış göstermesi yapının daha kompakt ve bağlantılılık özelliği gösterdiğinin kanıtıdır.

Bağlantılılık değeri kavram olarak, mekânla direk bağlantılı komşu mekân sayısının ölçümü olarak Bölüm 2.5.1.1'de tanımlanmıştı. Bu bağlamda komşu mekân sayısının ve mekân ilişkisinin fazla olduğu konutlarda bağlantılılık değeri yüksek çıkmaktadır. Seçilen konutlar içerisinden ortalama bağlantılılık değerlerine baktığımızda 4214 değeri ile 10 numaralı konutun en yüksek, 195 değeri ile de 2 numaralı konutun en düşük bağlantılılık değerine sahip olduğunu ortaya çıkmıştır. Yüksek bağlantılılık değerine sahip konutlarda komşu mekân sayısının ve mekânlar arası ilişkinin daha yoğun olduğu görülmektedir.

Ortalama derinlik değeri açısından konutları değerlendirdiğimizde 6 numaralı evin diğer evlere göre daha yüksek derinlik değerine sahip olduğu görülmektedir. Bu değerin artışında kat adetlerinin ve buna bağlı olarak da konut içerisindeki mekân sayısının da artmasının önemli rol oynadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu sayısal verilerin yanı sıra sosyo-kültürel değerler, topografya, iklim ve yapı malzemesi gibi coğrafi ve fiziki özellikler de mekân anlamda yapıların oluşmasındaki en büyük etkenlerdir.

Coğrafi faktörlere baktığımızda bir dağ eteği boyunca sıralanmış teras evlerden oluşan Sille konut yerleşiminde güneşin yönünün önemi kendisini göstermektedir. Dağın güney yamaçlarında görülen yerleşim boyunca hiçbir evin birbirinin güneşi kesmeyecek düzende ve eğimli arazinin en uygun şekilde kullanıldığı sonucuyla karşılaşılmaktadır.

Kullanılan yapı malzemesi olarak incelediğimizde yöreye özgü olan Sille taşının hemen hemen tüm yapılarda kullanıldığını görmekteyiz. Bu da konutların kat adetlerinin artmasına imkân sağladığı ve mekân sayısının da o doğrultuda arttığını göstermektedir. Ayrıca üst örtüde düz toprak damın kullanımı da teraslama mantığının oluşmasına ve kullanımına katkı sağlamaktadır.

Sosyo-kültürel anlamda incelediğimizde geçmişten günümüze pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış bir yerleşim olan Sille'de sosyal yapının ne kadar ön planda olduğunu ve kültürler arası ilişkinin en güzel örneklerinden biri olduğunu da görmekteyiz. Geçmiş dönemlerde müslüman ve gayrimüslim halkın bir arada yaşadığı, konutların sokak kapılarının bile zaman zaman birbirine baktığı, davetkâr bir anlayış ve hoşgörü içerisinde hayatlarını devam ettirdiklerini söyleyebiliriz.

Sonuç olarak baktığımızda mekânsal düzen kavramının; sosyo-kültürel, coğrafi ve yapı malzemesi özelliklerinin yapıya olan etkilerinin, analiz çalışmaları sonucunda sayısal veriler olarak bize aktarılmasını sağladığını görmekteyiz. Bu veriler doğrultusunda yapıların hem fiziki, hem ruhsal hem de sosyal özelliklerinin tanımını ortaya koyabilmekte ve yapılar hakkında çeşitli yorumlar yapabilmekteyiz.

5. SONUÇ

Son yıllarda kültür ve mekân arasındaki ilişkinin anlaşılmasına yönelik olarak yapılan çalışmalar giderek artmaktadır. Bu anlamda pek çok yapı türü üzerinde çalışma olsa da en önemlileri konutlar ile ilgili yapılan çalışmalar olmaktadır. Özellikle sosyo-kültürel değere sahip olan konutların, bu değerlerin mekân organizasyonuna olan yansımaları, kültürün değişmesi ile mekânsal modellerin de değiştiği sonucuna varmamızı sağlamaktadır. Bu doğrultuda mekânsal dizim analizleri, mekân ve kültür arasındaki ilişkinin anlaşılmasındaki yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yöntem, sunmuş olduğu objektif analiz parametreleri ile mekânı ve mekânın biçimlenme yapısını, kullanıcının mekân içerisindeki hareketi ve görsel algısını inceleyerek, mekân ve sosyo-kültürel yapı arasındaki ilişkiyi somut ve bilimsel veriler olarak bizlere ulaştırmaktadır.

Mekânsal dizim analizi, konutun tümüyle veya belirli mekânlarının sosyal anlamda mekâna dair mahremiyet, güvenlik gibi kavramların, hane halkı ve ziyaretçiler(komşular) arasındaki ilişkiler ile hiyerarşik düzenin anlaşılmasında kullanılan bir yöntemdir. Konut içerisindeki mahremiyet, fiziksel sınırların belirlenmesi ile tanımlanabilir. Bu da görünen ve görünmeyen sınırlar aracılığı ile sağlanmaktadır. Sille evlerine baktığımızda genellikle Türk evinin iç sofalı plan tipi örneklerini görmekteyiz. Bu evlerin girişinin bulunduğu veya zemin kat planlarında girişte bir mabeyin ile başlayan sonrasında sofaya açılan mekânlar ve odalar bulunmaktadır. İki katlı olanlarında üst katlarda yatma mekânları alt katta ise günlük misafir mekânları yer almaktadır. Lavabo, tuvalet gibi mekânlar girişe yakın olarak konumlandırılmıştır. Katlar arası bağlantılar içten merdiven ile sağlanmaktadır. Yatma mekânlarının günlük mekânlardan ayrı ve uzak tutulmasının nedeni ise mahremiyet kavramından kaynaklanmaktadır. Bu mekânlar konut içerisinde derin mekânlar olarak tanımlanmaktadır ve analiz grafiklerinde mavi ve tonlarında ifade edilmektedir. Kırmızı ve sarı tonları ise en sosyal mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sığ mekânlar olarak belirtilmektedir.

Sonuç olarak tez çalışmasında, Sille evlerinin sosyo-kültürel özelliklerinin mekâna yansımaları üzerinde durulmuştur. Bu evler ile ilgili olarak yapılacak restorasyon ve yenileme çalışmalarında, ortaya çıkan mekânsal analiz çalışmalarının verileri dikkate alınarak, mekânın ruhsal ve fiziksel özellikleri ile kültürel özelliklerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği ifade edilmeye çalışılmıştır.

EKLER

EK-1

Konutların Beta İndeksine Göre İşlevsel Şebeke Yapısı

Ev No	Beta İndeksi	Şebeke Yapısı
1	ß = 20 / 20 = 1,00	Döngü Yapı
2	ß = 8 / 9 = 0,89	Ağaç Yapı
3	ß = 11 / 12 = 0,92	Ağaç Yapı
4	ß = 14 / 15 = 0,93	Ağaç Yapı
5	ß = 10 / 11 = 0,91	Ağaç Yapı
6	ß = 16 / 17 = 0,94	Ağaç Yapı
7	ß = 15 / 16 = 0,94	Ağaç Yapı
8	ß = 11 / 12 = 0,92	Ağaç Yapı
9	ß = 11 / 11 = 1,00	Döngü Yapı
10	ß = 14 / 14 = 1,00	Döngü Yapı

EK-2

Konutların Gamma İndeksine Göre İşlevsel Şebekelerin Bağlantılılık Durumları

Ev No	Gamma İndeksi	Bağlantılılık Durumu
1	G = 20 / [(400-20)/2] = 0,11	Parçalı
2	G = 8 / [(81-9)/2] = 0,22	Parçalı
3	G = 11 / [(144-12)/2] = 0,17	Parçalı
4	G = 14 / [(225-15)/2] = 0,13	Parçalı
5	G = 10 / [(121-11)/2] = 0,18	Parçalı
6	G = 16 / [(289-17)/2] = 0,12	Parçalı
7	G = 15 / [(256-16)/2] = 0,13	Parçalı
8	G = 11 / [(144-12)/2] = 0,17	Parçalı
9	G = 11 / [(121-11)/2] = 0,20	Parçalı
10	G = 14 / [(196-14)/2] = 0,15	Parçalı

EK-3

Konutların Toplam ve Ortalama Derinlik Değerleri

Ev No	Toplam Derinlik	Ortalama Derinlik
1	$\sum d = 87$	md = 87 / (20 – 1) = 4,578
2	$\sum d = 25$	md = 25 / (9 – 1) = 3,125
3	$\sum d = 41$	md = 41 / (12 – 1) = 3,727
4	$\sum d = 61$	md = 61 / (15 – 1) = 4,357
5	$\sum d = 33$	md = 33 / (11 – 1) = 3,300
6	$\sum d = 81$	md = 81 / (17 – 1) = 5,063
7	$\sum d = 72$	md = 72 / (16 – 1) = 4,800
8	$\sum d = 49$	md = 49 / (12 – 1) = 4,455
9	$\sum d = 39$	md = 39 / (11 – 1) = 3,900
10	$\sum d = 50$	md = 50 / (14 – 1) = 3,846

EK-4

Konutların Sentaktik Analizlerinin Sayısal Değerleri

Bağlantılılık Değeri (Connectivity)			
Ev No	**Max**	**Min**	**Ortalama**
1	2448	1	**928**
2	401	1	**195**
3	1667	1	**647**
4	7110	0	**2431**
5	846	1	**475**
6	4992	2	**1701**
7	3822	0	**1272**
8	910	0	**389**
9	1418	4	**502**
10	1842	0	**4214**

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	**:**	Ceyhan TAZEFIDAN
Uyruğu	**:**	TC.
Doğum Yeri ve Tarihi	**:**	Bandırma / 1991
Telefon	**:**	0 382 288 35 35
Faks	**:**	
e-mail	**:**	ceyhantazefidan@gmail.com , ceyhantazefidan@aksaray.edu.tr

EĞİTİM

Derece		**Adı, İlçe, İl**	**Bitirme Yılı**
Lise	:	Dolapoğlu Anadolu Lisesi, Selçuklu, Konya	2009
Üniversite	:	Selçuk Üniversitesi, Mimarlık Bölümü, Konya	2014
Yüksek Lisans	:		
Doktora	:		

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	**Kurum**	**Görevi**
2013-2017	Özel Sektör	Mimar
2017-	Aksaray Üniversitesi	Araştırma Görevlisi

YABANCI DİLLER: İngilizce

YAYINLAR

Başar Mehmet Emin, Tazefidan Ceyhan (2017). "Sille Evleri Ve Komşuluk İlişkilerinin Space Syntax Yöntemi Üzerinden Değerlendirilmesi", "X. Uluslararası Sinan Sempozyumu" (Yüksek Lisans Tezinden Üretilmiştir.)

Tazefidan Ceyhan, Duran Selin (2017). "Bolvadin Kentindeki Kültürel Kimliğe Sahip Sivil Mimari Örneği Olan Konak Yapılarının Plan Bakımından Analizi", "Uluslararası Bolvadin Sempozyumu"

Tazefidan Ceyhan, Duran Selin (2017). "Aksaray Kentindeki Konut Dışı Cumhuriyet Dönemi Sivil Mimarlık Yapıları ve Özellikleri", "II. Uluslararası Aksaray Sempozyumu"

Duran Selin, Tazefidan Ceyhan (2017). "Tarihi Aksaray Evlerinin Mimari Özelliklerinin İrdelenmesi", "II. Uluslararası Aksaray Sempozyumu"

KAYNAKLAR

Atak, Ö., 2009, "Mekansal Dizim ve Görünür Alan Bağlamında Geleneksel Kayseri Evleri", *İstanbul Teknik Üniversitesi*, İstanbul.

Azezli Bozkurt, S. G., 2009, "19.yy'da Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekân Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi", *İstanbul Kültür Üniversitesi*, İstanbul.

Bektaş, C., 1996, Türk Evi, *Yapı Kredi Yayınları*, İstanbul, p.

Benedikt, M. L., 1979, To Take Hold Of Space: Isovists and Isovist Fields, *Environment and Planning B: Planning and Design* (6), 47-65.

Cimşit, F., 2007, "Tepe Kent Yerleşmelerinde Psiko-Sosyal Alan Olgusunun Konut Örüntüleri İle İlişkisi; Uçhisar Örneği" *İstanbul Teknik Üniversitesi*, İstanbul.

Çakmak Yılmaz, B., 2011, "Kırsaldan Kente Göç İle Kent Çeperlerinde Oluşan Konutların Mekânsal Dizim Yöntemiyle Analizi, Konya Örneği" *Selçuk Üniversitesi*, Konya.

Çil, E., 2006, "Bir Kent Okuma Aracı Olarak Mekân Dizimi Analizinin Kuramsal ve Yöntemsel Tartışması" *Megaron*, 1 (4).

Dursun, P., 2002, "Trabzon Kentsel Dokusunda Morfolojik Analiz", *İstanbul*, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Edgü, E. ve Ünlü, A., 2003, "Konutlarda Mekânsal Dizim Verilerinin Mekân Tercihleri ile İlişkisi", *İTÜ Dergisi/a, Mimarlık,Planlama,Tasarım*, Cilt:2 (Sayı:1), syf:27-40.

Gündoğdu, H. M., 2014, "Mekan Dizimi Analiz Yöntemi ve Araştırma Konuları", *Art-sanat* (2), 255-256.

Güney İnce, Y., 2007, "Analyzıng Vısıbılıty Structures In Turkısh Domestıc Spaces". 6th International Space Syntax Symposium, İstanbul.

Gür, Ş. Ö., 2000, "Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü", *YEM Yayınları*, İstanbul, p.

Hanson, J., 1998, "Decoding Houses and Homes", *Cambridge University Press*, Cambridge, London, p.

Hillier, B. ve Hanson, J., 1984, "The Social Logic of Space", *Cambridge, London*, Cambridge University Press, p.

Hillier, B. ve Hanson, J., 1997, "The Reasonıng Art or The Need for an Analytical Theory of Architecture". Space Syntax Fırst International Symposium. London. Vol:01**:** 1-6.

Kapar, M. A., 2008, "5000 Yıllık Kültür Vadisi Sille", *Silleyi Kalkındırma ve Tanıştırma Derneği Yayını Sille Dergisi* (Sayı:1), Syf: 1.

Karpuz, H., 2013, Sille Evleri. I. Ulusal Sille Sempozyumu. Konya**:** Syf: 113-155.

Kırşan, Ç. ve Çağdaş, G., 2005, "Etnik Kimlik ve Evsel Mekan". Konut Değerlendirme Sempozyumu 2004. İstanbul, İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Küçükerman, Ö., 2007, Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi, p.

Lefebvre, H., 1991, The Production of Space, Oxford: Blacwell Publishers, p.

Özönder, H., 1998, Sille (Tarih, Kültür, Sanat), *Konya: Merhaba Basımevi*, Konya, p.

Özönder, H., 2008, "Sille Tarihi", *Silleyi Kalkındırma ve Tanıştırma Derneği Yayını Sille Dergisi* (Sayı:1), Syf: 5-7.

Rapoport, A., 2004, Kültür Mimarlık Tasarım, *Yapı Endüstri Merkezi Yayınları 1. Baskı(çeviri:Selçuk Batur)*, İstanbul p.

Tapur, T., 2009, "Konya'da Tarihi Bir Yerleşim Merkezi: Sille", *Türk Coğrafya Dergisi* (Sayı:53), Syf: 15-30.

Turner, A., Doxa, M., O'Sullivan, D. ve Penn, A., 2001, "From Isovists to Visibility Graphs", p. 103-120.

Ünlü, A., 1999, "The Syntactic Analysis of Turkish Houses Between the 17th and 19th Centuries". 2nd International Symposium on Space Syntax, vol.II Proceedings,, 29 March-2 April 1999 Brasilia, Brazil, Brazil Fundaçao de Apoio a Pesquisa do Distrito Federal-FAP/DF.

Wiener, J. M. ve Franz, G., 2004, Isovist As a Means to Predict Spatial Experience and Behavior, *Lectures Notes in Computer Science*, Springer Berlin / Heidelberg, , p. 42-57.

URL: https://kentselmorfolojisemineri.wordpress.com/turkiye-kentsel-morfoloji-arastirma-agi-1-sempozyumu-3/